

**РЕПУБЛИКА СРБИЈА
АУТОНОМНА ПОКРАЈИНА ВОЈВОДИНА**

**ИЗВЕШТАЈ О СТРАТЕШКОЈ ПРОЦЕНИ УТИЦАЈА
ИЗМЕНА И ДОПУНА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА
ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ
КУЛТУРНОГ ПРЕДЕЛА СРЕМСКИ КАРЛОВЦИ
НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ**

**ПОКРАЈИНСКИ СЕКРЕТАРИЈАТ ЗА УРБАНИЗАМ
И ЗАШТИТУ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ**

ПОКРАЈИНСКИ СЕКРЕТАР

Немања Ерцег

Нови Сад, 2025. године

НОСИЛАЦ ИЗРАДЕ:

АГЕНЦИЈА ЗА ПРОСТОРНО ПЛАНИРАЊЕ И УРБАНИЗАМ

РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

ПРИВРЕМЕНИ ДИРЕКТОР

мр Ђорђе Милић

ОБРАЂИВАЧ:

ЈП „ЗАВОД ЗА УРБАНИЗАМ ВОЈВОДИНЕ“ НОВИ САД

Е – 2965/1

РУКОВОДИЛАЦ ТИМА

Т. Зеленовић

др Тамара Зеленовић Васиљевић

ДИРЕКТОР

Предраг Кнежевић

Предраг Кнежевић, дипл.правник

РУКОВОДИЛАЦ ТИМА: др Тамара Зеленовић Васиљевић

СТРУЧНИ ТИМ:

Свјетлана Реко, дипл. инж. арх.
мр Драгана Дунчић, дипл. пр. планер
мр Владимир Пихлер, дипл. инж. арх.
Зорица Бошњачић, мастер. инж. арх.
Бане Свитлица, дипл.инж.геодез.
Марија Зец, мастер инж. саобр.
Бранко Миловановић, дипл.инж.пољ.-мелио.
Маринко Гиздавић, струк. маст. инж. електр. и рачун.
Милан Жижић, дипл. инж. маш.
др Тамара Зеленовић Васиљевић, дипл.биол.
Радованка Зец, дипл. инж. арх.
Марина Митровић, маст.проф.геогр.
Теодора Томин Рутар, дипл. прав.
Дејан Илић, техн. грађ.
Бранка Поптешин, техн. пољ.
Ђорђе Кљаић, техн.геодез.
Душко Ђоковић, техн.грађ.

САДРЖАЈ

А) ТЕКСТУАЛНИ ДЕО

УВОД	1
I ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ	2
1. ПОВОД, ПРЕДМЕТ И РАЗЛОГ ЗА ИЗРАДУ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ ПЛАНА	2
1.1. ПРАВНИ И ПЛАНСКИ ОСНОВ	2
1.1.1. ПРАВНИ ОСНОВ	2
1.1.2. ПЛАНСКИ ОСНОВ	4
2. КРАТАК ПРЕГЛЕД САДРЖАЈА И ЦИЉЕВА ПЛАНА	10
2.1. САДРЖАЈ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА	10
2.2. ОПШТИ ЦИЉЕВИ ПЛАНА	10
3. ОПИС ГРАНИЦЕ ИЗМЕНА И ДОПУНА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА	10
4. ПРЕГЛЕД ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА И КВАЛИТЕТА ЧИНИЛАЦА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ У ОКВИРУ ИЗМЕНА И ДОПУНА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА	13
5. КАРАКТЕРИСТИКЕ ПОДРУЧЈА НА КОЈЕ СЕ МОГУ ОЧЕКИВАТИ ЗНАЧАЈНИ УТИЦАЈИ У ОКВИРУ ИЗМЕНА И ДОПУНА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА	14
6. РАЗМАТРАНА ПИТАЊА И ПРОБЛЕМИ ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ (УКЉУЧУЈУЋИ ЕКОЛОШКУ МРЕЖУ) У ОКВИРУ ИЗМЕНА И ДОПУНА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА	15
7. РАЗЛОЗИ ЗА ИЗОСТАВЉАЊЕ ОДРЕЂЕНИХ ПИТАЊА ИЗ ПОСТУПКА ПРОЦЕНЕ У ОКВИРУ ИЗМЕНА И ДОПУНА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА	16
8. ИНФОРМАЦИЈЕ И ПОДАЦИ ИЗ РАНИЈЕ СПРОВЕДЕНИХ СТРАТЕШКИХ ПРОЦЕНА НА ИСТОМ ХИЈЕРАРХИЈСКОМ НИВОУ	17
8.1. СКРАЋЕНИ ПРИКАЗ ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА	17
8.2. КАРАКТЕР ПРЕДЕЛА	17
8.3. ПРИРОДНО-ГЕОГРАФСКЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ	19
8.4. ПРИРОДНЕ ВРЕДНОСТИ	21
8.4.1. ПРИРОДНА ДОБРА	21
8.4.2. ПРИРОДНИ РЕСУРСИ	24
8.5. КУЛТУРНО-ИСТОРИЈСКО НАСЛЕЂЕ	27
8.6. СТАНОВНИШТВО, МРЕЖА НАСЕЉА, ФУНКЦИОНАЛНО УРБАНА ПОДРУЧЈА И ЈАВНЕ СЛУЖБЕ	28
8.7. ПРИВРЕДНЕ АКТИВНОСТИ	29
8.8. ИНФРАСТРУКТУРА	32
8.8.1. ЕЛЕМЕНТАРНЕ НЕПОГОДЕ	36
9. ПРЕГЛЕД УТВРЂЕНИХ И ПРОЦЕЊЕНИХ ЗНАЧАЈНИХ УТИЦАЈА НА СПРОВОЂЕЊЕ ИЗМЕНА И ДОПУНА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА	37
10. РАЗМАТРАНА РАЗУМНА ВАРИЈАНТНА РЕШЕЊА И ПРЕДЛОЖЕНЕ МЕРЕ ЗА СМАЊЕЊЕ УТИЦАЈА У ОКВИРУ ИЗМЕНА И ДОПУНА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА	38
11. РЕЗУЛТАТИ ПРЕТХОДНИХ КОНСУЛТАЦИЈА СА ЗАИНТЕРЕСОВАНИМ ОРГАНИМА И ОРГАНИЗАЦИЈАМА ЗА ПРОЦЕНУ МОГУЋИХ УТИЦАЈА ИЗМЕНА И ДОПУНА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА	41
II ОПШТИ И ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ И ИЗБОР ИНДИКАТОРА ИЗМЕНА И ДОПУНА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА	42
1. ИЗБОР ИНДИКАТОРА СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА ИЗМЕНА И ДОПУНА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА	42
2. ПОВЕЗАНОСТ ЦИЉЕВА И ИНДИКАТОРА	43
3. КОМПАТИБИЛНОСТ ЦИЉЕВА СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ СА ЦИЉЕВИМА ПЛАНА	44

III ПРОЦЕНА МОГУЋИХ ЗНАЧАЈНИХ УТИЦАЈА ИЗМЕНА И ДОПУНА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ КУЛТУРНОГ ПРЕДЕЛА СРЕМСКИ КАРЛОВЦИ НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ.....	45
1. ПРОЦЕНА МОГУЋИХ ЗНАЧАЈНИХ УТИЦАЈА ИЗМЕНА И ДОПУНА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА.....	45
1.1. ОПИС, ВРЕДНОВАЊЕ И ПРОЦЕНА ЗНАЧАЈНИХ УТИЦАЈА СПРОВОЂЕЊА ИЗМЕНА И ДОПУНА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА НА ЧИНИОЦЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ.....	46
1.2. ПРИКАЗ ВЕРОВАТНИХ ЗНАЧАЈНИХ УТИЦАЈА РАЗУМНИХ ВАРИЈАНТНИХ РЕШЕЊА КОЈА ЈЕ РАЗМАТРАО НАДЛЕЖНИ ОРГАН ЗА ПРИПРЕМУ ПЛАНА.....	48
1.3. ПОРЕЂЕЊЕ РАЗУМНИХ ВАРИЈАНТНИХ РЕШЕЊА И ПРИКАЗ РАЗЛОГА ЗА ИЗБОР НАЈПОВОЉНИЈЕГ РЕШЕЊА	48
1.4. НАЧИН НА КОЈИ СУ ЧИНИОЦИ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ УЗЕТИ У ОБЗИР	49
1.5. НАЧИН НА КОЈИ СУ ПРИ ПРОЦЕНИ УЗЕТЕ У ОБЗИР КАРАКТЕРИСТИКЕ УТИЦАЈА: ВЕРОВАТНОЋА, ИНТЕНЗИТЕТ, СЛОЖЕНОСТ / РЕВЕРЗИБИЛНОСТ, ВРЕМЕНСКА ДИМЕНЗИЈА (ТРАЈАЊЕ, УЧЕСТАЛОСТ, ПОНАВЉАЊЕ), ПРОСТОРНА ДИМЕНЗИЈА (ЛОКАЦИЈА, ГЕОГРАФСКА ОБЛАСТ, БРОЈ ИЗЛОЖЕНИХ СТАНОВНИКА, ПРЕКОГРАНИЧНА ПРИРОДА УТИЦАЈА), КАО И КУМУЛАТИВНА И ЗАЈЕДНИЧКА ПРИРОДА УТИЦАЈА.....	49
1.6. ПРИКАЗ МЕТОДОЛОГИЈЕ И ТЕШКОЋА, ТЕХНИЧКИХ НЕМОГУЋНОСТИ ИЛИ НЕДОСТАТКА ОДРЕЂЕНИХ ЗНАЊА СА КОЈИМА СЕ ОРГАН НАДЛЕЖАН ЗА ПРИПРЕМУ ПЛАНА И ПРОГРАМА СУСРЕО КАКО БИ СПРОВЕО ПРОЦЕНУ РАЗУМНИХ ВАРИЈАНТНИХ РЕШЕЊА	53
2. ПРЕДЛОГ МЕРА ПРЕДВИЂЕНИХ ЗА СПРЕЧАВАЊЕ И/ИЛИ СМАЊЕЊЕ ПРОЦЕЊЕНИХ НЕГАТИВНИХ УТИЦАЈА НА ЖИВОТНУ.....	54
2.1. ОПШТЕ МЕРЕ ЗАШТИТЕ ПРИРОДНИХ РЕСУРСА И СТВОРЕНИХ ВРЕДНОСТИ	54
2.2. ПОСЕБНЕ МЕРЕ ЗАШТИТЕ ПРИРОДНИХ РЕСУРСА	55
2.2.1. МЕРЕ ЗАШТИТЕ ВАЗДУХА	55
2.2.2. МЕРЕ ЗАШТИТЕ ВОДА	55
2.2.3. МЕРЕ ЗАШТИТЕ ЗЕМЉИШТА	57
2.2.4. МЕРЕ ЗАШТИТЕ ОД БУКЕ	58
2.3. УСЛОВИ И МЕРЕ ЗАШТИТЕ И УРЕЂЕЊА ПРЕДЕЛА	59
2.4. УСЛОВИ И МЕРЕ ЗАШТИТЕ И УРЕЂЕЊА НЕПОКРЕТНИХ КУЛТУРНИХ ДОБАРА	59
2.5. УСЛОВИ И МЕРЕ ЗАШТИТЕ И УРЕЂЕЊА ПРИРОДНИХ ДОБАРА.....	66
2.5.1. ЗАШТИЋЕНА ПОДРУЧЈА.....	66
2.6. УСЛОВИ И МЕРЕ ЗАШТИТЕ ЕЛЕМЕНТАРНИХ НЕПОГОДА ОД АКЦИДЕНАТА.....	80
2.7. УСЛОВИ ЗА УРЕЂЕЊЕ ПРОСТОРА ОД ИНТЕРЕСА ЗА ОДБРАНУ ЗЕМЉЕ.....	82
2.8. УСЛОВИ КОЈИМА СЕ ПОВРШИНЕ И ОБЈЕКТИ ЈАВНЕ НАМЕНЕ ЧИНЕ ПРИСТУПАЧНИМ ОСОБАМА СА ИНВАЛИДИТЕТОМ	82
2.9. МЕРЕ ЕНЕРГЕТСКЕ ЕФИКАСНОСТИ ИЗГРАДЊЕ	82
2.10. МЕРЕ ЗА УВЕЋАЊЕ ПОЗИТИВНИХ ЕФЕКТА У ОКВИРУ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА И ИЗМЕНА И ДОПУНА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА	84
2.11. НАЧИН СПРОВОЂЕЊА МЕРА ЗА УВЕЋАЊЕ ПОЗИТИВНИХ ЕФЕКТА У ОКВИРУ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА И ИЗМЕНА И ДОПУНА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА	85
2.12. ПРОЦЕНА ЕФИКАСНОСТИ МЕРА ЗА УВЕЋАЊЕ ПОЗИТИВНИХ ЕФЕКТА У ОКВИРУ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА И ИЗМЕНА И ДОПУНА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА	86
2.13. РАНА ИДЕНТИФИКАЦИЈА И ПОСТУПАЊЕ У СЛУЧАЈУ НЕОЧЕКИВАНИХ НЕГАТИВНИХ УТИЦАЈА У ОКВИРУ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА И ИЗМЕНА И ДОПУНА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА.....	87
3. СМЕРНИЦЕ ЗА НИЖЕ ХИЈЕРАРХИЈСКЕ НИВОЕ	87
3.1. СМЕРНИЦЕ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ИЗМЕНА И ДОПУНА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА.....	87
3.2. СМЕРНИЦЕ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ПЛАНОВА НА НИЖИМ ХИЈЕРАРХИЈСКИМ НИВОИМА	88
3.3. ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА ПРОЈЕКТА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ.....	88
4. ПРОГРАМ ПРАЋЕЊА СТАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ ЗА ИЗМЕНЕ И ДОПУНЕ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА	89
4.1. ОПИС ЦИЉЕВА ПЛАНА	89

4.2. ИНДИКАТОРИ ЗА ПРАЋЕЊЕ СТАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ	89
4.3. МОНИТОРИНГ КВАЛИТЕТА ВАЗДУХА	90
4.4. МОНИТОРИНГ КВАЛИТЕТА ВОДЕ.....	91
4.5. МОНИТОРИНГ КВАЛИТЕТА ЗЕМЉИШТА	91
5. ПРАВА И ОБАВЕЗЕ НАДЛЕЖНИХ ОРГАНА.....	92
5.1. МЕРЕ РАНЕ ИДЕНТИФИКАЦИЈЕ И ПОСТУПАЊА У СЛУЧАЈУ ПОЈАВЕ НЕОЧЕКИВАНИХ НЕГАТИВНИХ УТИЦАЈА СПРОВОЂЕЊА ИЗМЕНА И ДОПУНА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА У ЦИЉУ ОТКЛАЊАЊА ТАКВИХ УТИЦАЈА	94
6. МЕТОДОЛОГИЈА ИЗРАДЕ ИЗВЕШТАЈА О СТРАТЕШКОЈ ПРОЦЕНИ УТИЦАЈА ИЗМЕНА И ДОПУНА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА И ТЕХНИЧКЕ ТЕШКОЋЕ	94
6.1. КОРИШЋЕНЕ МЕТОДЕ У ПРОЦЕСУ ВРШЕЊА СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ ИЗМЕНА И ДОПУНА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА.....	95
6.2. ОГРАНИЧЕЊА И НЕДОСТАТАК ПОДАТАКА У ТОКИ ИЗРАДЕ ИЗМЕНА И ДОПУНА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА.....	96
7. НЕТЕХНИЧКИ РЕЗИМЕ ИЗМЕНА И ДОПУНА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА.....	97

Б) ГРАФИЧКИ ДЕО

1. ИЗВЕШТАЈ О СТРАТЕШКОЈ ПРОЦЕНИ УТИЦАЈА ИЗМЕНА И ДОПУНА ПРОСТОРНОГ
ПЛАНА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ КУЛТУРНОГ ПРЕДЕЛА СРЕМСКИ КАРЛОВЦИ НА
ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

СПИСАК ТАБЕЛА И СЛИКА

ТАБЕЛЕ

Табела 1. Станишта заштићених и строго заштићених дивљих врста од националног значаја..	23
Табела 2. Укупан број становника и домаћинства.....	28
Табела 3. Списак водова преносне мреже на подручју Просторног плана.....	35
Табела 4. Поређење разматраних варијантних решења.....	39
Табела 5. Групе утицаја, мере ублажавања/компензације, фазе примене и процена ризика....	40
Табела 6. Табела органа и институција од значаја за израду Измена и допуна ППППН културног предела Сремски Карловци.....	41
Табела 7. Преглед посебних циљева и индикатора стратешке процене утицаја Измена и допуна Просторног плана на животну средину	42
Табела 8. Везе између фаза израде Измена и допуна Просторног плана и Стратешке процене	44
Табела 9. Опис, вредновање и процена значајних утицаја	47
Табела 10. Скала за процену вероватноће утицаја	50
Табела 11. Скала за процену интензитета утицаја	50
Табела 12. Скала за процену реверзибилности	50
Табела 13. Критеријуми за оцењивање временских размера утицаја	50
Табела 14. Критеријуми за оцењивање просторних размера утицаја.....	50
Табела 15. Критеријуми за вредновање природе утицаја	50
Табела 16. Планска решења обухваћена проценом утицаја.....	51
Табела 17. Процена утицаја планских решења по областима животне средине	52
Табела 18. Мере заштите за заштитне зоне	76
Табела 19. Преглед посебних циљева и индикатора стратешке процене утицаја Измена и допуна Просторног плана на животну средину	90

СЛИКЕ

Слика 1. Положај измена и допуна Просторног плана у ширем окружењу	11
Слика 2. Извод из „Посебне намене простора“ у подручју Измена и допуна Просторног плана ...	12
Слика 3. Шематски приказ основних предеоних типова у обухвату Просторног плана	18

A) ТЕКСТУАЛНИ ДЕО

УВОД

На основу Покрајинске скупштинске одлуке о изради Измена и допуна Просторног плана подручја посебне намене културног предела Сремски Карловци („Службени лист АПВ“, број 32/25) приступило се изради Измена и допуна Просторног плана подручја посебне намене културног предела Сремски Карловци (у даљем тексту: Измене и допуне Просторног плана). Саставни део ове Одлуке је Одлука о изради стратешке процене утицаја Измена и допуна Просторног плана подручја посебне намене културног предела Сремски Карловци на животну средину. За Измене и допуне Просторног плана није потребно израдити студију заштите непокретних културних добара.

Носилац израде Измена и допуна Просторног плана је Агенција за просторно планирање и урбанизам Републике Србије, Београд, Краља Милутина 10а, у координацији са Покрајинским секретаријатом за урбанизам и заштиту животне средине, Нови Сад, Булевар Михајла Пупина број 16.

Обрађивач Измена и допуна Просторног плана је Јавно предузеће за просторно и урбанистичко планирање и пројектовање „Завод за урбанизам Војводине“ Нови Сад, Железничка број 6/III.

Повод за израду Измена и допуна Просторног плана је да се у просторној подцелини „Долина Ешиковачког потока“, дуж туристичког коридора – пут за Стражилово, створе услови за реализацију туристичких садржаја, пренаменом мањег дела виноградарско-воћарске зоне у зону кућа за одмор и њој компатибилне намене.

Измене и допуне Просторног плана врше се у текстуалном и графичком делу Просторног плана подручја посебне намене културног предела Сремски Карловци („Службени лист општине АПВ“, број 57/2017).

Према Одлуци о изради Измена и допуна Просторног плана, измене и допуне су циљане, утврђена је оквирна граница обухвата Просторног плана.

Површина подручја обухваћеног границом обухвата Измена и допуна Просторног плана износи око 7,74 ha.

Предметне Измене и допуне Просторног плана се раде у ГИС-у, технологији намењеној управљању просторно оријентисаним подацима, што ће омогућити једноставнију размену просторних података, формирање информационог система планских докумената и стања у простору, као и ефикаснију контролу спровођења Просторног плана.

I ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ

1. ПОВОД, ПРЕДМЕТ И РАЗЛОГ ЗА ИЗРАДУ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ ПЛАНА

Основ за израду Извештаја о стратешкој процени утицаја Измена и допуна Просторног плана на животну средину, представља Одлука о изради стратешке процене утицаја Измена и допуна Просторног плана подручја посебне намене културног предела Сремски Карловци („Службени лист АПВ“, број 32/25).

Циљеви израде Измена и допуна Просторног плана су:

- стварање услова за реализацију планираних садржаја у зони кућа за одмор, пренаменом мањег дела виноградарско-воћарске зоне у зону кућа за одмор и њој компатибилне намене у просторној подцелини „Долина Ешиковачког потока“, дуж туристичког коридора – пут за Стражилово и
- очување постојећих потенцијала подручја уз оптимално коришћење, уређење и заштиту самог подручја обухваћеног Изменама и допунама Просторног плана.

Извештај о стратешкој процени је документ којим се утврђују, описују, вреднују и процењују значајни утицаји на чиниоце животне средине до којих може да дође спровођењем плана и програма, разумне варијанте које је орган надлежан за припрему плана и програма разматрао узимајући у обзир циљеве и географски обухват плана и програма и одређују мере за спречавање и/или смањење процењених негативних утицаја на животну средину.

Непосредан повод за израду Извештаја о стратешкој процени утицаја је обавеза произашла из претходно поменуте Одлуке да се израђује стратешка процена утицаја предметних Измена и допуна Просторног плана на животну средину.

У складу са законским одредбама, Извештај о стратешкој процени утицаја Плана на животну средину структурално обрађује:

- 1) полазне основе стратешке процене;
- 2) опште и посебне циљеве стратешке процене и избор индикатора;
- 3) процену могућих непосредних, посредних, кумулативних, прекограничних, краткорочних, средњорочних и дугорочних, трајних и привремених, позитивних и негативних утицаја спровођења плана и програма на чиниоце животне средине на предметном подручју;
- 4) предлог мера предвиђених за спречавање и/или смањење процењених негативних утицаја на животну средину;
- 5) одлуку надлежног органа донету у поступку главне оцене прихватљивости за планове и програме који самостално или заједно са другим планом и програмом, пројектом, радовима или активностима, могу да имају утицаја на циљеве очувања и целовитост подручја еколошке мреже;
- 6) смернице за спровођење стратешких процена на нижим хијерархијским нивоима и процене утицаја пројеката на животну средину;
- 7) програм праћења стања животне средине у току спровођења плана и програма (мониторинг);
- 8) приказ коришћене методологије и тешкоће у изради извештаја о стратешкој процени;
- 9) приказ начина одлучивања, опис разлога одлучујућих за избор датог плана и програма са аспекта разматраних варијантних решења и приказ начина на који су питања животне средине укључена у план и програм;
- 10) нетехнички резиме информација и закључке до којих се дошло током израде извештаја о стратешкој процени, представљене на начин разумљив јавности.

1.1. ПРАВНИ И ПЛАНСКИ ОСНОВ

1.1.1. ПРАВНИ ОСНОВ

На основу Покрајинске скупштинске одлуке о изради Измена и допуна Просторног плана подручја посебне намене културног предела Сремски Карловци („Службени лист АПВ“, број 32/25) приступило се изради Измена и допуна Просторног плана подручја посебне намене културног предела Сремски Карловци.

Упоредо са израдом Измена и допуна Просторног плана, приступа се и изради Извештаја о стратешкој процени утицаја Измена и допуна Просторног плана на животну средину, а на основу Одлуке о изради стратешке процене утицаја Измена и допуна Просторног плана подручја посебне намене културног предела Сремски Карловци на животну средину („Службени лист АПВ“, број 32/25).

Садржина и начин израде Просторног плана регулисани су Законом о планирању и изградњи („Службени гласник РС“, бр. 72/09, 81/09-исправка, 64/10-УС, 24/11, 121/12, 42/13-УС, 50/13-УС, 98/13-УС, 132/14, 145/14, 83/18, 31/19, 37/19-др. закон, 9/20, 52/21, 62/23 и 91/25) и Правилником о садржини, начину и поступку израде докумената просторног и урбанистичког планирања („Службени гласник РС“, број 32/19 и 47/25).

Релевантни законски и подзаконски акти који регулишу ову област су:

- Закон о државном премеру и катастру („Службени гласник РС“, бр. 72/09, 18/10, 65/13, 15/15-УС, 96/15, 113/17-др. закон, 27/18-др. закон, 41/18-др. закон, 9/20-др. закон, 92/23 и 91/25);
- Закон о водама („Службени гласник РС“, бр. 30/10, 93/12, 101/16, 95/18 и 95/18-др. закон);
- Закон о безбедности саобраћаја на путевима („Службени гласник РС“, бр. 41/09, 53/10, 101/11, 32/13-УС, 55/14, 96/15-др. закон, 9/16-УС, 24/18, 41/18, 41/18-др. закон, 87/18, 23/19, 128/20-др. закон, 76/23 и 19/25);
- Закон о ваздушном саобраћају („Службени гласник РС“, број 73/10, 57/11, 93/12, 45/15, 66/15-др. закон, 83/18, 9/20, 62/23 и 19/25);
- Закон о пољопривредном земљишту („Службени гласник РС“, бр. 62/06, 65/08-др. закон, 41/09, 112/15, 80/17 и 95/18-др. закон);
- Закон о електронским комуникацијама („Службени гласник РС“, број 35/23);
- Закон о заштити од нејонизујућих зрачења („Службени гласник РС“, број 36/09);
- Закон о заштити животне средине („Службени гласник РС“, бр. 135/04, 36/09, 36/09-др. закон, 72/09-др. закон, 43/11-УС, 14/16, 76/18, 95/18-др. закон и 94/24-др. закон);
- Закон о процени утицаја на животну средину („Службени гласник РС“, број 94/24);
- Закон о интегрисаном спречавању и контроли загађивања животне средине („Службени гласник РС“, бр. 135/04, 25/15 и 109/21);
- Закон о управљању отпадом („Службени гласник РС“, бр. 109/25);
- Закон о заштити ваздуха („Службени гласник РС“, број 51/25);
- Закон о заштити од буке у животној средини („Службени гласник РС“, број 96/21);
- Закон о заштити земљишта („Службени гласник РС“, број 112/15);
- Закон о метеоролошкој и хидролошкој делатности (Службени Гласник РС бр. 88/10),
- Закон о одбрани од града ("Службени гласник РС" 54/15),
- Закон о рударству и геолошким истраживањима („Службени гласник РС“, бр. 101/15, 95/18-др. закон и 40/21);
- Закон о смањењу ризика од катастрофа и управљању ванредним ситуацијама („Службени гласник РС“, број 87/18);
- Закон о одбрани („Службени гласник РС“, бр. 116/07, 88/09, 104/09-др.закон, 10/15 и 36/18);
- Закон о одбрани од града („Службени гласник РС“, број 54/15);
- Закон о заштити од пожара („Службени гласник РС“, број 111/09, 20/15, 87/18 - др. закон, 87/18, 87/18 - др. закон);
- Закон о запаљивим и горивим течностима и запаљивим гасовима („Службени гласник РС“, број 54/15);
- Закон о енергетици („Службени гласник РС“, број 145/14, 95/18, 40/21 35/23-др. закон, 62/23 и 94/24);
- Закон о културним добрима („Службени гласник РС“, бр. 71/94, 52/11-др. закон, 52/11-др. закон и 99/11-др. закон, 6/20 и 35/21-др. пропис);
- Уредба о утврђивању локација метеоролошких и хидролошких станица државних мрежа и заштитних зона у околини тих станица, као и врстама ограничења које се могу увести у заштитним зонама ("Службени гласник РС" бр. 34/13),
- Закон о заштити природе („Службени гласник РС“, бр. 36/09, 88/10, 91/10-исправка, 14/16, 95/18-др. закон и 71/21);
- Уредба о еколошкој мрежи („Службени гласник РС“, број 102/10);
- Уредба о режимима заштите („Службени гласник РС“, број 31/12);
- Правилник о техничким нормативима за безбедност од пожара и експлозија постројења и објеката за запаљиве течности и о ускладиштавању и претакању запаљивих течности („Сл. гласник РС“, бр. 114/17 и 85/21) итд.

1.1.2. ПЛАНСКИ ОСНОВ

При изради Просторног плана уважене су обавезе, услови и смернице из планова вишег реда:

- Просторног плана Републике Србије од 2010. до 2020. године („Службени гласник РС“, број 88/10) и
- Регионалног просторног плана Аутономне Покрајине Војводине („Службени лист АПВ“, број 22/11).

Просторни план Републике Србије од 2010. до 2020. године

Просторним планом Републике Србије од 2010. до 2020. године (у даљем тексту: ППРС) утврђене су дугорочне основе организације, уређења, коришћења и заштите простора Републике Србије у циљу усаглашавања економског и социјалног развоја са природним, еколошким и културним потенцијалима и ограничењима на њеној територији. Утврђено је да ће се развој, заштита и уређење заштићених природних добара вршити на основу просторних планова подручја посебне намене. ППРС утврђени су кључни приоритети, надлежности и циљеви просторног развоја Републике Србије.

Концепт **предела** као целине у ППРС, је постављен као окосница разраде заштите и уређења предела Србије. Тако су предели на територији Србије, у односу на степен и тип модификације, доминантне процесе који контролишу дати простор и карактер утицаја човека на предео, подељени на природне и културне пределе, а културни на урбане и руралне. Основни циљ заштите, уређења и развоја предела Србије је очување и унапређење карактера предела као фактора који утиче на квалитет живота становништва и ствара основу за развој.

Према ППРС **културно наслеђе** је развојни ресурс који је неопходно заштити, уредити и користи на начин који ће допринети успостављању регионалног и локалног идентитета, а у складу са европским стандардима заштите. Подручје Фрушке горе, Сремских Карловаца и Петроварадинске тврђаве је приоритетно културно подручје које треба да ужива посебан третман, без обзира на статус у оквиру службе заштите.

Концепција заштите, уређења и коришћења **природног наслеђа** заснива се на повећању укупне површине под заштитом у планском периоду, успостављању националне еколошке мреже и идентификацији подручја за европску еколошку мрежу NATURA 2000, као и изградњи ефикасног система управљања подручјима обухваћеним наведеним мрежама.

Концепција развоја заштите **биодиверзитета** Републике Србије ће се заснивати на: заштити биодиверзитета кроз систем заштите природе у оквиру заштићених природних добара; заштити великог броја појединачних дивљих биљних и животињских врста; успостављању тзв. „еколошких мрежа“; идентификацији подручја која представљају станишта од међународног значаја за поједине таксоне, васкуларне биљке, птице и дневне лептире.

Основни циљ **управљања шумама** у шумским подручјима је одрживо (трајно) газдовање шумама, што подразумева управљање и коришћење шума и шумског земљишта на такав начин и у таквом степену, да се очува биодиверзитет, а продуктивност, обнављање, виталност и потенцијал шума да се доведу на ниво којим би се задовољиле одговарајуће еколошке, економске и социјалне потребе и данашње и будућих генерација, како на локалном, тако и на националном нивоу, водећи рачуна да се при том не угрозе и оштете неки други екосистеми.

Основни циљ заштите **пољопривредног земљишта** је очување екосистемских, агроеколошких, економских, пејзажних, социокултурних и других важних функција, упоредо с унапређивањем просторно-хетерогених услова за производњу квалитетних пољопривредно-прехранбених производа.

Основни циљ просторног развоја **туризма** је остваривање концепта одрживог развоја туризма, као и заштита и уређење туристичких простора уз оптимално задовољавање просторно-еколошких и културних потреба националног и локалног нивоа. Приоритети просторног развоја туризма су: Фрушка гора са Новим Садом и Сремским Карловцима (рехабилитација Националног парка и туристичких места) и Touring пловни правац коридора VII Дунав (опремање за пловидбу, научички туризам и тематске путеве/туре).

Концепт развоја **саобраћајне инфраструктуре** на посматраном подручју предвиђа активности на изградњи обилазнице око насеља Сремски Карловци, као и активности на изградњи-реконструкцији појединих делова постојећих путних праваца. ППРС планира успостављање међународне

бициклистичке стазе - цикло коридор 6 (EuroVelo - европска мрежа бициклистичких рута: руте 6¹ уз Дунав) кроз општински простор. У оквиру развоја железничког саобраћаја планира се реконструкција, изградња и модернизација међународног пружног правца Е-85, Београд - Стара Пазова - Нови Сад - Суботица - државна граница - (Келебија).

Планирано је интензивније коришћење пловног пута реке Дунав у оквиру путничког и теретног саобраћаја, као и у домену наутичког саобраћаја (прихватни објекти наутичког туризма).

Унапређење **животне средине** биће засновано на: рационалном коришћењу природних ресурса, повећању енергетске ефикасности применом мера за побољшање енергетске ефикасности уз коришћење обновљивих извора енергије и увођење чистијих технолошких решења (посебно енергетских и саобраћајних), принципу регионалног одлагања отпада и знатном смањењу негативних утицаја у урбаном и руралном окружењу, пошумљавањем и уређењем предела у складу са вишим стандардима у Европи.

Регионални просторни план Аутономне покрајине Војводине

Основни циљ **заштите, уређења и развоја предела** је очување изворних одлика, идентитета и диверзитета предела, уз афирмацију природних и културних вредности. У циљу обезбеђења специфичног карактера предела, којим се чува предеони диверзитет, идентитет и повезаност, простор Аутономне покрајине (у даљем тексту: АП) Војводине се диференцира у односу на степен модификације природног предела на природне и културне пределе, где се у оквиру културних разликују рурални и урбани предели, одређени карактером и интензитетом промена, коришћењем и насељавањем простора. У оквиру војвођанско-панонско-подунавског макрорегиона издвају се предеоне целине различитог карактера, заснованог на природним и културним особеностима, као и друштвено-економским променама којима су кроз време били изложени. Оне изражавају предеону разноврсност територије АП Војводине и доприносе успостављању регионалног и локалног идентитета.

Полазећи од тога да је **културно наслеђе** развојни ресурс, РПП АПВ је предложио и шире сагледавање културног наслеђа у виду културних подручја и културних предела (културно-пејзажних целина). На основу истраживања и валоризације културног наслеђа које су обавили надлежни заводи за заштиту споменика културе, предложена је листа културних подручја, као и листа споменика, који са непосредном околином чине сагледиве културно-пејзажне целине на територији АП Војводине.

Регионалним просторним планом АП Војводине (у даљем тексту РПП АПВ су груписане културно-пејзажне целине, а једна од њих је и „Фрушкогорски манастири, Сремски Карловци, Петроварадинска тврђава и историјски град Нови Сад“.

Заштита, уређење и унапређење **културних добара** мора се посматрати у оквиру развоја целокупне области културног наслеђа, која представља развојни ресурс, који је потребно заштитити, уредити и користити на начин који ће допринети успостављању регионалног и локалног идентитета, у складу са европским стандардима заштите.

Према РПП АПВ, приоритетне активности у области **заштите природе** су: повећање укупне површине под заштитом на територији АП Војводина кроз проглашење нових заштићених подручја (Фрушкогорски лесни плато); ревизија статуса (врсте, режима и граница заштите) раније проглашених заштићених подручја и усклађивање са важећом законском регулативом (Национални парк „Фрушка гора“) и успостављање еколошке мреже на подручју АП Војводине као дела шире еколошке мреже Републике Србије.

Основна концепција заштите **биодиверзитета**, заснива се осим на повећању укупне површине под заштитом, њиховом сагледавању у оквиру еколошке мреже Републике Србије, односно еколошке мреже на територији АП Војводине, идентификацији подручја за европску еколошку мрежу NATURA 2000 и изградњи ефикасног система управљања подручјима која су обухваћена наведеним мрежама.

1 Nant - Tours - Orleans - Nevers - Chalon sur Saone - Bale - Passau - Ybbs - Linz - Vienna - Bratislava - Budapest - Belgrade - Bucarest - Constanta.

Шуме на подручју АП Војводине треба да допринесу стабилности укупног екосистема, увећању природног богатства и биодиверзитета. У том смислу, према РПП АПВ је потребно: повећати површине под шумском вегетацијом пошумљавањем, подизати заштитне појасеве, ловне ремизе и друге облике зеленила; унапредити стања шума смањењем учешћа разређених и деградираних састојина, преводити изданаčke састојине у више узгојне облике (конверзија); унапредити здравствено стање шума и заштићена подручја заштитити и користити сагласно актима о проглашењу.

Основни циљ је одрживо коришћење и очување **пољопривредног земљишта**, заштитом његових економских, агроеколошких, екосистемских, пејзажних, социокултурних и других функција и усклађивање са унапређењем услова за производњу квалитетних пољопривредних производа у потребном обиму. Заштита и коришћење пољопривредног земљишта на подручју АП Војводине заснива се на концепту одрживог пољопривредног и руралног развоја. Захваљујући својим особинама и комплексним функцијама земљиште представља есенцијални природни ресурс, а његово одрживо коришћење и заштита један је од кључних елемената остваривања одрживог развоја. Са становишта одрживости, приоритет има успостављање ефикасних механизма заштите плодних ораничних земљишта од преузимања у непољопривредне сврхе.

Коришћење **геолошких ресурса** АП Војводине мора да полази од економски расположивих сировина чија се експлоатација и прерада заснива на принципима одрживог развоја који истовремено обезбеђују оптимално управљање еколошким конфликтима који су значајно присутни у АП Војводини, а нарочито у подручју заштићених природних добара. Ограниченост и необновљивост расположивих геолошких ресурса условљавају да се планска решења заснивају на принципу одрживости.

С обзиром на укупну расположивост **грађевинског земљишта** у АП Војводини и његову просторну дистрибуцију, а имајући у виду одредбе у ППРС, планира се његово увећање за укупно 0,5%. Планско опредељење је да се рационалније и интензивније користе и уређују постојећа грађевинска подручја насеља, као и грађевинско земљиште у атару. Препорука о повећању од 0,5% односи се на ограничење и контролисање њиховог ширења.

У односу на издвојене **туристичке дестинације** на простору АП Војводине, подручје обухваћено Просторним планом припада туристичкој дестинацији Нови Сад и Фрушка гора (Дунав, НП Фрушка гора, СРП Ковиљско-петроварадински рит, Сремски Карловци, Сремски виноградарски регион, туристичке манифестације, салаши). Према РПП АПВ планирани су и следећи видови туризма/туристички производи: манифестациони туризам (фестивали), културни туризам (културно-историјски туризам, културне руте), етно-гастрономски туризам, градски туризам (старо Градско језгро Сремских Карловаца), наутички туризам (пловни пут Дунав), рурални туризам (туризам на селу и салашима), ловни туризам, излетнички и екотуризам.

Саобраћајну мрежу државних путева на подручју обухвата Просторног плана потребно је третирали као јединствен систем, у којој приоритет на државним путевима има транзит.

Предвиђене су активности на реализацији (пројектовање и изградња) обилазница око насеља као сегмената постојећих путних праваца: ДП бр.22.1 (ДП бр.100) око Сремских Карловаца и Петроварадина, до и после 2015. године, као и активности на путном правцу по гребену Фрушке горе (тзв. „Партизански пут“) у смислу рехабилитације и прилагођавања искључиво за туристички и путнички саобраћај, после 2015. године.

Концепција изградње **преносне мреже система електричне енергије** је у директној вези са растућим потребама и обезбеђењем сигурног снабдевања електричном енергијом. Планиран је преносни високонапонски 110 kV далековод за прикључење планиране ТС „Сремски Карловци“, који ће прелазити преко територије општине Сремски Карловци.

Дистрибутивна мрежа система електричне енергије развијаће се у складу са плановима надлежног оператора дистрибутивног система електричне енергије.

Предвиђа се потпуни прелазак на 20 kV напонски ниво, тј. прелазак са тростепене трансформације 110/35/10(20) kV на двостепену трансформацију 110/20 kV, чиме ће бити обухваћена реконструкција свих трансформаторских станица 35/20 kV, односно 35/10 kV у разводна 20 kV чворишта, а 10 kV мрежу и припадајуће дистрибутивне трафостанице 10/0,4 kV потребно је реконструисати за рад на 20 kV.

Повећање **енергетске ефикасности** потребно је разматрати као велики потенцијални извор енергије. Изградњом нових енергетски ефикасних објеката и адаптацијом постојећих објеката у енергетски ефикасне, знатно ће се смањити трошкови коришћења енергије ових корисника, али и укупна енергетска зависност овог простора.

У циљу достизања једног од главних покретача снага нове економије, који се карактерише фузијом ICT и њихових примена, **електронске комуникације** се морају развијати као савремени систем.

Према РПП АПВ, основни циљ у области **заштите животне средине** је снажна афирмација концепта заштите и унапређења животне средине као основе уравнотеженог развоја, коришћења и уређења АП Војводине. У контексту заштите и унапређења животне средине, неопходно је зауставити даљу деградацију и вршити превенцију, санацију и ревитализацију угрожених подручја, поштовањем следећих принципа: одрживо коришћење природних ресурса и очување и унапређење еколошки осетљивих природних вредности, смањење нивоа загађења животне средине, санација најугроженијих подручја, успостављање локалних регистара извора загађивања животне средине, као дела националног регистра, са системом контроле и континуираним праћењем параметара који карактеришу квалитет животне средине. Такође, неопходно је предвидети заштиту, обнову и санацију заштићених природних подручја, уз очување еколошке равнотеже.

У области **управљања отпадом**, дефинисана је неопходност удруживања општина у складу са одредбама Стратегије управљања отпадом и ППРС, ради заједничког управљања отпадом, чиме ће се успоставити систем регионалних центара за управљање отпадом.

Основни циљ у области **заштите од елементарних непогода и техничко-технолошких удеса** је смањење ризика по људско здравље и животе, као и очување природних и створених вредности. На утврђивање концепције просторног развоја утичу постојеће делатности са присутним факторима ризика, угроженост простора природним непогодама и функционална намена простора. Планирање намене и садржаја простора и имплементација мера превенције има за циљ спречавање или смањивање вероватноће настанка удеса и могућих последица, а организују се и спроводе на основу процене ризика и последица од удеса. При изради планске и урбанистичке документације, као регулаторни инструмент заштите животне средине, кључну улогу има стратешка процена утицаја планова и програма на животну средину и процена утицаја конкретних пројеката тј. објеката на животну средину.

ОБАВЕЗЕ, УСЛОВИ И СМЕРНИЦЕ ИЗ ПЛАНСКИХ ДОКУМЕНАТА ОД ЗНАЧАЈА ЗА ИЗРАДУ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

Просторни план подручја посебне намене Фрушке горе до 2022. године

Подручје обухваћено границом обухвата Просторног плана се у налази у подручју обухвата Просторног плана подручја посебне намене Фрушке горе до 2022. године. Просторни план подручја посебне намене Фрушке горе до 2022. год. није дао посебне мере заштите и уређења за подручје обухвата Просторног плана осим у подручју границе Националног парка „Фрушка гора“ која је новим Законом о националним парковима измењена.

Подручје обухваћено границом обухвата Измена и допуна Просторног плана се у налази у подручју обухвата Просторног плана подручја посебне намене „Фрушка гора. Просторни план подручја посебне намене „Фрушка гора“ није дао посебне мере заштите и уређења за подручје обухвата Измена и допуна Просторног плана.

Просторни план подручја посебне намене Специјалног резервата природе „Ковиљско - петроварадински рит“

Ковиљско - петроварадински рит има међународни статус заштите као подручје од међународног значаја за очување биолошке разноврсности.

Шире подручје СРП „Ковиљско-петроварадински рит“ је заједно са подручјем Националног парка „Фрушка гора“ део **EMERALD** мреже, којом су обухваћена подручја у АП Војводини од нарочите важности за заштиту и очување дивљих биљних и животињских врста и њихових станишта, тзв. подручја посебне важности за заштиту природе (Areas of Special Conservation Interest - ASCI) значајних са становишта примене Бернске конвенције, која представљају основу будуће националне еколошке мреже и европске еколошке мреже NATURA 2000.

Рит је издвојен као међународно значајно подручје и према међународним конвенцијама (директно или индиректно): Међународна конвенција о заштити птица, Конвенција о мочварама које су од међународног значаја, нарочито као станишта птица мочварица, Конвенција о биолошкој разноврсности, Конвенција о очувању европске дивље флоре и фауне, Рамсарска конвенција, Конвенција о заштити културне и природне баштине итд. На овом подручју могу се одвијати одређени специфични облици туризма, прилагођени условима лабилног екосистема и потребе његове заштите: туризам посебних интереса (Сремски Карловци).

Просторни план подручја посебне намене СРП „Ковиљско - петроварадински рит“ се преклапа са Просторним планом у следећим локалним самоуправама: Град Нови Сад (КО Петроварадин и КО Ковиљ) и Општина Сремски Карловци (КО Сремски Карловци).

ОБАВЕЗЕ, УСЛОВИ И СМЕРНИЦЕ ИЗ РАЗВОЈНИХ ДОКУМЕНАТА

Националне стратегије

Обавезе из других развојних докумената представљају смернице дате у националним и регионалним и општинским стратегијама, од којих су за израду овог Просторног плана најмеродавније следеће:

Стратегија развоја туризма Републике Србије 2016-2025

„Стратегијом развоја туризма Републике Србије 2016-2025“ („Службени гласник РС“, број 98/16), према критеријуму досада развијене инфраструктуре и супраструктуре, доступности и оствареног туристичког промета, „оквирно“ је дефинисана туристичка дестинација Нови Сад, Фрушка гора и Сремски Карловци, у оквиру које су истакнуте, као кључни производ, „Културно тематске руте“. У овој туристичкој дестинацији Сремски Карловци су препознати као један од „полова развоја“. Ово пружа основ за сагледавање Сремских Карловаца са околином као јединствене културно-тематске туристичке целине која се може декларисати као „туристичко место“.

Акционим планом за спровођење Стратегије развоја туризма Републике Србије дефинисане су активности, носиоци послова и време имплементације. За Сремске Карловце је прописано ажурирање постојећег мастер плана, при чему ће водеће институције за спровођење тог посла бити Локална самоуправа и Министарство трговине, туризма и телекомуникација, уз подршку туристичких и других организација на локалном нивоу. Време имплементације ажурираног мастер плана је од 2016 до 2020. године.

Мастер план одрживог развоја Фрушке горе

Циљ израде пројекта „Мастер план одрживог развоја Фрушке горе 2012-2022“, који је усвојен на седници Скупштине Аутономне Покрајине Војводине одржане 24. октобра 2011. године, усмерен је ка дефинисању подручја Фрушке горе као модерног развојног региона са високим стандардима заштите животне средине и одрживог коришћења интегрисаним са околином и прекограничним регионима. Циљ израде овог документа био је фокусиран на предлагање идејних решења и концепција за заштиту природних и културних вредности и изbalансиран и одржив развој области, односно требао је да понуди модел одрживог управљања развојем подручја Фрушке горе до 2022. године.

Обухват Мастер плана одрживог развоја Фрушке горе у потпуности се преклапа са обухватом Просторног плана подручја посебне намене Фрушке горе до 2022. године („Службени лист АПВ“, број 16/04), и у том смислу и Сремски Карловци су заузели своје место у њему кроз низ активности.

Уређење објеката геонаслеђа - Формирање гео-туристичког производа у оквиру ког се издваја: повезивање уређених објеката геонаслеђа геостазом, формирање геобашта, формирање музеја на отвореном уз њихово пласирање као гео-туристички производ Фрушке горе у складу са руралним развојем сеоских домаћинстава.

По бројности и значају објеката геонаслеђа и могућности њиховог повезивања истичу се подручја општине Беочин и Инђија (Сланкамен), па се предлага формирање три геостазе: источне, централне и кружне.

Сремски Карловци се налазе у склопу кружне стазе која би повезивала источну и централну стазу укључујући и локалитете: Буковац, циглана Сремски Карловци, Гргетег, профил Стари Лединци, Парагово, Галерија Раковац и Информативни центар Националног парка „Фрушке горе“.

Брендирање подручја и производа - Сремски Карловци као познато и признато виногорско подручје: Као важна привредна активност у развоју овог подручја, препознат је туризам, будући да постоји богато културно-историјско наслеђе као потенцијал за развој оних облика туризма који се базирају на таквим ресурсима (манастири, археолошки локалитети, руралне предеоне одлике итд.).

Национална стратегија одрживог развоја („Службени гласник РС“, број 57/08) дефинише одрживи развој као циљнооријентисан, дугорочан, непрекидан, свеобухватан и синергетски процес који утиче на све аспекте живота (економски, социјални, еколошки и институционални) на свим нивоима. Одрживи развој подразумева израду модела који на квалитетан начин задовољавају друштвено-економске потребе и интересе грађана, а истовремено уклањају или знатно смањују утицаје који прете или штете животnoj средини и природним ресурсима. Дугорочни концепт одрживог развоја подразумева стални економски раст који осим економске ефикасности, технолошког напретка, више чистијих технологија, иновативности целог друштва и друштвено одговорног пословања обезбеђује смањење сиромаштва, дугорочно боље коришћење ресурса, унапређење здравствених услова и квалитета живота и смањење загађења на ниво који могу да издрже чиниоци животне средине, спречавање нових загађења и очување биодиверзитета. Обавезе из ове Стратегије су уравнотежити три кључна фактора, тј. три стуба одрживог развоја: одрживи развој економије, привреде и технологије, одрживи развој друштва на бази социјалне равнотеже и заштиту животне средине уз рационално располагање природним ресурсима. Истовремено, потребно је спојити та три стуба у целину коју ће подржавати одговарајуће институције, како би били усклађени могући супротстављени циљеви утврђени с различитих аспеката друштвено - економског развоја, јаз између секторских политика, као и успостављен систем узајамних предности.

Национална стратегија одрживог коришћења природних ресурса и добара („Службени гласник РС“, број 33/12) даје дефиниције природних ресурса и природних добара, поделу природних ресурса, а дефинисани су и главни, основни циљеви Националне стратегије, уз наглашен значај координисаног међусекторског управљања природним ресурсима. Овом Стратегијом су дата начела одрживог развоја у националној политици управљања природним ресурсима и добрима. Дата су стратешка опредељења и подаци који се односе на анализу стања и досадашњег степена истражености природних ресурса и добара по врстама, просторном распореду, разноврсности, обиму и квалитету, процени утицаја њиховог коришћења на животну средину, билансне категорије (просторне и временске функције, количине, квалитет, угроженост, обновљивост, стратешке резерве и сл.) и предвиђање трендова промене стања. Обавезе из ове Стратегије су дефинисани оквири за одрживо коришћење за кључне природне ресурсе: минералне ресурсе (металичне, неметаличне и фосилна горива); обновљиве изворе енергије; шумске ресурсе; заштићена подручја, биодиверзитет, геодиверзитет и предеони диверзитет; рибље ресурсе; водне ресурсе и земљиште. Обавезе које проистичу из ове Стратегије су начини вредновања и услови одрживог коришћења природних ресурса и добара, еколошко-просторна основа о потенцијалима природних ресурса и добара, услови за постепену супституцију природних ресурса, као и смернице за даља истраживања у области појединачних природних ресурса и добара и за потребе планирања, односно доношење планова и програма.

Ова Стратегија за сваки природни ресурс упућује на устаљени начини управљања, стратешки, законски и институционални оквир, циљеве (општи и специфични) и изазове за њихово одрживо коришћење за наредну декаду, као и на мере за остваривање циљева. У Стратегији је дата социо-економска и планско развојна анализа стратешких приоритета истраживања и коришћења природних ресурса, дати су потенцијални утицаји Националне стратегије на друштвену и економску сферу, као и вероватни трошкови, извори финансирања и изазови који се постављају пред реализацију ове Стратегије.

Програм управљања отпадом у Републици Србији за период 2022-2031. („Службени гласник РС“, број 12/22) дефинише да две или више јединица локалне самоуправе могу заједно утврдити локацију за изградњу постројења за управљање отпадом на својој територији. Приликом одређивања локације за постројења за управљање отпадом узима се у обзир нарочито: количина и врста отпада, планирани начин складиштења, третмана или одлагања, геолошка и друга својства земљишта и микроклиматске карактеристике подручја, близина заштићених природних добара и одлике предела.

Стратегијом биолошке разноврсности Републике Србије за период од 2011. до 2018. године („Службени гласник РС“, број 13/11) се даје кратак преглед биодиверзитета Републике Србије кроз специјски, екосистемски, генетички биодиверзитет и описује систем заштите и заштићених подручја у Републици Србији. Описује се правни, институционални и финансијски оквир заштите биодиверзитета, концептуални модел притисака, фактора угрожавања и њихових узрока и даје преглед утицаја на биодиверзитет Републике Србије. Ова Стратегија дефинише стратешке области, циљеве и активности заштите биодиверзитета, акциони план са детаљима о одговорним институцијама, динамиком извршења и потенцијалним изворима финансирања.

2. КРАТАК ПРЕГЛЕД САДРЖАЈА И ЦИЉЕВА ПЛАНА

2.1. САДРЖАЈ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

А) ТЕКСТУАЛНИ ДЕО ИЗМЕНА И ДОПУНА ПЛАНА

1. УВОД
2. ОПИС ГРАНИЦЕ ИЗМЕНА И ДОПУНА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА
3. ИЗМЕНЕ И ДОПУНЕ У ТЕКСТУАЛНОМ ДЕЛУ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА
4. ИЗМЕНЕ И ДОПУНЕ У ГРАФИЧКОМ ДЕЛУ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА
5. ПРИМЕНА ИЗМЕНА И ДОПУНА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

Б) ГРАФИЧКИ ДЕО ИЗМЕНА И ДОПУНА ПЛАНА

Ред.бр.	Назив рефералне карте	Размера
-	Прегледна карта – Предеоне целине и просторне подцелине подручја посебне намене	1:50000
1.	Реферална карта бр. 1. - Посебна намена простора	1:10000
2.	Реферална карта бр. 2. - Мрежа насеља и инфраструктурни системи	1:10000
3.1.	Реферална карта бр. 3.1 - Заштита природних и непокретних културних добара	1:10000
3.2.	Реферална карта бр. 3.2 - Природни ресурси и заштита животне средине	1:10000
4.	Реферална карта бр. 4. - Карта спровођења	1:10000

2.2. ОПШТИ ЦИЉЕВИ ПЛАНА

Циљеви израде Измена и допуна Просторног плана су:

- стварање услова за реализацију планираних садржаја у зони кућа за одмор, пренаменом мањег дела виноградарско-воћарске зоне у зону кућа за одмор и њој компатибилне намене у просторној подцелини „Долина Ешиковачког потока“, дуж туристичког коридора – пут за Стражилово и
- очување постојећих потенцијала подручја уз оптимално коришћење, уређење и заштиту самог подручја обухваћеног Изменама и допунама Просторног плана.

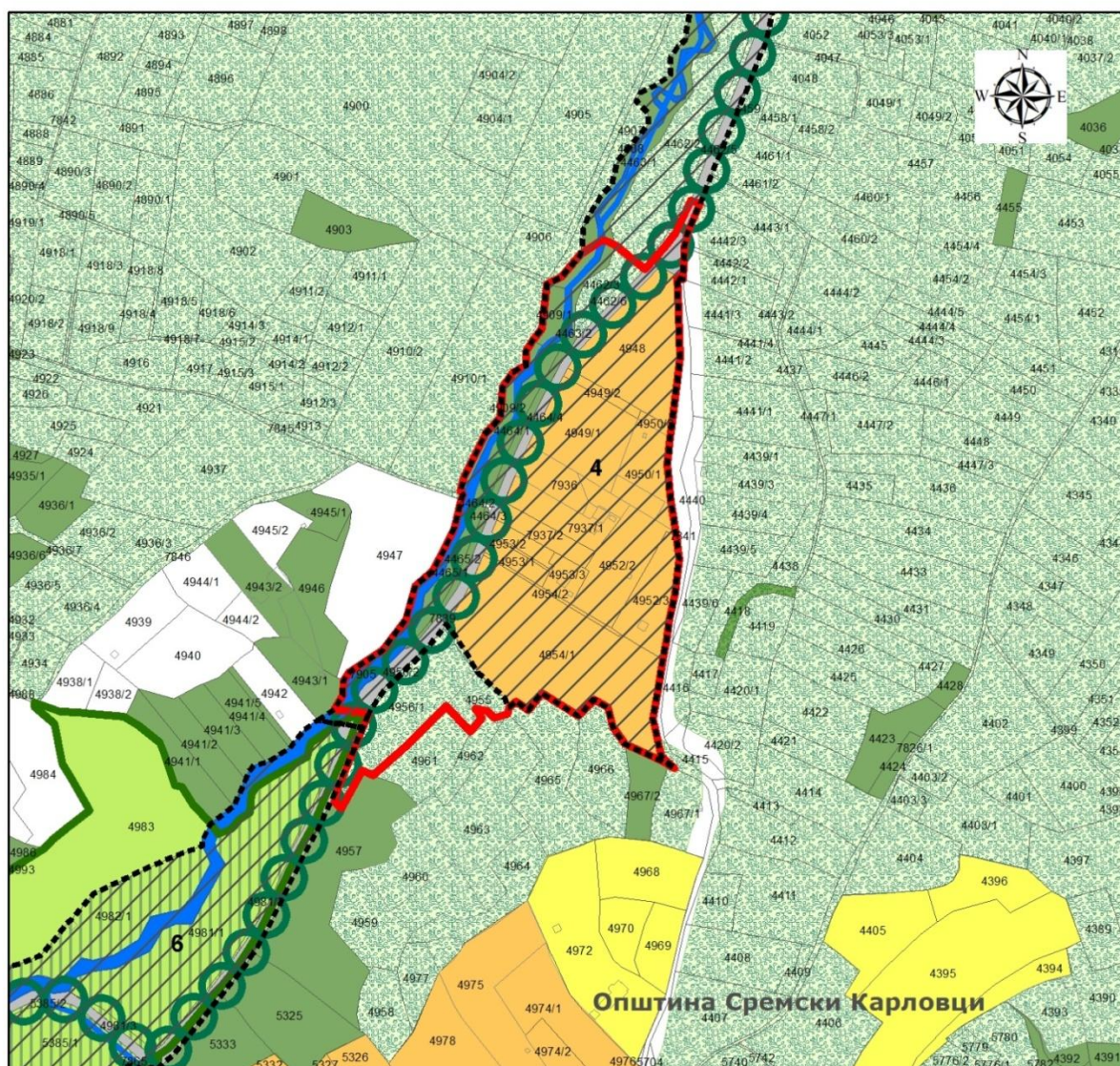
3. ОПИС ГРАНИЦЕ ИЗМЕНА И ДОПУНА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

Измене и допуне Просторног плана обухватају део територије општине Сремски Карловци и то:

- целе катастарске парцеле бр.: 4462/3, 4462/6, 4463/2, 4464/3, 4464/4, 4465/1, 4465/2, 4909/2, 4953/1, 4953/2, 4953/3, 4954/1, 4954/2, 4955, 4956/1, 4956/2, 4464/1, 4464/2, 4909/1, 4948, 4949/1, 4949/2, 4950/1, 4950/2, 4952/2, 4952/3, 4954/1, 7937/1, 7937/2, 7936.
- делове катастарских парцела бр.: 4463/1, 4908, 7839, 7905.

ПОСЕБНА НАМЕНА ПРОСТОРА

Просторне подцелине

- 4 Просторна подцелина-"Долина Ешиковачког потока"
- 6 Просторна подцелина-"Стражилово"

Туристичке стазе

- Стражиловачки пут

Граница

- Граница обухвата ИД Просторног Плана

ОСНОВНА НАМЕНА ПРОСТОРА

Пољопривредно земљиште

- Виноградарско-воћарска зона
- Остало пољопривредно земљиште

Шумско земљиште

- Шуме и шумско земљиште Националног парка
- Шуме и шумско земљиште фрушкогорског пригорја
- Туристички комплекс

Водно земљиште

- Потоци и канали

Грађевинско земљиште

- Туристички комплекс
- Зона кућа за одмор
- Грађевинско земљиште за инфраструктуру

Слика 2. Извод из „Посебне намене простора“ у подручју Измена и допуна Просторног плана

4. ПРЕГЛЕД ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА И КВАЛИТЕТА ЧИНИЛАЦА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ У ОКВИРУ ИЗМЕНА И ДОПУНА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

Природне карактеристике

Предметно подручје Измена и допуна Просторног плана налази се у непосредној близини Националног парка „Фрушка гора“, односно у заштитној зони Националног парка. Геоморфолошки посматрано, простор је смештен на источним обронцима планинског масива Фрушке горе, а рељеф одликују заобљени облици и благе падине. У обухвату Измена и допуна Просторног плана, уз западну границу, налази се Ешиковачки поток.

Геолошки посматрано површински део терена изграђују седименти квартара који су по литолошком саставу углавном песковито-шљунковитог састава са одређеним процентом глиновите компоненте. Подину квартарним седиментима чине претежно пешчари и конгломерати.

Шуме

Предметно подручје Измена и допуна Просторног плана налази се на делом на шумском земљишту (шуме и шумско земљиште фрушкогорског пригорја).

Заштићена природна добра и подручја

Посматрано подручје се југозападним делом налази у близини Националног парка „Фрушка гора“, а са његове западне стране се граничи са стаништем строго заштићених и заштићених дивљих врста од националног значаја са ознаком: СКА02ф назива: „Загуљанац“. Кроз подручје обухвата Измена и допуна Просторног плана протиче локални еколошки коридор под називом Стражиловачки поток, утврђен Просторним планом подручја посебне намене „Фрушка гора“.

Подручје Измена и допуна Просторног плана се налази у:

- заштитној зони Националног парка утврђеној Законом о националним парковима („Службени гласник РС“, бр. 84/15 и 95/18 - др. закон);
- просторном обухвату еколошки значајног подручја „Фрушка гора и Ковиљски рит“ (бр. 14) еколошке мреже Републике Србије, и
- преклапа се и са међународно значајним подручјем за биљке - IPA Important Plant Area, под називом Фрушка гора и Ковиљско - петроварадински рит (Уредба о еколошкој мрежи, „Службени гласник РС“, број 102/10).

Пољопривреда

Пошто се предметни простор налази у оквиру границе Националног парка „Фрушка гора“, у режиму заштите другог степена, на њему нису предвиђене пољопривредне делатности.

Сеизмичке карактеристике:

Према карти сеизмичког хазарда за повратни период од 475 година подручје обухваћено Изменама и допунама Просторног плана се налази у зони са могућим земљотресом макросеизмичког интензитета од VII-VIII степени MCS. У смислу интензитета и очекиваних последица сматра се да ће се за VII степен манифестовати „силан земљотрес“, а за VIII „штетан земљотрес“.

Културно наслеђе

У границама Измена и допуна Просторног плана нема евидентираних културних добара.

Електроенергетска инфраструктура

У обухвату измена и допуна Просторног плана, постоји изграђена ваздушна електроенергетска инфраструктура.

Електронска комуникациона инфраструктура

У обухвату измена и допуна Просторног плана, постоји изграђена електронска и комуникациона инфраструктура. Обухвата телекомуникациону канализацију, оптичке и бакарне каблове као и бежичне телекомуникационе мреже.

Саобраћај и саобраћајна инфраструктура

У обухвату Измена и допуна Просторног плана присутан је само путни-друмски саобраћај. Основни саобраћајни капацитет предметног простора Измена и допуна у домену путног друмског саобраћаја је општински пут који води ка Стражилову. Овај путни правац има функцију повезивања, реализацију изворно-циљног саобраћаја локалног простора и ближег окружења. Намењен је искључиво за саобраћај путничких возила.

Водна и комунална инфраструктура

Подручје обухвата Измена и допуна Просторног плана припада сливном подручју потока Ешиковачки (Стражиловски). Овај поток, са својим притокама (потоци, суводолине, јаруге и вододерине), припада природним водотоцима северне падине Фрушке горе и улива се у реку Дунав. У оквиру обухвата Измена и допуна Просторног плана, уз западну границу обухвата, се налази деоница потока Ешиковачки (Стражиловски), од стационаже km 4+140 до km 4+650 (катастарска парцела број 7905 к.о. Сремски Карловаци). Мерадавна максимална количина воде за поток Ешиковачки (Стражиловски) износи $Q=20,3\text{m}^3/\text{s}$ (Елаборат појачања и надвишења одбрамбене линије у зони Ешикивачког потока, „Хидрозавод ДТД“ Нови Сад 1985. год., а према коме је изведено уређење потока од km 0+000 до km 0+743,70).

Простор није опремљен комуналним инсталацијама (водовод и канализација).

5. КАРАКТЕРИСТИКЕ ПОДРУЧЈА НА КОЈЕ СЕ МОГУ ОЧЕКИВАТИ ЗНАЧАЈНИ УТИЦАЈИ У ОКВИРУ ИЗМЕНА И ДОПУНА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

Подручје обухваћено Изменама и допунама Просторног плана налази се у просторној подцелини „Долина Ешиковачког потока“, у оквиру туристичког коридора – пута за Стражилово, и обухвата површину од око 7,74 ha. Простор је карактеристичан по израженим природним вредностима, наглашеној конфигурацији терена и присуству водотока Ешиковачког (Стражиловског) потока, што условљава посебне услове заштите животне средине при планирању планираних садржаја у зони кућа за одмор.

У обухвату Измена и допуна Просторног плана не постоје евидентирани значајни извори загађења животне средине. Простор са доминантним пољопривредним површинама, са мањим шумским и водним површинама, уз присутну дисперзну изградњу кућа за одмор.

Посебан природни елемент у обухвату представља Ешиковачки поток, који припада сливу Дунава и има бујични карактер. Потенцијални ризици по животну средину у обухвату односе се пре свега на могућност ерозије терена, неконтролисано одвођење атмосферских вода и евентуално загађење површинских и подземних вода уколико се планирани садржаји у зони кућа за одмор не реализују у складу са прописаним водним и еколошким условима.

Квалитет ваздуха у обухвату Измена и допуна Просторног плана оцењује се као задовољавајући, с обзиром на одсуство стационарних извора загађења и ограничен интензитет саобраћаја. Потенцијални утицаји на квалитет ваздуха могу настати искључиво током фазе изградње планираних објеката, као и услед индивидуалног грејања у оквиру планираних садржаја у зони кућа за одмор, што се ублажава применом савремених и еколошки прихватљивих система енергетског снабдевања.

У обухвату Измена и допуна Просторног плана не постоје мерна места за мониторинг квалитета ваздуха, воде и буке, нити су евидентирани прекорачења дозвољених нивоа буке. С обзиром на планирану намену ниског интензитета, не очекује се значајно повећање буке у простору, уз обавезу поштовања граничних вредности прописаних за зону одмора и рекреације.

Управљање отпадом у обухвату Измена и допуна Просторног плана планира се у оквиру постојећег система управљања комуналним отпадом, уз обавезу организованог сакупљања и одвожења отпада, као и забрану формирања неуређених одлагалишта. Посебну пажњу потребно је посветити спречавању загађења земљишта и водотока током коришћења планираних садржаја у зони кућа за одмор.

Имајући у виду да се обухват Измена и допуна Просторног плана налази у ширем простору еколошки значајног подручја Фрушке горе и у близини еколошког коридора Стражиловачког потока, планирање и реализација планираних садржаја у зони кућа за одмор морају бити у складу са мерама заштите природних и полуприродних станишта, очувањем постојеће вегетације и применом мера озелењавања, како би се обезбедила очуваност пејзажних и еколошких вредности простора.

6. РАЗМАТРАНА ПИТАЊА И ПРОБЛЕМИ ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ (УКЉУЧУЈУЋИ ЕКОЛОШКУ МРЕЖУ) У ОКВИРУ ИЗМЕНА И ДОПУНА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

Заштита животне средине представља једно од кључних полазишта у планирању развоја простора обухваћеног Изменама и допунама Просторног плана, који се односи на ограничени простор планираних садржаја у зони кућа за одмор у просторној подцелини „Долина Ешиковачког потока“. С обзиром на природне, пејзажне и еколошке карактеристике локације, као и њен положај у близини еколошки значајних подручја и локалног еколошког коридора, планирање садржаја у зони кућа за одмор захтева посебан приступ у циљу очувања квалитета животне средине.

Промене у простору које настају као последица увођења нове туристичке намене односе се пре свега на трансформацију дела постојећег пољопривредног земљишта у зону кућа за одмор и пратеће компатибилне садржаје. Ове промене, уколико нису адекватно планиране и контролисане, могу довести до негативних утицаја на земљиште, водне ресурсе, биодиверзитет и пејзажне вредности простора, што би се повратно одразило и на квалитет туристичке понуде и одрживост развоја предметног подручја.

Циљ спровођења Стратешке процене утицаја за Измене и допуне Просторног плана је сагледавање могућих утицаја планираних туристичких активности на животну средину у оквиру новог обухвата, као и дефинисање мера којима се потенцијални негативни утицаји спречавају, ублажавају или доводе у прихватљиве оквиру, уз поштовање капацитета животне средине и без стварања конфликта у простору.

Стратешка процена се у овом случају бави општом и интегралном анализом утицаја планских решења која се односе на развој планираних садржаја у зони кућа за одмор ниског интензитета. Акценат је стављен на оцену утицаја на водоток Ешиковачког (Стражиловског) потока као локалног еколошког коридора, на очување постојеће вегетације и спречавање ерозије, као и на контролу утицаја изградње и коришћења објеката на квалитет ваздуха, воде и земљишта. Процена утицаја врши се у односу на дефинисане индикаторе стања животне средине и планиране мере заштите.

За предметни обухват Измена и допуна Просторног плана нису разматрана варијантна планска решења у погледу намене простора, с обзиром на то да је циљано дефинисана туристичка намена у складу са карактером простора и ограниченим обимом интервенција. Питања управљања отпадним и атмосферским водама решавају се у оквиру планских услова за ову просторну подцелину, уз примену сепаратног система, контролисано одвођење атмосферских вода и обавезу прикључења на одговарајући систем канализације, у складу са условима надлежних институција.

Усвојена планска решења која се директно или индиректно односе на заштиту животне средине у оквиру новог обухвата интегрисана су у Измене и допуне Просторног плана и разрађена кроз мере и услове заштите природе, вода, земљишта, ваздуха и еколошке мреже. Овим приступом утврђено је да су планска решења усклађена са принципима одрживог развоја и да омогућавају развој туристичке функције без значајног нарушавања природних и пејзажних вредности простора.

У случају да се Измене и допуне Просторног плана не реализују, постоји ризик да се простор туристичког коридора и долине Ешиковачког потока развија стихијски и неконтролисано, што би могло довести до следећих негативних појава:

- неконтролисане и неусклађене изградње објеката за одмор, без јасних правила уређења и заштите простора;

- нарушавања пејзажних и амбијенталних вредности простора услед непланске трансформације пољопривредног и зеленог земљишта;
- повећаног ризика од ерозије и деградације земљишта, посебно у зони бујичног водотока;
- угрожавања водних ресурса и еколошког коридора Ешиковачког потока услед неадекватног одвођења отпадних и атмосферских вода;
- деградације станишта и прекида континуитета еколошке мреже услед неконтролисане изградње и осветљења;
- појаве неуређених одлагалишта отпада и повећаног притиска на животну средину током туристичке сезоне;
- губитка потенцијала за развој одрживог туризма заснованог на очуваним природним и пејзажним вредностима.

Из наведених разлога, Измене и допуне Просторног плана представљају неопходан инструмент за усмеравање развоја предметног туристичког комплекса у складу са капацитетима животне средине и принципима заштите природе и еколошке мреже.

7. РАЗЛОЗИ ЗА ИЗОСТАВЉАЊЕ ОДРЕЂЕНИХ ПИТАЊА ИЗ ПОСТУПКА ПРОЦЕНЕ У ОКВИРУ ИЗМЕНА И ДОПУНА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

Поступак Стратешке процене утицаја у оквиру Измена и допуна Просторног плана спроведен је у складу са карактером и обимом планских решења, која су циљано усмерена на ограничени простор у просторној подцелини „Долина Ешиковачког потока“, површине око 7,74 ха, и односе се на пренамену мањег дела виноградарско-воћарске зоне у зону кућа за одмор и њој компатибилне туристичке намене.

С обзиром на ограничен просторни обухват, ниво планирања и карактер предвиђених активности, поједина питања нису била предмет детаљне анализе у поступку стратешке процене, јер није утврђено да планирана решења могу произвести значајне утицаје на те аспекте животне средине, односно јер су она већ адекватно обрађена важећим планским документима вишег реда. Из поступка процене изостављена су следећа питања:

- **Питања регионалног и међународног утицаја**, јер планиране измене немају просторни, функционални ни интензитетни капацитет да произведу прекограничне утицаје, нити утичу на шире регионалне системе животне средине;
- **Питања стратешке инфраструктуре и енергетских система**, с обзиром на то да Измене и допуне Просторног плана не предвиђају изградњу нових магистралних саобраћајних, енергетских или комуналних система, нити повећање капацитета постојећих система ван оквира предметне просторне подцелине;
- **Индустријске активности, складиштење опасних материја и севесо ризици**, јер у обухвату Измена и допуна Просторног плана није планирана индустријска производња, постројења за складиштење опасних материја, нити активности које би могле довести до техничко-технолошких удеса;
- **Рударске, експлоатационе и енергетски интензивне активности**, пошто предметни простор није намењен експлоатацији природних ресурса нити развоју енергетских постројења;
- **Питања буке и вибрација**, јер иако је извесно да ће реализација планираних садржаја у зони кућа за одмор довести до привременог повећања нивоа буке и вибрација током фазе изградње, као и до умереног повећања током фазе коришћења објеката, ови утицаји су просторно и временски ограничени, локалног карактера и не очекује се да ће достићи интензитет који би имао значајан утицај на шире окружење. Наведени утицаји ће бити предмет детаљнијег разматрања у поступцима израде техничке документације и кроз примену мера заштите од буке и вибрација у складу са важећим прописима.
- **Климатски утицаји у смислу емисија гасова са ефектом стаклене баште значајног обима**, с обзиром на то да планиране активности немају капацитет да произведу мерљиве или значајне доприносе климатским променама на нивоу који би захтевао посебну анализу у оквиру стратешке процене;
- **Питања демографских и социјалних промена ширег обима**, јер Измене и допуне Просторног плана не подразумевају формирање нових насељских целина, нити значајан пораст сталног становништва, већ сезонско и повремено коришћење простора у туристичке сврхе.

Такође, изостављена су питања која су већ разрађена и нормативно уређена у оквиру постојећег Просторног плана подручја посебне намене културног предела Сремски Карловци, као и у Просторном плану подручја посебне намене „Фрушка гора“, а која се предложеним Изменама и допунама не мењају нити се њихов утицај повећава.

На основу наведеног, закључује се да је обим и садржај Стратешке процене утицаја прилагођен реалном капацитету планираних интервенција у простору и да су сва релевантна питања заштите животне средине у обухвату Измена и допуна Просторног плана адекватно обухваћена, док је изостављање појединих питања оправдано са становишта циљаног карактера планских измена и принципа сразмерности у поступку процене.

8. ИНФОРМАЦИЈЕ И ПОДАЦИ ИЗ РАНИЈЕ СПРОВЕДЕНИХ СТРАТЕШКИХ ПРОЦЕНА НА ИСТОМ ХИЈЕРАРХИЈСКОМ НИВОУ

8.1. СКРАЋЕНИ ПРИКАЗ ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА

Сагледавање постојећег стања природних и створених вредности у оквиру прелиминарне границе обухвата Просторног плана, пружиће основ за валоризацију у даљим фазама израде Просторног плана, као и могућност да се сви утицаји на карактер предела, који је предмет израде Просторног плана, сагледају у потпуности.

8.2. КАРАКТЕР ПРЕДЕЛА

Просторним планом је обухваћено комплексно подручје којим симултано доминирају контрастни предеони обрасци шумовитих обронака планинског масива Фрушке горе и широког флувијално-акумулативног рељефа Ковиљско-петроварадинског рита, као једне од најпространијих алувијалних равни средњег тока Дунава. У контактної зони та два доминантна просторна ентитета утврдио се специфични тип предела који чине нуклеуси насеља Петроварадина, Буковаца, Сремских Карловаца и Чортановаца, са урбаном матрицом која је прилагођена морфологији ерозивног рељефа и традиционално зависна од свог аграрног залеђа формираног на изузетно плодним обронцима Фрушке горе.

Додатан елемент формирању карактера овог подручја представља изражени културно-историјски значај који далеко превазилази размеру просторног обухвата подручја Просторног плана, а истакнут је кроз монументалне архитектонске објекте и колективну меморију, симболички представљену кроз обележена знаменита места. Имајући у виду целовитост и садржину материјалних и нематеријалних елемената културног наслеђа, као и биотичких и абиотичких елемената природног наслеђа, подручје Сремских Карловаца се може посматрати као културни предео са више концептуалних аспеката и просторних нивоа. Значај овог подручја је јединствен у погледу увида у ретроспективу историјских процеса насељавања и европеизације балканских народа у оквиру Хабзбуршке монархије и њихове тежње за политичком и верском аутономијом.

Геоморфолошке карактеристике и начин коришћења овог подручја пружају јасан увид у еволуционе процесе прилагођавања и култивисања терена у сврху стварања мреже компактних насеља и продуктивног пољопривредног земљишта. Територија која је изворно формирана под утицајем аграрне рационалности различитих епоха, са једне стране, и вишевековном флувијалном динамиком реке Дунава, у целини представља јединствен и вредан феномен.

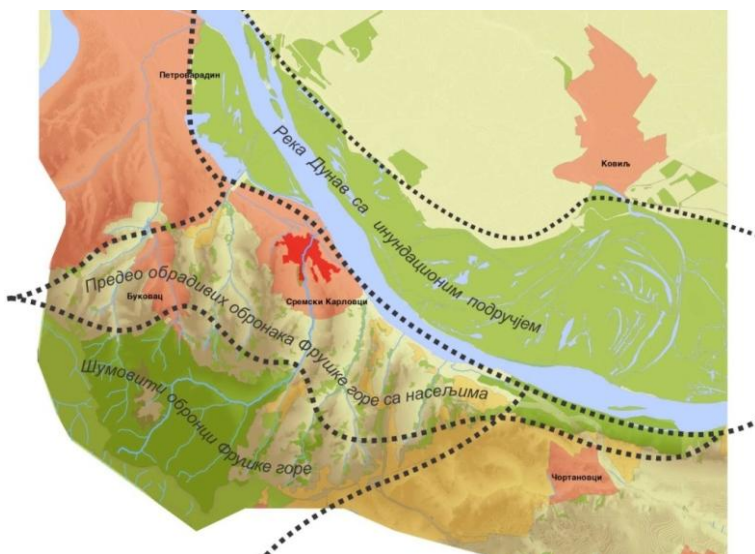
Формирањем такве територије, у контексту геоморфолошких карактеристика, ширег геостратешког положаја и историјских околности, створили су се услови и потреба за формирањем јединственог урбаног центра формираног око значајних духовних и профаних структура. Сачувана урбана матрица, објекти архитектонског наслеђа и значај институција које се у њима налазе представља непроцењиво сведочанство о културном успону народа овог подручја у XVIII и XIX веку.

Карактеризацијом предела (процесом утврђивања и издвајања предела јединственог карактера), на подручју сагледавања се идентификују три основна предеона типа, односно препознатљиве шеме предеоних елемената:

1. Река Дунав са инундационим подручјем;
2. Фрушкогорско пригорје са насељима;
3. Шумовити обронци Фрушке горе.

Сваки од наведених типова предела је анализиран у циљу идентификовања структуре, значаја и његове осетљивости. На основу остварених резултата анализе карактера предела формулишу се концепција, посебни циљеви и приоритети којима ће се побољшати начин коришћења простора и ублажити притисак који негативно утиче на његову функционалност.

Слика 3. Шематски приказ основних предеоних типова у обухвату Просторног плана

Река Дунав са инундационим подручјем обухвата јединствени водни простор који поред главног речног тока обухвата и рукавце, аде, баре и мртваје, приречне шуме и шибљаке.

Просторна матрица Дунава, својим континуитетом и повезаношћу, доминантно утиче на композицију структуре овог типа предела. За разлику од наведених предеоних елемената, који су по свом пореклу блиска природним, саставни део матрице чине и мозаично распоређени елементи антропогеног порекла: комплекси аграрних и агрошумских простора, хидротехнички објекти за заштиту од вода, саобраћајна инфраструктура и фрагменти градског зеленила.

Конфигурација структуре овог типа предела припада органској форми коју стварају аде на Дунаву и Ковилско-петроварадински рит. Интегрална органска форма је једно од главних обележја композиције предеоних елемената овог типа, а његова осетљивост се може изразити кроз нарушавање такве конфигурације која је и носилац диверзитета екосистема. Једна од суштинских карактеристика овог простора је и његова динамичност, односно сезонска променљивост водостаја реке са својим периодичним екстремима.

Композицију **високе десне обале Дунава и предела обрадивих обронака Фрушке горе са насељима Петроварадин, Буковац, Сремски Карловци и Чортановци** чини систем аграрних површина северних обронака Фрушке горе (састављен од винограда, воћњака, ораница и фрагмената агрошумских површина) које се налазе у залеђу насељених места Петроварадин, Буковац, Сремски Карловци и Чортановци. Конфигурација структуре овог предеоног типа условљена је морфологијом терена коју формира **делувијално-пролувијални рељеф** интезивног спирања и јаружања који је, спуштајући се према обалама Дунава, настао у елувијалним процесима. Основну структуру геометрије овог терена формирају релативно кратке линије водотокова који се окомито спуштају од била Фрушке горе према подножју, формирајући јаруге и поточне долине (Роков и Буковачки поток, Селиште, Ешиковачки поток, Липовачки поток и Матеј). У насељима Буковац и Сремски Карловци, која су настала уз токове потока, формирање првих улица било је условљено управо правцима поточних долина.

Образац насељавања северних обронака Фрушке горе се сагледава и кроз изражено простирање зона викенд насеља, које карактерише мала густина изграђености на уситњеним парцелама пољопривредног земљишта. Формиране на мрежи атарских путева, између агломерација историјских насеља, викенд зоне, уз мање прекиде, стварају континуалну структуру линијског урбаног простирања од Петроварадина до Чортановаца и тиме представља значајан фактор у компоновању карактера овог типа предела, а и показатељ је нарушеног стања са значајним одступањем од историјске матрице насељавања и начина коришћења овог подручја.

Кохерентност и комплексност елемената који учествују у композицији структуре предела (поточне долине, комплекси аграрних простора винограда и воћњака, агрошумски простори, нуклеуси насеља, викенд насеља), а који су носиоци идентитета, кључни су за формулисање културног предела овог подручја.

Циљни квалитет и степен угрожености овог типа карактера предела се може сагледати кроз низ параметара који би требало да буду у фокусу планских решења:

- Конфигурација структуре грађевинског подручја у смислу односа изграђених и неизграђених зона, густину насељености, начина коришћења, контроле урбаног развоја, карактер панораме насеља и одрживо коришћење отворених, зелених простора;
- Очување аграрних површина винограда и воћњака;
- Континуитет локалних еколошких коридора као носиоца станишта уз водотоке и њихов капацитет да се прошире и оформе континуалну везу између шумских станишта Фрушке горе и акваторичних станишта Дунава;
- Структура простирања викенд зона и степен контролисане и усмерене изградње.

Структуру **шумовитих обронака Фрушке горе** чини матрица листопадних шума која доминира композицијом овог типа предела који се простира дуж целог планинског масива Фрушке горе. Хомогена и компактна матрица шума према истоку прелази у мозаичну структуру у којој се смењују комплекси аграрних простора, агрошумски простори, обрадиве површине, воћњаци и виногради који су настали на некадашњем шумском земљишту.

Конфигурацију структуре овог типа предела формира рељеф умереног спирања. Геометрију предела формирају линије потока са релативно слабо израженим карактеристикама бујичних токова.

Стабилност овог типа предела се може изразити површином коју заузима шума и дужином ивице шуме, њеном густином, као и површином агрошумских простора. Шумске површине, као носилац идентитета овог типа предела, указује на могући извор лабилности: стање шума не одговара изходној вегетацији, односно потенцијалу станишта, а самим тим и слика предела губи на вредности.

8.3. ПРИРОДНО-ГЕОГРАФСKE КАРАКТЕРИСТИКЕ

Две различите природне целине, река Дунав са једне и Фрушка гора са друге стране, условиле су настанак бројних суподинских насеља, па и самих Сремских Карловаца и Буковца. Насеље Сремски Карловци се делом простира на нижем равничарском терену уз Дунав, чије су коте од 75 m до 78 m н.в., а делом на брежуљкастим теренима обронака Фрушке горе са висинама до 170 m н.в. Конфигурацију терена карактеришу блаже и стрмије падине које су нарочито изражене у појасу потока Доке, Селишта, Магарчевог брега и непосредно око насеља Буковац. Заталасаност терена, долине потока и ободне падине обронака Фрушке горе утицали су на развој, формирање и препознатљивост Сремских Карловаца и Буковца.

Геолошке и геоморфолошке карактеристике

На подручју обухвата Плана издвајају се четири геоморфолошке целине: планински масив (било) Фрушке горе, суподинске косе и заравни и алувијална равна Дунава (инундационо подручје са алувијалном терасом).

Општина Сремски Карловци лежи највећим делом на десној обали Дунава, на месту где се долина Стражиловачког (Ешиковачког) потока спаја са Дунавом. Насеље је подигнуто делимично на инундационој равни Дунава (висине 76 mАНВ), које је насипом заштићено од поплавних вода. Већи део насеља је изграђен на алувијалној тераси Дунава (80-86 mАНВ), лесним теренима и фрушкогорској лесној заравни.

Велика вертикална рашчлањеност рељефа резултат је деловања флувијалне ерозије и денудације у условима сложених тектонских процеса. Алувијална равна Дунава лежи на 76 m надморске висине, а венац Фрушке горе на 480 m. Присутни су облици тектонског, флувијално-ерозивног и флувијално-акумулативног рељефа.

Тектонски рељеф је представљен масивом Фрушке горе, која је формирана деловањем ендегених сила. На северним падинама, хорст Фрушке горе се јавља у виду две тектонске степенице. Два главна раседа, правца запад-исток и југ-север, пресецају се на територији Сремских Карловаца.

Док се планински масив издиже, његова северна подгорина се спушта, те је то и главни разлог што је Дунав пробио своје корито непосредно уз суподину Фрушке горе, непрекидно разаравајући њен тектонски рељеф.

Основно обележје ерозивном рељефу дају, поред Дунава, долине Роковог, Селиште, Ешиковачког, Липовачког, Матеј и Селиште потока (главних потока), раздвојене издуженим косама које се степенасто и одсецима спуштају према алувијалној равни Дунава. Све наведене поточне долине дубоко су рашчланиле северне падине Фрушке горе, док су долине Ешиковачког и Липовачког потока рашчланиле и сам масив планине.

Флувијално-акумулативним облицима рељефа припада алувијална равна Дунава и острва Дунава (аде).

Од Петроварадина до Сремских Карловаца Дунав је формирао једну од најпространијих алувијалних равни. Почине источно од Петроварадина и пружа се, на дужини од око 8 km и ширини од преко 2 km, низводно од Сремских Карловаца. На овом сектору алувијална равна уз реку има висину од 75 mАНВ, док се према лесној заравни издиже до висине од 79 mАНВ. То је простор који је Дунав у прошлости, пре изградње одбрамбених насипа, редовно плавио. Најинтензивнији геоморфолошки процеси на овом простору су ерозија алувијалне равни, лесне заравни и планинске суподине, клижење тла, ширење алувијалне равни преношењем и нагомилавањем материјала, те стварање ада и рукаваца. У алувијалној равни се завршавају три поточне долине (Ешиковачки, Селиште и Роков поток) на чијим крајевима су формиране мање плавине. На истом сектору Дунав је формирао и два мања речна острва која су сада спојена са обалом.

Дунав на овом делу има просечан пад од 0,05 % и брзину од око 1 m/s, те због малог пада често меандрира и „напада“ час леву, час десну обалу, сужава или проширује алувијалну равна, остављајући за собом рукавце и обалске гредице. Рукавци су углавном засути.

Као вид акумулативног рељефа, поред алувијалне равни и острва Дунава, јављају се и лесне насlage које прекривају знатан део територије Сремских Карловаца. То су делови сремско-тителске лесне заравни разбијене речним долинама.

У литолошком погледу разликују се три члана: алувијалне насlage квартара (песак, шљунак и глина), лес и лесоидне насlage и глиновите, песковите, шљунковите и слабо лапоровите насlage горњег плиоцена. Највећи део простора заузимају лес и лесоидне насlage који имају повољну чврстину мада се, услед деловања површинских и подземних вода, његова структура разара и јављају клизишта. Претежно се ради о старим клизиштима у лабилној равнотежи.

Хидрографске и хидролошке карактеристике

Основна хидрографска карактеристика подручја је присуство Дунава, који се на овом простору прибија уз суподину Фрушке горе, напуштајући алувијалну равна и меандре са леве стране обале и поткопава десну обалу тока. Кроз простор општине протиче са просечним падом од 42,5 mm/km, а сама река је реципијент вода из фрушкогорских потока, као и сувишних атмосферских вода из самих насеља.

Карактеристични нивои Дунава на профилу код ушћа Стражиловачког потока су:

- средња вода 74,20 mАНВ, и
- стогодишња велика вода 79,04 mАНВ.

Ниски пловни ниво износи 72,22 mАНВ а високи пловни ниво 77,27 mАНВ.

Дунав протиче уз подручја Сремских Карловаца са просечним падом 42,5 mm/km. Дунав представља реципијент свих фрушкогорских потока и укупних атмосферских вода насталих на том простору. Ушћа потока су под директним утицајем високих вода Дунава што при појави високог водостаја и великих протока потока представља опасност за околне високе обале потока и кориснике уз поток.

Основно обележје хидролошких прилика на ширем простору Сремских Карловаца и Буковца поред Дунава, дају фрушкогорски потоци. За само насеље Сремских Карловаца највећи утицај имају Ешиковачки и поток Дока јер протичу кроз само насеље Сремски Карловци. Кроз насеље Буковац протиче Буковачки поток. Ешиковачки поток као један од највећих фрушкогорских потока протиче кроз центар насеља, а повезаност са Дунавом условила је неопходност регулисања овог потока.

Подземне воде

Простор обухвата Просторног плана обилује подземном водом. Мерења подземне воде на овом простору се не врше па се са сигурношћу не може говорити о дубини подземне воде на појединим деловима обухвата. Подземна вода је оријентисана према Дунаву а на њену обилност указује знатан број чесми на простору насеља, које углавном имају воду, као и местимично неконтролисано излажење воде из прослојака у облику пиштивина.

Климатске карактеристике

Климатске карактеристике су условљене географским положајем, рељефом и висином масива Фрушке горе. Обухваћено подручје одликује континентална клима. Њене карактеристике су топла лета и хладне зиме, због утицаја струјања ваздушних маса из правца југоистока (кошава) и из централне Европе. Такође, постоји и утицај ваздушних маса са запада и северозапада, односно Атлантског океана, који доноси влажно време. Обилне падавине се јављају крајем пролећа и почетком лета, док је у јулу и августу време стабилно и суво. На климу датог подручја утичу и микроклиматски елементи који долазе са Дунава и Фрушке горе.

Према подацима са главне метеоролошке станице у Новом Саду, за временски период од 1981-2010. године, просечна вредност средње годишње температуре ваздуха износи 11,4 °C, најтоплији месец је јули (21,9 °C), а најхладнији јануар (0,2 °C). Пролеће и јесен у просеку имају сличну температуру која износи 11,7 °C. Средња годишња осунчаност износи 2125 часова. Просечна средња годишња сума падавина која се излучи на посматраном простору износи 647,3 mm, а средња годишња релативна влажност ваздуха износи 74%. На овом подручју заступљени су ветрови из различитих праваца: источног (односно југоисточног) тј. кошавског ветра са једне стране и западног (односно северозападног) ветра.

Сеизмичке карактеристике

Према карти сеизмичког хазарда за повратни период од 475 година у обухвату Просторног плана, према подацима Републичког сеизмолошког завода утврђени су VII односно VII-VIII степен сеизмичког интензитета. У односу на структуру и тип објекта, дефинисане су класе повредивости, односно очекиване деформације. У смислу интензитета и очекиваних последица сматра се да ће се за VII степен манифестовати „силан земљотрес“, а за VIII „штетан земљотрес“.

8.4. ПРИРОДНЕ ВРЕДНОСТИ

8.4.1. Природна добра

На простору обухвата Просторног плана према подацима Покрајинског завода за заштиту природе се налазе следећи простори од значаја за очување биолошке разноврсности:

- заштићена подручја (део Националног парка „Фрушка гора“, део Специјалног резервата природе „Ковиљско-петроварадински рит“ и споменици природе у **Сремским Карловцима**),
- подручја планирана за заштиту,
- станишта заштићених и строго заштићених дивљих врста од националног значаја и
- еколошки коридори.

Такође, на простору обухвата Просторног плана су и објекти геонаслеђа као просторне целине од значаја за очување геолошке разноврсности.

Заштићена подручја

Национални парк „Фрушка гора“

У границама Просторног плана, издваја се подручје Националног парка „Фрушка гора“ (у даљем тексту Национални парк), који је заштићен на основу Закона о националним парковима као природно добро I категорије од изузетног значаја за Републику Србију. Национални парк2 у обухвату Просторног плана заузима део Централног масива и мање просторне целине: Курјаковац 1 и Курјаковац 2, на којима је заступљен тростепени режим заштите.

2 Извор: Предлог за успостављање заштите природних вредности, у поступку израде Закона о Националном парку „Фрушка гора“, 2015. година

Национални парк је шумско подручје, уз мањи удео ливадостепске и шумо-степске вегетације, шиблијака и живица. Оно што Фрушку гору чини јединственом и особеном управо је спој шумских, шумо-степских и ливадостепских станишта. Шуме Фрушке горе сачињене су од великог броја врста дрвећа и грмља. Доминирају сребрнолисна липа, храст китњак, буква и граб.

Највећи део простора у обухвату Просторног плана који припада Националном парку, налази се у режиму II степена заштита (највећи део Централног масива). У режиму III степена заштите је и локалитет Курјаковац на који су проширене границе Националног парка према новом Закону о националним парковима. На овом локалитету се налази очуван мозаик степских, шумостепских и мањих шумских станишта са развијеном шумостепском вегетацијом и забележеном популацијом заштићеног језичастог звончића (*Campanula lingulata*). Ова врсте је први пут описана 1801. године на основу примерака сабраних у околини Сремских Карловаца, тако да налаз ове врсте на поменутом локалитету има велики научни значај, пре свега у упоредно-морфолошким, молекуларним и другим методама у таксономији. Изузетно ретка и угрожена врста сисара, слепо куче (*Nannospalax leucodon*), у Срему и на Фрушкој гори настањује још само неколицину локалитета, међу којима је на Курјаковцу највитаљнија популација и најочуваније станиште.

На Стражилову се налази локалитет у режиму I степена заштите. То је станиште реликтне термофилне заједнице храстова са грабићем (*Carpino orientalis-Quercetum* B.Jovanović 1960), која представља редак тип станишта у Војводини као климарегионалана заједница источног дела Фрушке горе, са медитеранским обележјима типа рефугијума.

Поред наведених, основне природне и створене вредности Националног парка су: станишта врста (дивље флоре националног и европског значаја и птица), геолошки локалитети, падине са пропланцима, виноградима и воћњацима и велики број културно - историјских споменика (у обухвату плана најзначајнији је Бранког гроб као непокретно културно добро, знаменито место од великог значаја).

Специјални резерват природе „Ковиљско-петроварадински рит“

Подручје Специјалног резервата природе „Ковиљско-петроварадински рит“ (у даљем тексту Резерват) је заштићено на основу Уредбе о заштити („Службени гласник РС“, бр. 44/11) **којом је установљен тростепени режим заштите**. Резерват представља сложени екосистем са изворним, природним вредностима, које су у одређеној мери у фази нестајања због природне сукцесије и вишедеценијског негативног антропогеног утицаја.

Дунав, са својим режимом вода и честим плављењем, чини овај терен специфичним. Сам Резерват представља скуп рукаваца и остатака ранијих токова Дунава, који у овом делу тока има мали пад, па често меандрира. При високом водостају Дунав је одсецао меандре и претварао их у мртваје. Током времена од њих су формиране плиће депресије између којих се налазе ниска гребенаста узвишења (остаци некадашњих обала Дунава и њихових рукаваца) и веће површине нешто уздигнутијег терена - то су некадашња острва (аде).

Вода, која се приликом поплава акумулира у барама и депресијама, својим током кроз канале и рукавце даје основни печат овом подручју и представља један од одлучујућих еколошких фактора у генези педосфере и појављивању биљног и животињског света.

Због промена режима површинских и подземних вода и услед утицаја низа антропогених фактора, дошло је до значајног убрзања процеса природне сукцесије (нестајање мочварних биотопа).

Подручје Резервата угрожено је константним приливом непречишћених вода из насеља, које се уливају у рит или канале који воде до рита. Велики проблем представља и пражњење цистерни са отпадним водама из септичких јама у канале око насеља, што упућује на закључак да је вода Ковиљског рита лошег квалитета и да је оптерећена органским материјама.

Споменици природе

Споменици природе (у даљем тексту СП) у Сремским Карловцима су: „Дворска башта“, „Црни дуд“, „Дивљи кестен“, „Платан“, „Тиса у парку Патријаршијског двора“ и „Два стабла тисе у дворишту Карловачке гимназије“.

СП „Дворска башта“, је проглашена заштићеним подручјем од локалног значаја, односно III категорије, **1974. године**, ради очувања разноврсности дендрофлоре, аутентичности и пејзажне атрактивности. Налази се у оквиру грађевинског подручја насеља Сремски Карловци, на катастарским парцелама 953, 1073, 1074, 1075, 1078, 1079, 1080, део парцеле бр. 2103/1 и део парцеле 2056/1 КО Сремски Карловци, укупне површине од 7 ха 28 а 91 м², од чега је 6 ха 91а 43 м² у својини Патријаршије српске православне цркве, 36а 55 м² у државној и 93 м² у приватној својини.

На подручју „Дворске баште“ установљава се режим заштите II степена на површини од 4ха 49а 79 м² и режим заштите III степена на површини од 2ха 79а 12 м².

СП „Црни дуд у Сремским Карловцима“ се налази у улици Митрополита Стратимировића испред броја 137, кат. парцела 2101, КО Сремски Карловци, и заштићено је 1995. године као споменик природе где је установљен III степена заштите.

СП „Дивљи кестен у Сремским Карловцима“ се налази у улици Митрополита Стратимировића испред броја 86, кат. парцела 2102 и 1469/1 КО Сремски Карловци. Заштићен је 1995. године Одлуком којом је установљен режим заштите III степена.

СП „Платан у Сремским Карловцима“ налази се у улици Митрополита Стратимировића, на кат. парцели бр. 252/2 КО Сремски Карловци. Заштићен је 1995. године и Одлуком о заштити је установљен режим заштите II степена.

СП „Тиса у парку Патријаршијског двора“ налази се у центру Сремских Карловаца, у дворишту Патријаршијског двора, на кат. парцели 282/3 КО Сремски Карловци. Заштићен је 1995. године Одлуком којом је установљен режим заштите III степена.

СП „Два стабла тисе у дворишту Карловачке гимназије“ се налази у дворишту гимназије у центру Сремских Карловаца, на кат. парцели 1057 и делом на 2112 КО Сремски Карловци. Заштићен је Одлуком 1995. године, којом је установљен режим заштите III степена.

Подручја планирана за заштиту

Локалитети Фрушкогорског лесног платоа на североисточним, источним и југоисточним падинама Националног парка, представљају подручја планирана за заштиту. Фрушкогорски лесни плато у границама обухвата Плана, обухвата регистрована станишта заштићених и строго заштићених врста SKA01a,b,c, SKA02a,b,c, SKA03k и SKA04a,b.

Ова подручја се преко локалних еколошких коридора надовезују на издвојене енклаве Националног парка и на Централни масив, те се на тај начин обезбеђује очување екосистемског диверзитета.

Станишта заштићених и строго заштићених дивљих врста од националног значаја

Станишта су регистрована на подручју обухвата Просторног плана у бази података Покрајинског завода за заштиту природе у складу са Уредбом о еколошкој мрежи („Службени гласник РС“, број 102/10) и Правилником о проглашењу и заштити строго заштићених и заштићених дивљих врста биљака, животиња и гљива („Службени гласник РС“, бр. 5/10, 47/11 и 32/16).

Станишта заштићених и строго заштићених дивљих врста од националног значаја на подручју обухвата Просторног плана су дати Табелом бр. 2.

Табела 1. Станишта заштићених и строго заштићених дивљих врста од националног значаја

ОЗНАКА	НАЗИВ	ТИП СТАНИШТА
SKA01 a,b,c	„Пуцкареш“	рурални мозаици, сталне баре и језера
SKA02a,b,c	„Загуљанац“	шумарци, рурални мозаици
SKA03 a,b,c,d,e,f,g,h,i,j,k	„Курјаковац“	степе на лесу, шумарци, рурални мозаици, листопадне шуме сувих терена
SKA04a,b	„Банстол“	шумарци, рурални мозаици, листопадне шуме сувих терена
SKA05a,b	„Карловачка бара“	Мочваре и ритови, мочваре низијског тресета, плантаже, хигрофилне шуме и жбуње,
SKA06	„Џигуре“	Мочваре и ритови, плантаже, хигрофилне шуме и жбуње,
NSA 04	„Буковац“	континентална степа

Идентификовани и евидентирани еколошки коридори:

- Дунав и његов обалски појас са насипом - еколошки коридор од међународног значаја, (утврђен Уредбом о еколошкој мрежи);
- Фрушкогорски потоци са приобалном вегетацијом и остацима ливада и шумарака уз сам поток (Роков поток, Селиште, Ешиковац и Стражиловски поток), поток Липовац, Матеј (укључујући део под називом Ђубрик) - локални еколошки коридори.

Објекти геонаслеђа

На простору обухвата Просторног плана се налазе следећи објекти геонаслеђа:

- Профил циглане у Сремским Карловцима и
- Локалитет Буковац.

Подручја од међународног значаја за очување биолошке разноврсности

На подручју обухвата Просторног плана су евидентирана подручја од међународног значаја за очување биолошке разноврсности:

- Фрушка гора RS0000007 и Ковиљско - петроварадински рит RS0000021 - подручја од међународног значаја за очување биолошке разноврсности EMERALD мреже;
- Фрушка гора и Ковиљско - петроварадински рит - подручје од међународног значаја за биљке (IPA - Important Plant Area) издвојено међународним пројектом Plantlife;
- Фрушка гора RS019IBA, Ковиљски рит RS007IBA и Дунавски лесни одсек RS018IBA - подручја од међународног значаја за птице (IBA - Important Bird Area), издвојено по строгим критеријумима IBA пројекта чији је носилац међународна организација Bird Life International;
- Ковиљско-петроварадински рит - подручје уписано на листу Влажних подручја од међународног значаја - Рамсарских подручја, према Рамсарској конвенцији (Конвенција о очувању и одрживом коришћењу влажних подручја од међународног значаја);
- Фрушка гора - одабрано подручје од међународног значаја за дневне лептире (PBA Prime Butterfly Area).

Еколошки значајна подручја Еколошке мреже Републике Србије

Фрушка Гора и Ковиљски рит чине део еколошки значајног подручја бр. 14 које обухвата заштићена подручја НП "Фрушка Гора" и СРП "Ковиљско-петроварадински рит"; Емералд подручја Фрушка Гора и Ковиљско-петроварадински рит; IPA подручја Фрушка Гора и Ковиљско-петроварадински рит; IBA подручја Фрушка Гора, Ковиљско-петроварадински рит и Дунавски лесни одсек и PBA подручје Фрушка Гора.

8.4.2. Природни ресурси

Пољопривредно земљиште

У општини Сремски Карловци пољопривредно земљиште заузима највећу површину (око 38 % површине општине). Поред добрих предуслова за развој воћарства и виноградарства у општини Сремски Карловци површине под ратарским културама заузимају око 50% у односу на површину пољопривредног земљишта, док површине под виноградима и воћњацима заузимају нешто више од 23% укупног пољопривредног земљишта, или негде око 12% укупне површине.

Природне предиспозиције (педолошки, климатски, геоморфолошки услови) у великој мери опредељују и усмеравају пољопривредну делатност подручја обухвата Просторног плана у правцу даљег развоја виноградарства и воћарства. Ако се томе дода да традиција ове делатности траје у континуитету преко два миленијума, у будућности се може очекивати да воћарство и виноградарство буду водеће гране пољопривреде на овом подручју.

Тренд који је у току указује на повећано интересовање за гајење воћарско-виноградских култура. Планира се да се чак око 80% пољопривредног земљишта постепено преведе у ову намену, што ће бити дуготрајан процес. Остало пољопривредно земљиште је намењено ратарско-повртарским културама и пашњацима.

Ван општине Сремски Карловци, а у посматраном подручју, воћарство и виноградарств је мање заступљено.

На подручју КО Буковац преовлађују ораничне површине, са тенденцијом да се такво стање одржи и у наредном периоду.

У делу КО Петроварадин, који се налази у обухвату плана претежно су површине под трстицима и мочваром у оквиру водног земљишта, и не очекују се промене намене.

Шуме и шумско земљиште

Подручје које обухвата Просторни план припада делу Северне шумске области која према Закону о шумама обухвата, поред осталог, Сремско и Јужнобачко шумско подручје и Национални парк „Фрушка гора“.

Сремско и Јужнобачко шумско подручје

Делови Сремског и Јужнобачког шумског подручја која су у обухвату овог Просторног плана, обухватају државне шуме, неуређене државне шуме којима газдују предузећа за газдовање шумама, шуме у државној својини којима су газдовала бивша правна лица у друштвеној својини, као и шуме сопственика.

Највећим површинама под шумама и шумским земљиштем у оквиру Сремског и Јужнобачког шумског подручја газдује ЈП „Војводинашуме“, а мањим површинама ЈП „Воде Војводине“. ЈП „Национални парк Фрушка гора“ газдује и делом шума и шумског земљишта које се налази ван националног парка. Део шума који се налази у оквиру СРП „Ковиљско-петроварадински рит“, као и шума којима газдује ЈП „Национални парк Фрушка гора“ је у поступку реституције враћен Партијаршијском управном одбору на коришћење.

ЈП „Војводинашуме“ газдују осталим шумама у СРП „Ковиљско-петроварадински рит“, Газдинска јединица „Дунавске аде“ и Газдинска јединица „Тополик“, чији је део у обухвату Плана. За површине шумског земљишта у оквиру обухвата Плана, дефинисане су основне намене (наменске целине) и то: СРП I степена, II степена и III степена.

На простору СРП „Ковиљско-петроварадински рит“, заступљена је измењена шумска вегетација, коју углавном представља вегетација ритских шума. На нижим теренима заступљене су шумске заједнице врба, на вишим теренима топола аутохтоног и антропогеног порекла, а присутне су у мањој мери и састојине природног порекла које чине храст, јасен и брест. У подрасту се јављају амерички јасен, багрем, купина, трска и бројна приземна флора.

Највећи део површина шума Резервата обухватају шуме и шумске културе. По пореклу су то вештачки подигнуте, високе и изданачке шуме. Однос између високих и изданачких шума је изузетно повољан, са великим учешћем вештачки подигнутих састојина (клонова тополе и др.), које имају највише привредни значај. По смеси су то углавном чисте састојине. Најзаступљенија је газдинска класа вештачки подигнутих еуро-америчких топола (ЕАТ), затим шуме беле врбе, беле и црне тополе итд.

ЈП „Воде Војводине“ газдује шумама претежно меких лишћара, које су подигнуте уз одбрамбене насипе и у функцији су њихове заштите. Шуме ЈП „Воде Војводине“ у Резервату које се простиру дуж насипа су подељене на водозаштитне шуме I и II степена. Шумску састојину чине претежно меки лишћари.

Национални парка „Фрушка гора“

Шуме Националног парка „Фрушка гора“ обухватају државне шуме, шуме сопственика на територији Националног парка и шуме у државној својини којима су газдовала бивша правна лица у друштвеној својини.

У оквиру Националног парка налазе се државне шуме које се налазе у оквиру две газдинске јединице (ГЈ): „Стражилово-Парагово“ и „Полој“. Највећи део Националног парка чини обрасло шумско земљиште. Доминирају изданачке састојине, које су у највећој мери очуване, а разређене и девастиране шуме су заступљене у мањој мери.

Све шуме унутар граница Националног парка су сврстане у наменске целине које имају функцију заштите природних добара и заштиту од ерозије.

На подручју Националног парка, преовлађују заштитне шуме и рекреативно-туристичке површине. Вегетацију чине мешовите састојине, у којима су заступљени китњак, липа, буква, цер медунац, црни јасен и граб. Чисте изданацке састојине чине мање површине багрема, а вештачки подигнуте састојине су културе црног и белог бора. У алувијалним наносима поред Дунава на локалитету Калиште, шуме које више нису у границама Националног парка су делимично замењене и попуњене културама топола.

За шуме Централног масива Националног парка на подручју к.о. Сремски Карловци, карактеристична је распрострањеност шуме китњака са липом, цером и медунцем, чиста липа антропогеног порекла и буква у удолинама и осојним странама, а на врло малом делу у близини Стражилова, јавља се шума китњака са грабићем.

Воде и водно земљиште

Водно земљиште у обухвату Просторног плана представљају река Дунав, потоци, канали, стајаће воде инундационог подручја, као и шуме у инундационом подручју. На посматраном подручју се осим дела тока реке Дунав и његовог инундационог подручја, налазе и бројни мањи водотоци на падинама Фрушке горе. Ови брдски потоци се директно или путем изграђених канала, гравитационо уливају у веће водотоке и коначно у Дунав. Већина ових потока врши интензивну дубинску ерозију терена. Најзначајнији потоци су: Роков поток, Селиште, Ешиковачки, Липовачки и Матеј.

Ловна и риболовна фауна

Ловна фауна: На подручју обухвата Просторног плана се налазе делови ловишта „Национални парк Фрушка гора“, „Ковиљско-петроварадински рит“ и ловачких удружења. Ловиште „Национални парк Фрушка гора“ припада „Северносремском“ ловном подручју и дато је на газдовање Јавном предузећу „Национални парк Фрушка Гора“. Ловиштем се газдује на основу Ловне основе за период од 2015-2025. године. У ловишту се налази сложена и врстама бројна фауна, што је у складу са општим природним, климатским и орографским условима терена, као и разноликом и флористички богатом вегетацијом. Узгој дивљачи на овом подручју поспешује правилно распоређена изворишта воде. Ловиште је брдског типа, са бројним аутохтоним врстама (европски јелен, дивља свиња, срна и зец). У претходном периоду, достигнут је економски капацитет гајених врста дивљачи.

На простору СРП „Ковиљско-петроварадински рит“ је установљено ловиште „Ковиљско-петроварадински рит“ којим газдује ЈП „Војводинашуме“ ШГ „Нови Сад“. Ловиште у највећој мери чине шуме и шумско земљиште, а затим пашњаци и ливаде. Основна намена ловишта је узгој, заштита и коришћење ниске дивљачи (зец, фазан, пољске јаребице, препелице и друга перната дивљач) и високе дивљачи (срна и дивља свиња).

Ловишта којима газдују ловачка удружења, а граниче се са ловиштем „Национални парк Фрушка гора“, налазе се на обронцима Фрушке горе. Ова ловишта карактерише различит рељеф, вегетација и смањени фондови срнеће дивљачи, док је бројност дивљих свиња и појединих предатора осетно повећана. Од предатора истиче се шакал као нарочито интересантна врста, која шири свој ареал. Ова ловишта пружају добре услове за развој и гајење дивљачи, а опремљена су бројним ловно-техничким и ловно-производним објектима.

Риболовна фауна: Посматрано подручје у значајној дужини излази на обале Дунава, што значи да су ту присутне најразличитије рибе врсте готово свих риба аутохтоне и алохтоне ихтиофауне панонског басена. Осим тога Петроварадински рит обилује воденим окнима, која повремено буду плавлена, па се у њима константно налазе разне дунавске рибе врсте, а неке се у њима и мресте.

Многобројни карловачки потоци и поточићи су и сувише мали, при том бујичног карактера, тако да се рибе у њима, ако и зају тешко могу одржати.

Минералне сировине

На простору обухвата Просторног плана, налазе се лежишта подземних вода и опекарских сировина, експлоатационо поље опекарских сировина, као и истражни простори за истраживање минералних сировина.

Лежишта подземних вода са овереним резервама налазе се на локалитету изворишта Д.о.о. „ДУНАВ ОИЛ ТЕРМ“ у Сремским Карловцима, изворишта Факултета за менаџмент у Сремским Карловцима, изворишта „Ресторан Гладнош“ и „Фарма Бешка“ и изворишта „Бешка I“. Лежиште опекарских сировина са овереним резервама је на локалитету „Стражилово“ у Сремским Карловцима са одобрењем за експлоатацију коју је добио ИГМ „Стражилово“ д.о.о. Сремски Карловци.

Одобрење за истраживање подземних вода на овом простору има општина Сремски Карловци, као и НИС а.д. Нови Сад за истраживање не металичних сировина.

Хидрогеотермални потенцијал на овом простору испитани су на бушотини СК-1/Н у Сремским Карловцима.

8.5. КУЛТУРНО-ИСТОРИЈСКО НАСЛЕЂЕ

Историјски контекст

Насеље Сремски Карловци, које свој континуитет развија од неолита, своју богату историју дугује изванредном географском положају и особинама тла. Плодно тло на падинама Фрушке горе већ је у римском периоду коришћено за гајење винове лозе, а подножје планине је плодна ораница, што је захтевало и омогућило развој пољопривреде и занатства. Положај на Дунаву и близина великих центара средње Европе, Беча и Будимпеште, омогућавали су развој трговине. Најстарији сачувани објекти из градског језгра потичу са прелаза из XVII у XVIII век, из времена турске доминације. Спонтано формирање урбане матрице у XVIII веку, када су Карловци били највећа српска варошица у Подунављу, ослањало се на старију основу, што потврђују историјски извори и археолошка открића. Повлачење Турака и успостављање Карловачке митрополије дају значај Карловцима у политичком животу и отварају процес културно-просветног развоја. Од 1713. године, са премештањем седишта митрополије у Карловце, градитељску активност одликује жив и динамичан развој. Са повећањем политичког значаја и улоге Сремских Карловаца јавља се и потреба за изградњом јавних објеката који одговарају новоустановљеним функцијама. Континуитет градитељском замаху обезбеђују умни и амбициозни карловачки митрополити, као и богати трговци и занатлије, чијим ангажовањем ће до половине XVIII века град добити своју основну урбанистичку физиономију, која ће се коначно дефинисати у последњој деценији XIX и почетком XX века, а која је добрим делом и до данас сачувана. Преко две трећине изграђених објеката лежи на историјској матрици. Централна зона града састоји се од изразито вредних објеката, па је изражена диспропорција између архитектонске монументалности центра и урбане структуре чији рурални елементи допиру готово до самог центра града.

Насељено место Буковац, део градске општине Петроварадин, налази се на удаљености од око 3 километара ваздушном линијом од Сремских Карловаца. Смештено је у долини дуж Буковачког потока, на северним обронцима Фрушке горе. Основали су га досељеници из Србије у турском периоду, нешто више у брдима према Гргетегу, на тзв. Селишту. Подаци о Буковцу у турско доба су прилично оскудни. Познато је да је припадао Будимском пашалуку. Надвојвода Карло Лотариншки, чистећи Срем од Турака, заузео је Буковац, тако је насеље, после 181 године, поново ушло у састав једне хришћанске државе. Два паралелна пута уз Буковачки поток формирају широку главну улицу у којој су највреднији и најстарији примерци традиционалне стамбене архитектуре и помоћних објеката. Очувани низ те улице амбијентално употпуњује лучни, камени мост (Брајина ћуприја), визуелни репер и специфичност овог фрушкогорског насеља.

Просторно културно-историјска целина од изузетног значаја „Градско језгро Сремских Карловаца“

Просторно културно-историјска целина, историјски град на десној обали реке Дунав, окружен виноградима, поседује урбанистичке, архитектонско-стилске и културно-историјске вредности као центар културног, просветног и духовног живота Срба у Аустро-Угарској у XVIII и XIX веку. Са изузетно вредним градитељским наслеђем и историјом простора остварује јединствену слику културног наслеђа и његовог природног окружења, непоновљив културни предео који представља значајно сведочанство интеракција између наслеђа које је створио човек и амбијенталног наслеђа територије. Поседује све карактеристике јасно дефинисаног географског културног простора који може да илуструје главне културне елементе региона и представља потенцијално једини историјски град са оствареним континуитетом културних, историјских и градитељских вредности на простору Републике Србије.

Објекти који се налазе у граници просторно културно-историјске целине „Градско језгро Сремских Карловаца“ су груписани у три категорије:

1. Објекте од посебне вредности;
2. Објекте од вредности;
3. Објекти без вредности.

Одлуком је дефинисана и Заштићена околина просторно културно-историјске целине.

Остала непокретна културна добра под заштитом

Осим просторно културно-историјске целине „Градско језгро Сремских Карловаца“ у подручју обухвата Просторног плана регистровано је и 26 споменика културе и два знаменита места и то:

- 19 споменика културе и једно знаменито место од изузетног значаја;
- један споменик културе и једно знаменито место од великог значаја;
- шест споменика културе од значаја.

Добра која уживају предходну заштиту

На подручју обухваћеном Просторним планом регистровано је и 64 добра која уживају предходну заштиту и то:

- 17 градитељских објеката на пет локација у КО Буковац;
- три евидентирана објекта (по један у КО Сремски Карловци, КО Буковац и КО Петроварадин);
- осам споменика и спомен обележја у КО Буковац;
- 36 археолошких локалитета (23 у КО Сремски Карловци, 12 у КО Буковац и један у КО Петроварадин).

8.6. СТАНОВНИШТВО, МРЕЖА НАСЕЉА, ФУНКЦИОНАЛНО УРБАНА ПОДРУЧЈА И ЈАВНЕ СЛУЖБЕ

Анализа демографског развоја подручја обухваћеног изразом Плана извршена је на основу званичних статистичких података пописа становништва у периоду 1991-2011. године. Подручје обухваћено изразом Плана чини у целисти општина Сремски Карловци и део Града Новог Сада (насеље Буковац). У посматраном подручју, у укупно 2 насеља, према Попису становништва 2011. године, живи 12686 становника, у 4181 домаћинству.

Табела 2. Укупан број становника и домаћинства

Општина/ град	Насеље	Број становника по методологији пописа 2002. године			Индекс 2011/2002	Укупан број домаћинства 2011.год
		1991.г	2002.г	2011.г		
Град Нови Сад	Буковац	2892	3585	3936	109,8	1157
Сремски Карловци	Сремски Карловци	7403	8839	8750	99,0	3024
Укупно обухвату Просторног плана	у	10295	12424	12686	102,1	4181

У периоду 1991.-2011. године, укупан број становника посматраног подручја повећао се за 23,2% или 2391 лице. Механичка компонента значајно је утицала на кретање укупног броја становника у последњој декади XX века, тако да је 2002. године забележен пораст укупне популације у оба насеља. Између пописа 1991-2002. године дошло је до већег пораста укупног броја становника, односно до повећања популације за 2129 лица, а у периоду 2002-2011. године, укупан број становника већи је за свега 262 лица. Док је у насељу Буковац забележен блажи раст популације, у Сремским Карловцима је према последњем попису дошло до пада укупног броја становника, што говори да је механичка компонента имала краткотрајан утицај на побољшање виталних карактеристика популације.

Од обухваћених насеља само су Сремски Карловци локални центар, док се Буковац и Петроварадин према класификацији убрајају у остала насељена места и који припадају функционалном урбаном подручју међународног значаја - Нови Сад.

Општина Сремски Карловци има добру функционалну повезаност са Градом Новим Садом. Статус општине Сремски Карловци је специфичан због тога што представља центар општине и уједно једино насеље на територији општине. Својим положајем уз Град Нови Сад, створене су везе којима се активности и функције међусобно условљавају и допуњују. Подручје општине Сремски Карловци се налази у гравитационом подручју Града Новог Сада са једне и Инђије, односно града Београда са друге стране.

У подручју обухвата Просторног плана се налазе:

- општина и насељено место Сремски Карловци и
- два насељена места Града Новог Сада (Буковац и део Петроварадина) који припадају ФУП-у међународног значаја - Нови Сад.

Пољопривреда као најзначајнија привредна грана војвођанских насеља је умногоме определила постанак и развој насеља, те се међу онима која су се посебно развила на споју фитогеографских зона, користећи предности биодиверзитета издвајају и Сремски Карловци, као и Нови Сад.

Положај подручја Сремских Карловца између Града Београда, дефинисаног као европски МЕГА центар, и Новог Сада као ФУП-а међународног значаја даје му предност и омогућава бржу афирмацију културног предела као развојног ресурса. Значајан геостратешки положај представља истовремено потенцијал, али и претњу у смислу притисака који могу да изазову неадекватно коришћење земљишта и трајно наруше наслеђене вредности карактера предела.

8.7. ПРИВРЕДНЕ АКТИВНОСТИ

Привредне делатности у обухвату Просторног плана су анализирне кроз сагледавање оних активности становништва које имају значајан утицај на коришћење простора и чијим подстицајем и усмеравањем се може допринети афирмацији и економској одрживости културног предела. Неоспорна јединственост Сремских Карловаца која се огледа у природним карактеристикама, као и културном, историјском и симболичном значају утицала је и на развој привредних делатности, пре свега у домену развоја туризма и донекле у домену очувања специфичности пољопривредне производње.

У обухвату Просторног плана налазе се два насеља (Буковац и Сремски Карловци). Носиоц развоја насеља Буковац је пољопривреда, али и предузетништво које је карактеристично за сва приградска насеља Новог Сада, као и рубне делове града.

Природни потенцијали и богато културно - историјско наслеђе Сремских Карловаца, уз постојеће производне капацитете и доступну квалификовану радну снагу, нарочито у областима пољопривреде, туризма и угоститељства су неадекватно валоризовани и недовољно искоришћени. Подручје обухваћено изградом Плана има и значајан степен кумулиране туристичке атрактивности која није на адекватан начин у синергији са пољопривредом. Такође, производња у области виноградарства, воћарства и пчеларства још увек није довољно ефикасна, ни конкурентна, постоје проблеми код пласмана производа, као и у брендирању производа, а све то не обезбеђује потребне услове за формирање адекватне и вредностима подручја примерене туристичке понуде.

Пољопривреда

Општина Сремски Карловци поседује неуобичајено висок удео (око 23%) површина под воћњацима и виноградима, у укупним пољопривредним површинама, што свакако карактерише ово подручје као препознатљиво виногорје. Традиција, ексклузивност и историјска „патина“ коју Сремски Карловци и Фрушка гора рефлектују, чине интересантним готово сваки вински производ са овог подручја. Осим тога, у Сремским Карловцима се налазе и чувене и јединствене винске куће, као што су Огледно добро за виноградарство Института за виноградарство и винарија Епархије Сремске, као и низ породичних винарија са производима врхунског квалитета. У складу са подацима који су достављени за потребе израде овог плана, на подручју обухвата Просторног плана се налази 56 произвођача грожђа који су евидентирани у Виноградарски регистар³. Пољопривредни капацитети Сремских Карловаца, поред виноградарства заснивају се и на воћарству, повртарству и производњи квалитетног меда.

³ У складу са Законом о вину („Службени гласник РС“ бр. 97/08, 104/09-др. закон, 68/12-одлука УС и 107/12).

Лимитирајући фактор у домену пољопривредне производње представљају релативно мале укупне површине под пољопривредним земљиштем, што ограничава укупну производњу. Са друге стране, управо ограничене могућности за развој интензивне пољопривредне производње доприноси очувању постојеће аграрне структуре која се опредељује за производњу релативно малих количина пољопривредних производа (пре свега вина) врхунског квалитета. Вински брендови као што су „Бермет“ и „Пробус“ већ су стекли међународну репутацију, па их је неопходно географски заштитити. Успостављање Културног предела Сремских Карловаца као вредносног система суштински је повезано са брендирањем локалних производа.

Значајну шансу развоју пољопривреде чини повезивање са туризмом кроз пласман производа, ангажовање у винском, руралном и етно-гастрономском туризму, кроз мотивисање младих и др. Потребно је интензивирати производњу у области виноградарства, воћарства и пчеларства и створити услове за формирање адекватне и вредностима подручја примерене туристичке понуде.

Туризам

Подручје историјског центра Сремских Карловаца, излетиште Стражилово са шумовитим обронцима Фрушке горе и приобаље Дунава уз Сремске Карловце представља простор који има елементе да се препозна као афирмисано „**туристичко место**“⁴ у оквиру **Туристичке дестинације Нови Сад, Фрушка гора, Сремски Карловци** (дефинисана кроз „Стратегију развоја туризма РС 2016-2025“). Томе доприноси специфичан значај културне баштине која је заснована на историјској, образовној и верској традицији и амбијенталним вредностима. Повезаност са обалом Дунава и близина Стражилова, традиција бављења виноградарством као и духовни значај, указују да Сремски Карловци имају изузетан туристички потенцијал.

Близина великих центара Новог Сада и Београда, као и лак приступ Сремским Карловцима, чине ово подручје значајном туристичком дестинацијом. У ширим оквирима, туристичку атрактивност подручја значајно подижу Национални парк Фрушка гора, Специјални резерват природе Ковиљско-петроварадински Рит, фрушкогорски манастири, близина Града Новог Сада са својим туристичким потенцијалима, као и саобраћајни инфраструктурни коридор аутопута Е-75.

Природне предиспозиције, културно-историјско и духовно наслеђе, као и паркови и резервати су фактори који утичу на развој туризма обухваћеног подручја. За разлику од природних вредности, културне вредности су постигле већу атрактивност и посећеност.

Активности које се најчешће одвијају на посматраном подручју су:

- организоване посете, односно обиласци културно-историјске целине "Градско језгро Сремских Карловаца" и Стражилова;
- манифестације;
- планинарске активности, уз добру организацију и одржавање система пешачких стаза;
- излетничке и спортско-рекреативне активности.

У погледу облика туризма, који се јављају као део туристичке понуде на простору обухвата Просторног плана, заступљени су пре свега:

- **Културни туризам:** богата културно-историјска баштина Сремских Карловаца је највећи туристички ресурс посматраног подручја (Карловачка гимназија, Богословија, Стефанеум, Патријаршијски двор, Магистрат, Капела мира, Завичајни музеј Сремских Карловаца итд.). Међутим, културна баштина (културно-историјске знаменитости, музеји, цркве) представља пасивни део туристичке понуде која не задовољава савремене тенденције туристичке тражње. Самим тим културна добра морају бити допуњена активностима кроз развој етно-гастрономског туризма, верских, културних и винских рута, еко-туристичких активности и садржаја;
- **Манифестациони туризам:** традиционалне манифестације привлаче велики број туриста, а најзначајније су Бранково коло, Карловачки ликовни салон, Карловачка берба грождја, „Карловачки бисер“ итд.;
- **Вински туризам:** „Фрушкогорско виногорје“ са Сремским Карловцима као „винским центром“ представља најзначајнији производни рејон квалитетних белих и црвених вина на подручју

⁴ Према Закону о туризму („Службени гласник РС“, бр. 36/09, 88/10, 99/11, 93/12): „Туристичко место јесте организациона и функционална целина са формираном туристичком понудом, природним вредностима, културним добрима и другим знаменитостима значајним за туризам, комуналном, саобраћајном и туристичком инфраструктуром, као и објектима и другим садржајима за смештај и боравак туриста“.

- Војводине и шире. Вински туризам у Сремским Карловцима има значајну заступљеност и налази се на „Мапи винских путева Србије“. Такође, његова је препознатљивост и на регионалној, европској и светској енолошкој карти;
- **Еко-туризам:** обухвата активности везане за одвијање школе у природи, еколошке кампове, екскурзије, стручне и студијске бораваке за одрасле, посматрање птица као и излетничке и спортско-рекреативне активности у виду планинарења, пешачења, припрема спортиста и сл. (Еколошки центар „Радуловачки“, излетиште Стражилово са планинарским домом, еко камп „Фрушка гора“, приобаље реке Дунав са СРП „Ковиљско-петроварадински рит“, природна учионица Дворска башта);
 - **Верски (поклонички, ходочаснички) туризам:** најчешће се одвија приликом значајних верских празника, а везан је и за одређене јубилеје манастира на Фрушкој гори. Овај облик туризма је нарочито присутан и представља изузетно важну компоненту туристичког производа с обзиром на то да се седиште Епархије сремске налази у Сремским Карловцима. Посебно значајна атракција ходочасничког туризма је комплекс Цркве Снежне Госпе на Текијама;
 - **Риболовни и ловни туризам:** Риболовни туризам се одвија дуж обала реке Дунав са прихватним објектима у карловачком приобаљу и уз активности Удружења спортских риболоваца „Дунав“. Ловство је организовано у ловиштима Сремских Карловаца и Буковца кроз активности ловачких друштава „Стражилово“ и „Буковац“;
 - **Циклотуризам:** Последњих година осетно је повећан број туриста који породично или самостално бициклима путују дуж Дунава. Међународни коридор „Еуро вело 6“ пролази кроз Сремске Карловце, као и регионалне и локалне бициклистичке стазе;
 - **Адреналински туризам:** нови вид туризма који подразумева специфичне авантуристичке и спортско-рекреативне услуге у функцији туризма, намењене љубитељима екстремних спортова. „Bike park“ у Буковцу представља први „Парк алтернативних спортова“ ове врсте који садржи полигоне за различите дисциплине екстремних спортова.
 - **Наутички туризам:** Дунав представља значајан потенцијал развоја овог подручја, а изграђена туристичка инфраструктура на Дунаву значила би и додатну туристичку понуду (изнајмљивање чамаца за обилазак СРП „Ковиљско-петроварадински рит“, пецање, посматрање птица, фотосафари).

Поред историјског језгра Сремских Карловаца, као већ афирмисане туристичке локације, у оквиру обухвата Плана налазе се и други локалитети препознати у оквиру свеобухватне туристичке понуде:

- Приобаље Сремских Карловаца представља важан простор који има капацитет туристичког чворишта и потенцијал да прихвати објекте и инфраструктуру наутичког, гастрономског и еко-туризма. Ограничавајући фактор овог простора је лоша (будућа) доступност у односу на планска решења на основу којих ће се реконструисати коридор Магистралне пруге бр. 2 (Е-85).
- Стражилово, као најпознатије излетиште у оквиру НП „Фрушка гора“ је већ препозната туристичка локација. Путна мрежа до локалитета је неадекватна и не постоји организована редовна линија јавног превоза до њега.
- Комплекс верског објекта - Текије представљају значајни локалитет поклоничког туризма. Комплекс, и поред великог броја туриста, нема одговарајућу туристички инфраструктуру и простира се са обе стране прометне саобраћајнице без адекватног пешачког прелаза.
- Подручје СРП „Ковиљско-петроварадински рит“ представља атрактиван просторни ентитет са израженим биодиверзитетом. Коришћење овог простора је ограничено с обзиром на недоступност.
- Дворска башта се налази у самом насељу Сремски Карловци и представља јединствену „природну учионицу“ оформљену за потребе „очигледне“ наставе природних наука половином XIX века. Горњи део баште је протеклих година у потпуности реконструисан и претворен у спортско - рекреативни центар и игралиште за децу. Доњи део баште је запуштен, а како би се поново могао туристички активирати неопходно је његово уређење.

На подручју обухвата Просторног плана не постоји биоскоп, позориште, јавни базен или клизалиште. Уочава се недовољно паркинг простора око градског језгра, не постоји уређени пристан на Дунаву, као ни уређене бициклистичке стазе.

Акциони план за развој туризма у Сремским Карловцима за период 2016-2017. године, препознао је циклотуризам као један од стратешких туристичких производа. У односу на чињеницу да у туризму постоји све већа потреба за коришћењем одрживих видова транспорта, развој бициклистичких стаза као и пратећих инфраструктурних капацитета неопходан је у процесу даљег развоја и диверзификације туристичких производа, који ће довести до успостављања организованог циклотуризма на регионалном нивоу.

Вински туризам је напредовао у смислу бољег квалитета, перманентне едукације винара и виноградара у производњи вина и делимично начина на који се пружа услуга посетиоцима. Креирањем производа „Вински пут Фрушке горе“ постиже се више на плану промоције вина, али и на повећању броја посетилаца винских подрума. Активно учествовање у процесима припреме и производње вина (берба грожђа, флаширање вина и сл.) привукло би нове туристе и допринело да се овај облик туризма још више развије. Отежавајућа околност представља чињеница да су многи виногради недоступни за туристе. Чак када се налазе и на самом рубу насеља нису приступачни за посетиоце.

Рецептивни капацитети чине солидну базу, нарочито ако наставе да се развијају овим темпом, док ванпансионска понуда није на адекватном нивоу. Не постоји малопродајни објект који би на једном месту објединио производе свих произвођача из места и нудио услуге дегустације. На територији општине Сремски Карловци постоје два хотела, девет објекта за смештај у домаћој радиности, два сеоска туристичка домаћинства, један хостел, седам ресторана, једна чарда и десетак кафеа. Такође, на Стражилову постоји ресторан и шест бунгалова за издавање, од којих су само два у функцији, као и један планинарски дом у власништву планинарског друштва, који је реновиран и у функцији. Такође, надомак Стражилова налази се први еко-камп у Србији који има задовољавајућу посету. Туристичку понуду поред ресторана и кафића употпуњују и вински подруми.

Недовољно изграђена инфраструктура, неадекватна заштита и очување природних и културних вредности, непостојање стандарда квалитета услуга и производа, непостојање свести о значају туризма за развој места, сезонске флукуације туриста, само су неки од проблема подручја.

Активности на стварању савременог туристичког производа треба да се усмери са једне стране на повећање обима туристичког промета, а са друге на очување вредности предела које доприносе атрактивности подручја.

Шумарство и ловство

Привредна функција шума у оквиру Сремског и Јужнобачког шумског подручја је присутна само у наменским целинама у којима се не одвија функција заштите. Одвија се преко продаја дрвних производа, а обавља се највећим делом у оквиру шумских подручја. Коришћење недрвних шумских производа (лековито биље, печурке, дивље воће и сл.) је претежно екстезивног карактера.

На простору СРП „Ковиљско-петроварадински рит“, најзначајнији привредни ефекат је експлоатација вештачки подигнутих састојина врба и ЕА-топола (I-214).

У оквиру шума Националног парка „Фрушка гора“, где је основна функција шума заштита, привредна функција је резултат њиховог одржаваог коришћења, а као резултат настаје пласман огревног дрвета и споредни шумски производи.

У оквиру „Ловишта Национални парк Фрушка гора“, као производ су најважнији месо дивљачи, одстрел дивљачи (трофејни одстрел) и остале ловно-туристичке услуге. Ловиште и његове смештајне капацитете користе углавном домаћи ловци, а мањим делом и ловци из иностранства. Месо дивљачи се продаје на домаћем и страном тржишту.

Ловиште СРП „Ковиљско-петроварадински рит“ има све предиспозиције за развој високо квалитетног ловног туризма, али је заинтересованост мала због смањеног броја дивљачи и недовољног улагања у ову грану привреде.

8.8. ИНФРАСТРУКТУРА

Саобраћајна инфраструктура

У обухвату Просторног плана постоје три вида саобраћаја: путни - друмски, железнички и водни. Путни - друмски саобраћај је основни вид саобраћаја у оквиру овог простора и својим капацитетима задовољава већину захтева за путничким и робним превозом, док се железнички и водни саобраћај користе само повремено, при превозу путника и масовних роба у транзиту.

Путни - друмски саобраћај омогућује доступност и комуникацију предметног простора са окружењем и субрегионима. Основни саобраћајни капацитети предметног простора у домену путног - друмског саобраћаја су:

Државни пут IIа реда бр.100 (М-22.1), Хоргош - Суботица - Бачка Топола - Мали Иђош - Србобран - Нови Сад - Сремски Карловци - Инђија - Стара Пазова - Београд;

Систем општинских путева је различитог степена изграђености и омогућује доступност овом простору из свих праваца, као алтернатива државном путу бр.100.

Основни путни правац овог простора је ДП бр.100 (М-22.1), Хоргош - Суботица - Бачка Топола - Мали Иђош - Србобран - Нови Сад - Сремски Карловци - Инђија - Стара Пазова - Београд, који је и апсорбер свих саобраћајних токова на овом простору.

У оквиру катастарских општина у обухвату Просторног плана, налазе се и некатегорисани путеви (приступни и атарски путеви), који су радијалног облика и повезују насеља и садржаје ван грађевинског подручја.

Железнички саобраћај на простору обухвата Просторног плана има тангенцијално пружање, паралелно уз пловни пут реке Дунав преко магистралне пруге бр. 2 (Е-85) коридор Х, (Београд)-Стара Пазова-Нови Сад-Суботица-државна граница-(Kelebia).

Стање капацитета железничког саобраћаја на овом простору је на релативно ниском техничко-технолошком нивоу (неопходна је реконструкција, модернизација) што је један од разлога слабог коришћења овог вида саобраћаја у извршењу транспортног рада.

Водни саобраћај на простору обухваћеном Просторним планом заступљен је преко међународног пловног пута реке Дунав са релативно квалитетним (просторно и инфраструктурно) прихватним - манипулативним и превозним капацитетима.

Ваздушни даљински саобраћај за потребе овог подручја се одвија преко аеродрома "Никола Тесла" (за путнички и карго саобраћај), који у потпуности задовољава садашње обиме захтева.

На основу саобраћајних анализа може се закључити да саобраћајна инфраструктура (путно-друмски, железнички и водни саобраћај) у оквиру овог простора даје добре основе за надоградњу, реконструкцију, чиме би се омогућио брз и лак приступ овом подручју из више праваца, на нивоу вишег комфора и саобраћајне услуге, као и брзе и лаке комуникације у оквиру овог простора.

Водна инфраструктура

Водни објекти за уређење водотока и за заштиту од поплава ерозија и бујица

За одбрану од великих вода Дунава на десној обали изграђен је одбрамбени насип са две карактеристичне деонице:

1. Прва деоница од Липовачког до Стражиловачког потока (дужине 1,907 m) која је постављена непосредно уз насип железничке пруге, и
2. Друга деоница од Стражиловачког до Селиштанског потока (дужине 2.540 m) која напушта трасу пруге и формира брањену површину од скоро 70 хектара. Круна насипа је ширине 6,0 m са надвишењем изнад велике воде од 1,50 m на првој и 1,20 m на другој деоници, односно, средња висина насипа је 5,0 - 6,0 m а кота круне насипа 80,50 mАНВ.

Постојећи систем за одбрану од поплава вероватноће појаве једном у сто година је задовољавајући.

Водни објекти за заштиту од штетног дејства унутрашњих вода - одводњавање

Што се тиче бујичних токова на ширем подручју су најзначајнији: Стражиловачки (Ешиковачки) поток (једини не пресушује у горњем делу тока и има највеће сливно подручје), Селиштански и Липовачки поток. Кроз урбано подручје Сремских Карловаца протичу Стражиловачки (Ешиковачки) и Дока поток са релативно малим сливом. На ширем подручју нису до данас изведене мере за уређење сливова и корита наведених бујичних токова.

Вишак вода из сливног подручја потока Дока уводи се у ретенциони простор са одговарајућом грађевинам и уставом. Регулација дела Стражиловачког (Ешиковачког) потока заснива на концепцији да се његове воде гравитационом упуштају у Дунав при свим водостајима, обезбеђује се заштита града од стогодишње велике воде потока (око 20 м³/с) при истовременој појави стогодишње велике воде Дунава и осигурава се корито од великих брзина течења при ниским водостајима Дунава. Одбрамбена линија од великих вода изведена је са котом од 79,60 мАНВ на делу од зацељеног проласка испод пута, пруге и насипа до моста у Прерадовићевој улици а узводно од моста са котом 80,00 мАНВ.

Концепција одвођења унутрашњих вода са градског подручја заснива на подели на воде које се гравитационо уливају у Дунав при свим условима и воде које се, при високим водостајима Дунава, евакуишу пумпањем. У просторном смислу основу чине затворени и отворени канали постављени паралелно са постојећим магистралним путем којима се атмосферске воде са урбанизованог подручја усмеравају кроз пропусте испод пута и пруге у ретенциони простор, односно, ток Дунава. Може се закључити да је градско подручје Сремских Карловаца данас потпуно заштићено од великих вода Дунава али је проблем уређења бујичних потока и одвођења атмосферских вода са урбаног слива још увек веома изражен и то пре свега.

У наредној табели дате су основне физичке и хидрографске карактеристике горе наведених потока.

Поток	Површ. слива F(ha)	Обим слива O(km)	Дужина слива Ls(km)	Дужина тока Lt (km)	Надм. висина ушћа Nu(мАНВ)	Надм. висина врха Nv(мАНВ)	Средњи пад слива i (‰)
Селиште	713	11,60	4,80	4,40	78,00	315,00	163,10
Карловци (Дока)	81	5,80	2,00	0,80	75,00	224,00	141,40
Стражиловски (Ешиковачки)	1 377	20,40	9,80	9,60	76,00	503,80	235,20
Кишова Бара	101	4,80	1,00	-	75,00	202,20	117,40
Липов	814	13,20	5,60	5,40	78,00	328,00	189,60
Матеј	175	6,80	2,00	1,30	78,00	250,00	190,20

Ушћа потока су под директним утицајем Дунава, што при појави високих водостаја и великих протока угрожава терене непосредно уз потоке. Осим тога, и подземне воде су оријентисане према реци што често резултира неконтролисано изливању вода из прослојака у виду пишћевина.

Водни објекти за коришћење вода

Снабдевање водом насеља Сремски Карловци обавља се преко постојеће водоводне мреже која функционише у оквиру водоводног система Града Новог Сада. Општина Сремски Карловци снабдева се водом из новосадског водоводног система преко доводника воде профила Ø 250 mm.

Водоводни систем подељен је у две висинске зоне у оквиру којих функционишу два резервоара воде. Резервоар "Дока" је резервоар прве висинске зоне, запремине од 2х500 м³, са котом дна 146 мАНВ. У комплексу постоји и пумпна станица капацитета 25 l/s са висином дизања од 55 m. Резервоар "Черат" је резервоар друге висинске зоне, запремине од 2х300 м³, са котом дна 197 мАНВ.

Унутар насеља изграђена је секундарна водоводна мрежа профила Ø 100 mm. У оквиру интервентног снабдевања водом задржавају се постојећи природни извори и бушени бунари, а омогућава се и реализација нових на просторима где их нема. Постојеће снабдевање водом је задовољавајуће. Слабост водоводног система представља азбестцементни доводник воде, јер у случају његове хаварије цело насеље остаје без воде.

Снабдевање водом Буковца врши се преко постојеће водоводне мреже у оквиру водоводног система Града Новог Сада. Постојећа насељска водоводна мрежа везана је, преко доводника воде профила Ø 250 mm из правца резервоара Чардак (235/239 мАНВ), односно, прекидне коморе на Алибеговацу (202 мАНВ), на водоводни систем Града Новог Сада. Постојећом насељском водоводном мрежом конфорно се снабдева насеље водом испод коте 180 мАНВ.

Водни објекти за сакупљање, одвођење и пречишћавање отпадних вода и заштиту вода

Одвођење отпадних и атмосферских вода обавља се преко постојеће и планиране канализационе мреже сепаратног типа. Отпадне воде одводе се преко постојеће канализационе мреже на црпну станицу отпадних вода "Кишова бара", одакле се препумпавају и директно испуштају у реку Дунав.

Атмосферске воде се преко зацевљене или отворене уличне канализационе мреже атмосферских вода одводе према Стражиловачком потоку и потоку Дока, односно ка крајњем реципијенту Дунаву. У оквиру система функционише црпна станица атмосферских вода "Калиште" која се налази у непосредној близини насипа. Постојећи систем за одвођење отпадних и атмосферских вода је задовољавајући и представља добру основу за даље ширење система.

Одвођење отпадних вода у Буковцу решено је преко постојеће насељске канализационе мреже која је оријентисана ка Петроварадину.

Атмосферске воде, у оквиру грађевинског подручја Буковца се преко постојеће отворене уличне каналске мреже одводи према Буковачком потоку. Крајњи реципијент атмосферских вода је река Дунав.

Енергетска инфраструктура

Сви потрошачи у обухвату Просторног плана, како постојећи садржаји ван насеља, тако и насеља, покривени су дистрибутивном мрежом и објектима за снабдевање **електричном енергијом**. Напајање електричном енергијом обезбеђено је из трансформаторске станице 110/20 „Нови Сад 6“, снаге 2x31,5 MVA.

Дистрибутивна мрежа система електричне енергије обухвата електроенергетску мрежу напонског нивоа до 110 kV, односно мрежу 10 kV и 20 kV, ТС 20/0,4 kV, ТС 35/20/10 kV и 110/x kV. Покривеност простора електроенергетском инфраструктуром је обезбеђена, али не и потребна сигурност и квалитет снабдевања електричном енергијом.

Табела 3. Списак водова преносне мреже на подручју Просторног плана

1	104/6	ТС Нови Сад 6-ТС Инђија 1
2	104/7	ТС Нови Сад 1- ТС Нови Сад 6
3	124/1	ТС Нови Сад 1- ТС Нови Сад 6

На простору обухвата Просторног плана постоји изграђена **гасоводна инфраструктура**, и гасификована су оба насеља у обухвату плана, Сремски Карловци и Буковац.

На овом простору налазе се изграђене следеће инсталације и објекти гасоводне инфраструктуре:

- транспортни гасовод до ГМРС "Буковац" - израђен од челичних цеви,
- транспортни гасовод РГ-02-09 од МГ-02 до ГМРС "Сремски Карловци" - израђен од челичних цеви,
- транспортни гасовод за Стражилово до ГМРС Стражилово - израђен од челичних цеви,
- ГМРС (главно мерно-регулациона станица) Буковац, Навип Фрушкогорац, Слога Петроварадин, Сремски Карловци и Стражилово,
- дистрибутивни гасовод од челичних цеви за Топлану Дудара, дистрибутивни гасовод од ПЕ (полиетиленских) цеви за Патријаршију у Сремским Карловцима, као и ДГМ (дистрибутивна гасоводна мрежа) од ПЕ цеви у насељима Сремски Карловци и Буковац,
- дистрибутивна гасна мрежа у насељу Чортановци која се једним делом налази у обухвату Просторног плана, која се снабдева из РОС "Чортановци" (регулациона одоризаторска станица) капацитета 1600m³/h, и која је лоцирана у насељу Чортановци, али ван обухвата Просторног плана.

Простор обухваћен Просторним планом је веома добро опремљен комуналном гасоводном инфраструктуром, која својим положајем и капацитетом пружа могућност даљег ширења и развоја ради снабдевања свих будућих потрошача који се могу појавити на овом простору.

Обновљиви извори енергије

На простору обухвата Просторног плана за сада не постоји организовано коришћење овог ресурса већих размера, осим коришћења соларне енергије за производњу топлотне и електричне енергије за сопствене потребе.

Електронска комуникациона инфраструктура

Електронски комуникациони систем на подручју обухвата Просторног плана се реализује у складу са Генералним плановима електронске комуникационе мреже надлежних предузећа. Изграђени су нови капацитети уз главне и саобраћајне правце нижег ранга, све до општинских. Као главни преносни медиј, поред постојећих спојних кабловских веза коришћен је оптички кабл. У протеклом периоду су обезбеђени савремени дигитални комуникациони системи, чиме је постигнуто знатно повећање капацитета мреже, обезбеђење високог квалитета, поузданости и расположивости, као и увођење савремених електронских комуникационих услуга (широкопојасни сервис). На већем делу простора путем радио преноса, мањим делом оптичким кабловима, уведене су услуге мобилних комуникација, изградњом радио-релејних и базних радио-станица.

Простор је у целости покривен радиодифузним системом путем радио-релејних репетитора и емисионих радио-станица.

8.8.1. Елементарне непогоде

Елементарне непогоде које могу угрозити подручје обухваћено Просторним планом су: поплаве (спољне и унутрашње воде), ветар, снежни нанос, град, атмосферско пражњење, суша, ерозија и клизање земљишта, пожар, земљотреси.

Насеља у обухвату Просторног плана су заштићена од великих вода Дунава, док радне зоне (постојећа и планирана) могу бити угрожене, јер изграђени одбрамбени насип и висока обала штите само насеља од **поплава**. Проблем уређења бујичних потока и одвођења атмосферских вода са урбаног слива још увек је веома изражен. Најзначајнији бујични токови су Ешиковачки, Дока поток (привременог карактера), Селиштански и Липовачки поток. Ушћа ових потока су под директним утицајем Дунава, што при појави високих водостаја и великих протока угрожава терене непосредно уз токове.

На подручју обухвата Просторног плана заступљени су **ветрови** из различитих праваца: источног (односно југоисточног) тј. кошавског ветра са једне стране, и западног (односно северозападног) ветра, који представља струјање са Атлантика према евроазијском копну, са друге стране. Најчешћи ветрови имају истовремено и највеће средње брзине из одређеног правца. Средње брзине ветрова крећу се у дијапазону од 1,7 m/s до 3,2 m/s.

Под утицајем јаког ветра, у зимском периоду године може доћи до стварања **снежних наноса**, што негативно утиче на безбедност саобраћаја.

Појава **града** је чешћа и интензивнија у летњем периоду, а штете се највише одражавају на пољопривредним културама које су у том периоду и најосетљивије.

Заштита објеката од **атмосферског пражњења** обезбеђује се извођењем громобранске инсталације у складу са одговарајућом законском регулативом.

Количина падавина је често недовољна или неповољног распореда, како по годинама тако и у току године, што проузрокује **сушу** мањег или већег интензитета. Суша је углавном изражена у јулу и августу, када су и највеће потребе биљака за водом, те је најефикаснија мера заштите од суше примена наводњавања.

Специфичан проблем представљају **клизишта**, терени релативно слабије носивости у периодима повећаних падавина или у деловима насеља где није адекватно регулисано одвођење вода. Ризик од клизишта се односи на могуће материјалне штете, као и могућност угрожавања живота људи. Подручје десне долиנסке стране Дунава највише је угрожено клизањем земљишта, тзв. дунавски тип клизишта, тако да је одређени део овог простора угрожен овим природним процесом.

Клизишта су евидентирана и у насељима (где постоји опасност да се угрозе непокретна културна добра), а најугроженији део је источни део Сремских Карловаца, шире подручје Липовца и део од циглане „Стражилово“ према Чортановцима, као и насеље Буковац.

Могућност настанка **пожара** је већа у урбаним срединама - већа насељена места и градови који имају развијенију привреду, већу густину насељености, производне објекте и складишта робе и материјала са веома високим пожарним оптерећењем и сл. На угроженост од пожара у обухвату Просторног плана највише утиче велики проценат изграђености као и некавалитетан материјал,

који је коришћен нарочито за изградњу помоћних објеката. Могућа појава пожара је и на пољопривредним парцелама, због држања запаљивих пољопривредних усева у летњим месецима. Опасност од пожара постоји и на инсталацијама нафте и нафтних деривата за дистрибуцију и промет запаљивих течности.

На подручју НП „Фрушка гора“ опасност од пожара је присутна нарочито у летњим месецима, када је број посетилаца (излетника) већи, а самим тим и могућност појаве пожара израженија, нарочито због непажње. С обзиром да шуме НП „Фрушка гора“ чине углавном лишћари, а да изразито осетљивих засада, као што су четинари, има у малом проценту, овај шумски комплекс се сматра за мање осетљив за развој великих пожара од шума у којима преовлађују четинари.

На основу **сеизмичке рејонизације** Републике Србије на обухваћеном подручју утврђен је земљотрес јачине VII-VIII степени, за повратни повратни период од 475 година. У односу на структуру и тип објекта, дефинисане су класе повредивости, односно очекиване деформације. У смислу интензитета и очекиваних последица сматра се да ће се за VII степен манифестовати „силан земљотрес“, а за VIII „штетан земљотрес“. При пројектовању и утврђивању врсте материјала за изградњу или реконструкцију објеката, обавезно је уважити могуће ефекте за наведене степене сеизмичког интензитета према Европској макросеизмичкој скали EMC-98, како би се максимално предупредиле могуће деформације објеката под сеизмичким дејством.

У зависности од процене степена угрожености, планирање и уређење простора **за потребе одбране земље**, подразумева предузимање одговарајућих просторних и урбанистичких мера у поступцима планирања, уређења и изградње, на усаглашавању просторног развоја у циљу обезбеђења услова за потребе деловања и извршење одбране.

9. ПРЕГЛЕД УТВРЂЕНИХ И ПРОЦЕЊЕНИХ ЗНАЧАЈНИХ УТИЦАЈА НА СПРОВОЂЕЊЕ ИЗМЕНА И ДОПУНА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

Спровођење Измена и допуна Просторног плана, које се односе на ограничени простор у просторној подцелини „Долина Ешиковачког потока“, подразумева изградњу планираних садржаја у зони кућа за одмор и пратећих компатибилних садржаја, у складу са капацитетом простора и планским ограничењима културног предела.

У оквиру поступка Стратешке процене утицаја извршена је идентификација, квалитативна процена и вредновање могућих значајних утицаја на поједине компоненте животне средине, имајући у виду обим, карактер и просторну ограниченост планираних интервенција.

Утицаји на земљиште

Најзначајнији директни утицаји на земљиште односе се на промену начина коришћења мањег дела виноградарско-воћарске зоне у грађевинско земљиште за потребе изградње објеката у зони кућа за одмор. Ови утицаји су просторно ограничени и односе се искључиво на део подцелине који је планом дефинисан као зона кућа за одмор. Потенцијални негативни ефекти могу се јавити у фази изградње, у виду привремене деградације површинског слоја земљишта и повећаног ризика од ерозије, посебно на нагнутим теренима. Уз примену прописаних мера уређења терена, контроле ископа и очувања зелених површина, ови утицаји оцењују се као умерени и контролисани.

Утицаји на површинске и подземне воде

Посебан аспект процене односи се на утицаје на водни режим и квалитет вода, имајући у виду присуство Ешиковачког (Стражиловског) потока као локалног водотока и еколошког коридора. Потенцијални негативни утицаји могу настати услед неадекватног одвођења атмосферских и санитарних отпадних вода током фазе коришћења објеката. Планским решењима и дефинисаним водним условима предвиђена је примена сепаратног система канализације, контролисано упуштање пречишћених атмосферских вода и забрана директног испуштања непречишћених отпадних вода у водоток, чиме се ризик од загађења вода своди на прихватљив ниво.

Утицаји на биодиверзитет и еколошку мрежу

Подручје Измена и допуна Просторног плана налази у заштитној зони Националног парка Фрушка гора, просторном обухвату еколошки значајног подручја „Фрушка гора и Ковиљски рит“ (бр. 14) еколошке мреже Републике Србије, и преклапа се и са међународно значајним подручјем за биљке -

IPA Important Plant Area, под називом Фрушка гора и Ковиљско - петроварадински рит. Кроз подручје обухвата Измена и допуна Просторног плана протиче локални еколошки коридор под називом Стражиловачки (Ешиковачки) поток, утврђен Просторним планом подручја посебне намене „Фрушка гора“. Потенцијални утицаји на биодиверзитет односе се пре свега на фрагментацију станишта, поремећај миграционих путева ситних и средњих животињских врста, као и на утицај вештачког осветљења и повећаног људског присуства. С обзиром на ниски интензитет планиране изградње, задржавање значајног процента зелених површина и примену прописаних мера заштите еколошког коридора, процењује се да ће утицаји на биодиверзитет бити умерени и локалног карактера, без значајног нарушавања функционалности еколошке мреже.

Утицаји на ваздух и климу

Утицаји на квалитет ваздуха и климу у смислу емисија **гасова са ефектом стаклене баште** везани су пре свега за фазу изградње (прашина, издувни гасови грађевинске механизације) и за фазу коришћења објекта (индивидуално грејање и саобраћај посетилаца). Ови утицаји су временски и просторно ограничени и не очекује се да ће достићи ниво значајног или кумулативног утицаја. Применом мера енергетске ефикасности, коришћењем савремених система грејања и очувањем зелених површина, утицаји се свде на прихватљив ниво.

Утицаји у виду буке и вибрација

Реализација планираних садржаја у зони кућа за одмор подразумева повећан ниво буке и вибрација у фази изградње, као и умерено повећање буке током фазе експлоатације, услед саобраћаја посетилаца и повремених коришћења објекта. Ови утицаји су локалног и повремених карактера, без очекиваних дугорочних негативних ефеката на шире окружење, под условом примене мера заштите од буке, ограничења радног времена у фази изградње и адекватног просторног распореда објекта.

Кумулативни и синергетски утицаји

С обзиром на ограничени обухват Измена и допуна Просторног плана, као и на чињеницу да се планирана намена надовезује на већ постојећу дисперзну рекреативну изградњу, не очекују се значајни кумулативни или синергетски утицаји на животну средину. Потенцијални кумулативни ефекти могу се јавити у виду постепеног повећања притиска на природне ресурсе, али се они могу ефикасно контролисати доследном применом планских правила и мера заштите.

На основу извршене идентификације и процене, утврђено је да спровођење Измена и допуна Просторног плана може произвести одређене негативне утицаје на поједине компоненте животне средине, али да су ти утицаји просторно ограничени, умереног интензитета и управљиви. Уз примену дефинисаних мера заштите природе и животне средине, процењује се да планирана намена неће довести до значајног нарушавања природних, еколошких и пејзажних вредности простора и да је спровођење Измена и допуна Просторног плана прихватљиво са становишта заштите животне средине.

10. РАЗМАТРАНА РАЗУМНА ВАРИЈАНТНА РЕШЕЊА И ПРЕДЛОЖЕНЕ МЕРЕ ЗА СМАЊЕЊЕ УТИЦАЈА У ОКВИРУ ИЗМЕНА И ДОПУНА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

У поступку израде Стратешке процене утицаја разматрана су разумна варијантна решења у складу са карактером и обимом Измена и допуна Просторног плана. С обзиром на то да су Измене и допуне Просторног плана циљане и да се односе на ограничени простор у просторној подцелини „Долина Ешиковачког потока“, План **не разматра просторна, функционална нити технолошка варијантна решења** у погледу планиране намене простора.

У том смислу, у оквиру Стратешке процене утицаја разматране су следеће разумне варијанте:

Варијанта 1 – Реализација планских решења

Ова варијанта подразумева спровођење Измена и допуна Просторног плана кроз изградњу планираних садржаја у зони кућа за одмор, са пратећим компатибилним садржајима, у складу са дефинисаним планским условима, ограничењима културног предела и мерама заштите животне средине.

У оквиру ове варијанте, потенцијални негативни утицаји на животну средину могу се јавити пре свега у фазама изградње и коришћења објеката, али се они процењују као просторно и временски ограничени, умереног интензитета и управљиви применом дефинисаних мера заштите. Реализацијом планских решења обезбеђује се контролисан развој простора, очување пејзажних и еколошких вредности и спречавање стихијске и неусклађене изградње.

Варијанта 2 – Нереализација планских решења (нулта варијанта)

Нулта варијанта подразумева да се Измене и допуне Просторног плана не усвоје и да се предметни простор настави користити у складу са постојећим стањем, без јасно дефинисаних услова за развој туристичке намене.

У овом случају постоји повећан ризик од неконтролисаног и неусклађеног развоја простора, стихијске изградње објеката за одмор, деградације пејзажних вредности, угрожавања еколошког коридора Ешиковачког потока и неадекватног управљања отпадним и атмосферским водама. Са становишта заштите животне средине, ова варијанта оцењује се као неповољнија у односу на варијанту реализације планских решења.

Поређење варијанти и избор најповољније

Поређењем разматраних варијанти закључује се да варијанта реализације планских решења представља повољније решење са аспекта заштите животне средине, јер омогућава уређен, контролисан и одржив развој предметног простора, уз примену мера заштите и поштовање капацитета животне средине.

Табела 4. Поређење разматраних варијантних решења

Елемент поређења	Варијанта 1 – Реализација планских решења	Варијанта 2 – Нереализација планских решења (нулта варијанта)
Плански оквир	Реализација Измена и допуна Просторног плана у складу са утврђеним условима и ограничењима	Изостанак примене Измена и допуна Просторног плана
Начин развоја простора	Контролисан и планиран развој планираних садржаја у зони кућа за одмор	Стихијски и неусклађен развој без јасних правила уређења
Утицај на земљиште	Просторно ограничени и управљиви утицаји, уз примену мера заштите и рекултивације	Повећан ризик од деградације земљишта услед неконтролисаних интервенција
Утицај на површинске и подземне воде	Контролисано одвођење атмосферских и отпадних вода, уз заштиту водотока	Повећан ризик од загађења услед неуређеног одвођења отпадних и атмосферских вода
Утицај на биодиверзитет и еколошку мрежу	Очување функционалности еколошког коридора уз примену мера заштите	Ризик од фрагментације станишта и нарушавања еколошке мреже
Бука и вибрације	Привремено повећање у фази изградње и умерено у фази коришћења, уз примену мера заштите	Неконтролисано повећање буке услед неусклађене изградње и коришћења
Утицај на ваздух и климу (гасови са ефектом стаклене баште)	Ограничени и локални утицаји, уз примену мера енергетске ефикасности	Потенцијално повећани утицаји услед неуређеног коришћења енергије
Управљање отпадом	Организовано сакупљање и одлагање у складу са прописима	Повећан ризик од неуређеног одлагања отпада
Пејзажне и амбијенталне вредности	Очување карактера културног предела уз контролисану изградњу	Нарушавање пејзажних вредности услед стихијске изградње
Кумулативни утицаји	Ограничени и контролисани	Потенцијално значајни и неконтролисани
Укупна оцена са аспекта заштите животне средине	Повољнија варијанта	Мање повољна варијанта

Табела 5. Групе утицаја, мере ублажавања/компензације, фазе примене и процена ризика

Група утицаја	Мере ублажавања / компензације	Фаза примене	Процена ризика
Земљиште и ерозија	Ограничење обима ископа; очување површинског хумусног слоја; рекултивација привремено заузетих површина; примена противерозионих мера	Изградња / Експлоатација	Умерен
Површинске и подземне воде	Сепаратни систем одвођења; контролисано упуштање атмосферских вода; забрана испуштања непречишћених отпадних вода; заштитни појас уз водоток	Изградња / Експлоатација	Умерен
Биодиверзитет и еколошка мрежа	Очување постојеће вегетације; заштита еколошког коридора; ограничење вештачког осветљења; избегавање радова у осетљивим периодима	Изградња / Експлоатација	Умерен
Пејзажне вредности	Контролисана спратност и габарити објеката; прилагођавање архитектуре амбијенту; очување визуелних коридора	Планирање / Изградња	Низак
Бука и вибрације	Временска ограничења грађевинских радова; технички исправна механизација; просторни распоред објеката; зелене баријере	Изградња	Умерен
Квалитет ваздуха	Контрола прашине; ограничење саобраћаја током изградње; коришћење енергетски ефикасних система	Изградња / Експлоатација	Низак
Климатски утицаји (гасови са ефектом стаклене баште)	Мере енергетске ефикасности; коришћење обновљивих извора енергије где је могуће; очување зелених површина	Планирање / Експлоатација	Низак
Управљање отпадом	Организовано сакупљање и одлагање; спречавање неуређених депонија; селекција отпада	Изградња / Експлоатација	Умерен
Саобраћајни утицаји	Контрола приступа; уређење интерних саобраћајница; ограничење брзине кретања возила	Изградња / Експлоатација	Низак
Кумулативни утицаји	Континуирана примена мера заштите; поштовање планских ограничења капацитета	Експлоатација	Низак

На основу извршеног процеса стратешке процене утицаја на животну средину за Измене и допуне Просторног плана, које се односе на ограничени простор у просторној подцелини Долина Ешиковачког потока, утврђено је да изградња планираних садржаја у зони кућа за одмор, са пратећим компатибилним садржајима, може произвести одређене утицаје на поједине компоненте животне средине.

Процењени утицаји односе се пре свега на земљиште, водне ресурсе, биодиверзитет, пејзажне вредности, као и на појаву буке и вибрација током фаза изградње и експлоатације. Међутим, ови утицаји су просторно ограничени, временски контролисани и умереног интензитета, и не очекује се да ће довести до значајног нарушавања квалитета животне средине, под условом доследне примене мера ублажавања и заштите дефинисаних у оквиру Просторног плана и Стратешке процене.

Упоредна анализа разматраних варијантних решења показала је да је варијанта реализације планских решења повољнија са аспекта заштите животне средине у односу на нулту варијанту, јер обезбеђује контролисан и уређен развој простора, спречава стихијску и неусклађену изградњу и омогућава очување природних, еколошких и пејзажних вредности подручја.

Закључно, Измене и допуне Просторног плана су уз примену предложених мера заштите и поштовање планских ограничења културног предела, прихватљиве са становишта заштите животне средине и у складу са принципима одрживог развоја. Спровођење планских решења неће имати значајне негативне, кумулативне или прекограничне утицаје, те се препоручује усвајање Измена и допуна Просторног плана.

11. РЕЗУЛТАТИ ПРЕТХОДНИХ КОНСУЛТАЦИЈА СА ЗАИНТЕРЕСОВАНИМ ОРГАНИМА И ОРГАНИЗАЦИЈАМА ЗА ПРОЦЕНУ МОГУЋИХ УТИЦАЈА ИЗМЕНА И ДОПУНА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

Због специфичности простора у обухвату Измена и допуна Просторног плана, непосредног и ширег окружења, постојања других ветроелектрана у непосредном окружењу, као и постојећих садржаја и планираних намена, у поступку израде Просторног плана обављене су консултације са заинтересованим и надлежним институцијама, организацијама и органима, у току којих су прибављени подаци, услови и мишљења.

Све консултације су биле релевантне за процес стратешке процене и израду Извештаја о стратешкој процени утицаја Измена и допуна Просторног плана на животну средину, а услови и мере надлежних органа, институција и предузећа су процесом стратешке процене вредновани и имплементирани у планска решења.

У поступку израде Просторног плана и Извештаја о стратешкој процени прибављени су **услови и подаци** од стране надлежних органа, организација, институција и предузећа, приказаних у наредној табели:

Табела 6. Табела органа и институција од значаја за израду Измена и допуна ПППН културног предела Сремски Карловци

Редни број	Органи, организације, имаоци јавних овлашћења и остале институције које су доставиле услове и податке
1.	ЈП „ПУТЕВИ СРБИЈЕ“
2.	ДИРЕКТОРАТ ЦИВИЛНОГ ВАЗДУХОПЛОВСТВА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ
3.	ЈКП „ВОДОВОД И КАНАЛИЗАЦИЈА“ НОВИ САД
4.	А.Д. ЕЛЕКТРОПРИВРЕДА СРБИЈЕ
5.	ЕМС, АД „ЕЛЕКТРОМРЕЖА СРБИЈЕ“ БЕОГРАД
6.	ЕЛЕКТРОДИСТРИБУЦИЈА НОВИ САД
7.	НИС, НАФТНА ИНДУСТРИЈА СРБИЈЕ А.Д.
8.	ТРАНСПОРТГАС СРБИЈА Д.О.О.
9.	ЈП „СРБИЈАГАС“
10.	„ГАСТРАНС“ д.о.о. Нови Сад
11.	ПРЕДУЗЕЋЕ ЗА ТЕЛЕКОМУНИКАЦИЈЕ „ТЕЛЕКОМ СРБИЈА“ АД БЕОГРАД Служба за планирање и изградњу мреже Нови Сад
12.	СЕТИН ДОО
13.	„А1 СРБИЈА“ ДОО
14.	СББ - СРПСКЕ КАБЛОВСКЕ МРЕЖЕ д.о.о.
15.	ЕТВ, ЈП „ЕМИСИОНА ТЕХНИКА И ВЕЗЕ“
16.	РАТЕЛ - РЕПУБЛИЧКА АГЕНЦИЈА ЗА ЕЛЕКТРОНСКЕ КОМУНИКАЦИЈЕ И ПОШТАНСКЕ УСЛУГЕ
17.	РЕПУБЛИЧКИ ЗАВОД ЗА ЗАШТИТУ СПОМЕНИКА КУЛТУРЕ – БЕОГРАД
18.	ПОКРАЈИНСКИ ЗАВОД ЗА ЗАШТИТУ СПОМЕНИКА КУЛТУРЕ
19.	ПОКРАЈИНСКИ ЗАВОД ЗА ЗАШТИТУ ПРИРОДЕ
20.	ЈП „ВОЈВОДИНА ШУМЕ“
21.	ПОКРАЈИНСКИ СЕКРЕТАРИЈАТ ЗА ЕНЕРГЕТИКУ, ГРАЂЕВИНАРСТВО И САОБРАЋАЈ
22.	ПОКРАЈИНСКИ СЕКРЕТАРИЈАТ ЗА УРБАНИЗАМ И ЗАШТИТУ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ Сектор за заштиту и унапређење природних добара и биолошке разноврсности
23.	ПОКРАЈИНСКИ СЕКРЕТАРИЈАТ ЗА УРБАНИЗАМ И ЗАШТИТУ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ Сектор за мониторинг и информациони систем животне средине
24.	РЕПУБЛИЧКИ ХИДРОМЕТЕОРОЛОШКИ ЗАВОД
25.	РЕПУБЛИКА СРБИЈА РЕПУБЛИЧКИ СЕИЗМОЛОШКИ ЗАВОД
26.	ЦЕНТАР ЗА РАЗМИНИРАЊЕ
27.	ОПШТИНА СРЕМСКИ КАРЛОВЦИ, ОПШТИНСКА УПРАВА Одељење за просторно планирање, урбанизам и имовинско-правне послове
28.	РЕПУБЛИКА СРБИЈА МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ
29.	РЕПУБЛИКА СРБИЈА МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ПОСЛОВА Сектор за ванредне ситуације, Одељење за ванредне ситуације у Новом Саду
30.	РЕПУБЛИКА СРБИЈА МИНИСТАРСТВО ОДБРАНЕ Сектор за инфраструктуру и услуге стандарда, Управа за инфраструктуру
31.	МИНИСТАРСТВО ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ Сектор за управљање животном средином, Одсек за заштиту од великог хемијског удеса

II ОПШТИ И ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ И ИЗБОР ИНДИКАТОРА ИЗМЕНА И ДОПУНА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

Општи циљеви стратешке процене

Општи циљ Стратешке процене утицаја на животну средину за Измене и допуне Просторног плана јесте обезбеђивање да се планирање и реализација планираних садржаја у зони кућа за одмор у просторној подцелини „Долина Ешиковачког потока“ спроводе на начин који је усклађен са капацитетом животне средине, принципима одрживог развоја и очувањем природних, еколошких и пејзажних вредности културног предела.

Стратешка процена има за циљ да идентификује, процени и усмери потенцијалне утицаје планских решења на животну средину, да омогући благовремено укључивање мера заштите у процес планирања и да спречи или ублажи негативне утицаје пре њихове реализације.

Посебни циљеви стратешке процене

Посебни циљеви Стратешке процене утицаја односе се на појединачне компоненте животне средине и специфичности предметног обухвата и обухватају:

- Ц1 - очување и унапређење квалитета земљишта, уз спречавање ерозије и деградације терена;
- Ц1 - заштита површинских и подземних вода, посебно водотока Ешиковачког потока, кроз контролисано одвођење атмосферских и отпадних вода;
- Ц3 - очување биодиверзитета и функционалности еколошке мреже, уз спречавање фрагментације станишта;
- Ц4 - очување пејзажних и амбијенталних вредности културног предела кроз контролисану изградњу и прилагођавање архитектонских решења;
- Ц5 - контролу и ублажавање утицаја буке и вибрација у фазама изградње и експлоатације;
- Ц6 - очување квалитета ваздуха и смањење утицаја у смислу емисија гасова са ефектом стаклене баште применом мера енергетске ефикасности;
- Ц7 - обезбеђивање адекватног управљања отпадом током изградње и коришћења планираних садржаја у зони кућа за одмор
- Ц8 - спречавање кумулативних негативних утицаја и очување дугорочне одрживости простора.

1. ИЗБОР ИНДИКАТОРА СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА ИЗМЕНА И ДОПУНА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

Индикатори представљају један од инструмената за систематско идентификовање, оцењивање и праћење стања, развоја и услова средине и сагледавање последица. Они су средство за праћење извесне променљиве вредности у прошлости и садашњости, а неопходни су као улазни подаци за свако планирање активности у простору.

На основу дефинисаних циљева, врши се избор одговарајућих индикатора Стратешке процене. Сврха њихове примене је у усмеравању реализације планских решења ка циљевима који се постављају.

Табела 7. Преглед посебних циљева и индикатора стратешке процене утицаја Измена и допuna Просторног плана на животну средину

Посебни циљ (СПУ)	Одговарајући индикатор(и) из Националне листе индикатора
Ц1 – очување и унапређење квалитета земљишта, спречавање ерозије и деградације	4.27 Промена начина коришћења земљишта 4.28 Ерозија земљишта 9.56 Површине деградираниог земљишта
Ц2 – заштита површинских и подземних вода, посебно Ешиковачког потока, контролисано одвођење атмосферских и отпадних вода	2.12 Квалитет површинских вода – SWQI 2.20 Испуштање отпадних вода 2.22 Емисије загађујућих материја из тачкастих извора у водна тела
Ц3 – очување биодиверзитета и функционалности еколошке мреже, спречавање фрагментације станишта	3.23 Угрожене и заштићене врсте 3.24 Заштићена подручја
Ц4 – очување пејзажних и амбијенталних вредности културног предела кроз контролисану изградњу и архитектонско уклапање	4.27 Промена начина коришћења земљишта (као индиректни просторни показатељ притиска/„land take“ у културном пределу)
Ц5 – контрола и ублажавање утицаја буке и вибрација у фазама изградње и експлоатације	6.40 Укупни индикатор буке (Lden) 6.41 Индикатор ноћне буке (Lnight)

Ц6 – очување квалитета ваздуха и смањење утицаја у смислу емисија гасова са ефектом стаклене баште применом мера енергетске ефикасности	1.8 Емисија гасова са ефектом стаклене баште
Ц7 – обезбеђивање адекватног управљања отпадом током изградње и коришћења планираних садржаја у зони кућа за одмор	5.32 Производња отпада (комунални, индустријски, опасан) ; 5.38 Количина издвојено прикупљеног, поново искоришћеног и одложеног отпада
Ц8 – спречавање кумулативних негативних утицаја и очување дугорочне одрживости простора	Комбиновано праћење кроз 4.27 Промена начина коришћења земљишта, 1.8 Емисија гасова са ефектом стаклене баште, 2.12 SWQI , 6.40/6.41 индикатори буке 10.74 Интензитет туризма

Приликом дефинисања индикатора обрађивачи стратешке процене утицаја су се ослонили на индикаторе УН за одрживи развој, индикаторе дефинисане Правилником о националној листи индикатора заштите животне средине („Сл. гласник РС“ бр. 37/2011) и на елементарне еколошке индикаторе који се могу узети у обзир у односу на постојеће стање животне средине и карактер Измена и допуна Просторног плана и планираних активности.

2. ПОВЕЗАНОСТ ЦИЉЕВА И ИНДИКАТОРА

Посебни циљеви Стратешке процене утицаја Измена и допуна Просторног плана дефинисани су у односу на кључне компоненте животне средине и специфичности предметног обухвата, док су индикатори одабрани из Националне листе индикатора заштите животне средине тако да омогуће праћење остваривања тих циљева на стратешком нивоу.

За циљ **Ц1**, који се односи на очување и унапређење квалитета земљишта и спречавање ерозије и деградације терена, одабрани су индикатори који прате промене у начину коришћења земљишта, појаву ерозионих процеса и обим деградираних површина. Ови индикатори омогућавају сагледавање директних последица планиране пренамене простора и контролу утицаја на земљишне ресурсе.

У оквиру циља **Ц2**, који обухвата заштиту површинских и подземних вода, посебно водотока Ешиковачког потока, примењени су индикатори квалитета површинских вода и испуштања отпадних вода. Ови индикатори омогућавају праћење потенцијалних утицаја планираних туристичких садржаја на водни режим и квалитет вода, као и ефикасност система одвођења и третмана отпадних вода.

Циљ **Ц3** усмерен је на очување биодиверзитета и функционалности еколошке мреже. За његово праћење изабрани су индикатори који се односе на заштићена подручја и статус угрожених и заштићених врста, што омогућава процену утицаја планских решења на очуваност станишта и спречавање њихове фрагментације.

За циљ **Ц4**, који се односи на очување пејзажних и амбијенталних вредности културног предела, примењен је индикатор промене начина коришћења земљишта, као индиректни показатељ просторних трансформација које могу утицати на визуелни и пејзажни карактер подручја. На овај начин обезбеђује се праћење усклађености планиране изградње са карактером културног предела.

Циљ **Ц5** односи се на контролу и ублажавање утицаја буке и вибрација у фазама изградње и експлоатације. За његово праћење одабрани су индикатори укупног и ноћног нивоа буке, који омогућавају оцену усаглашености планираних активности са прописаним граничним вредностима и заштиту околног простора од прекомерне буке.

У оквиру циља **Ц6**, који се односи на очување квалитета ваздуха и смањење утицаја у смислу емисија гасова са ефектом стаклене баште, изабран је индикатор емисија гасова са ефектом стаклене баште. Овај индикатор омогућава праћење доприноса планираних активности климатским утицајима и примене мера енергетске ефикасности.

Циљ **Ц7** односи се на обезбеђивање адекватног управљања отпадом током изградње и коришћења планираних садржаја у зони кућа за одмор. За његово праћење примењени су индикатори који се односе на производњу отпада и начин његовог сакупљања и одлагања, што омогућава контролу утицаја на земљиште и воду и спречавање појаве неуређених одлагалишта.

Циљ **Ц8** обухвата спречавање кумулативних негативних утицаја и очување дугорочне одрживости простора. За овај циљ примењен је скуп индикатора који обухватају промене у начину коришћења земљишта, квалитет вода, емисије гасова са ефектом стаклене баште и индикаторе буке, чиме се омогућава интегрално праћење укупног оптерећења простора и благовремено уочавање кумулативних утицаја.

Овако дефинисана повезаност посебних циљева и индикатора омогућава да се Стратешка процена утицаја спроводи на транспарентан и систематичан начин, уз јасну везу између планских решења, потенцијалних утицаја и механизма њиховог праћења током реализације и коришћења планираних објеката у зони кућа за одмор.

3. КОМПАТИБИЛНОСТ ЦИЉЕВА СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ СА ЦИЉЕВИМА ПЛАНА

Закон о стратешкој процени утицаја на животну средину, као и многи међународни документи, упућују на важност односа процеса планирања и процеса израде Стратешке процене односно на неопходност интеграције овог инструмента у процес планирања. Избор и дефинисање адекватних планских решења су много ефикаснији уколико је процес вршења стратешке процене делимично или у потпуности интегрисан у планове и програме за које се израђује.

Табела бр. 8 приказује принцип, којим се стручни тим Обрађивача руководио при изради ова два документа, односно приказана је веза између фаза израде Просторног плана и Стратешке процене.

Табела 8. Везе између фаза израде Измена и допуна Просторног плана и Стратешке процене

ИЗРАДА ИЗМЕНА И ДОПУНА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА		ИЗРАДА СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА (СПУ)
Одлучивање о изради планског документа по претходно прибављеном мишљењу органа надлежног за стручну контролу, односно комисије за планове	Узајамни утицај ових фаза – пре доношења Одлуке о изради планског документа прибавља се мишљење о предлогу одлуке да се (не)израђује СПУ	Одлучивање о изради СПУ према претходно прибављеном мишљењу надлежног органа и др. заинтересованих органа и организација
Доношење Одлуке о изради Измене и допуна Просторног плана	Узајамни утицај ових фаза	Доношење Одлуке о изради Извештаја о СПУ
Израда Нацрта Измена и допуна Просторног плана	Узајамни утицај ових фаза	Анализа садржаја и основне документације, консултације са надлежним органима и организацијама и др. – формулисање Извештаја о стратешкој процени
Стручна контрола Нацрта Измена и допуна Просторног плана	Узајамни утицај ових фаза	Мишљење заинтересованих органа и организација
Јавни увид у Нацрт Измена и допуна Просторног плана	Узајамни утицај ове две фазе – у пракси се оба документа истовремено излажу на јавни увид	Јавни увид у Извештај о СПУ
Доношење Измена и допуна Просторног плана	Орган надлежан за израду планског документа не може исти упутити у процедуру усвајања без Сагласности на Извештај о СПУ	Оцена и сагласност на Извештај од стране надлежног органа
Спровођење Измена и допуна Просторног плана	Узајамни утицај ових фаза	Имплементација мера заштите и мониторинг према Извештају о СПУ

III ПРОЦЕНА МОГУЋИХ ЗНАЧАЈНИХ УТИЦАЈА ИЗМЕНА И ДОПУНА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ КУЛТУРНОГ ПРЕДЕЛА СРЕМСКИ КАРЛОВЦИ НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

1. ПРОЦЕНА МОГУЋИХ ЗНАЧАЈНИХ УТИЦАЈА ИЗМЕНА И ДОПУНА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

Процена могућих значајних утицаја Измена и допуна Просторног плана на животну средину извршена је у складу са карактером и обимом планских решења, која су циљано усмерена на ограничени простор у просторној подцелини „Долина Ешиковачког потока“ и односе се на изградњу нових планираних садржаја у зони кућа за одмор, са пратећим компатибилним садржајима.

Процена је спроведена на стратешком нивоу, кроз квалитативну анализу могућих утицаја у односу на дефинисане посебне циљеве Стратешке процене и одабране индикаторе, уз разматрање утицаја у фазама планирања, изградње и експлоатације, као и могућих кумулативних ефеката.

Утицаји на земљиште

Планирана пренамена мањег дела виноградарско-воћарске зоне у зону кућа за одмор представља директан утицај на начин коришћења земљишта. Потенцијални негативни утицаји могу се јавити у виду деградације површинског слоја земљишта, појаве ерозионих процеса и привременог заузећа терена током фазе изградње. Ови утицаји су просторно ограничени на обухват Измена и допуна Просторног плана и могу се ублажити применом мера заштите земљишта, контроле ископа и рекултивације, те се оцењују као умерени и управљиви.

Утицаји на површинске и подземне воде

Посебан значај у процени утицаја има заштита водотока Ешиковачког потока и повезаних подземних вода. Потенцијални утицаји односе се на ризик од загађења услед неадекватног одвођења атмосферских и санитарних отпадних вода, као и на измене локалног водног режима. Планским решењима предвиђена је примена сепаратног система одвођења вода и забрана директног испуштања непречишћених отпадних вода у водоток, чиме се утицаји на воде свде на прихватљив ниво.

Утицаји на биодиверзитет и еколошку мрежу

Планирани садржаји у зони кућа за одмор налазе се у простору са израженим природним и пејзажним вредностима и у контакту са локалним еколошким коридором. Потенцијални утицаји на биодиверзитет могу се испољити кроз фрагментацију станишта, повећано присуство људи и утицај вештачког осветљења. С обзиром на ограничени обим изградње, задржавање значајних зелених површина и примену мера заштите еколошког коридора, не очекују се значајни негативни утицаји на функционалност еколошке мреже.

Утицаји на пејзажне и амбијенталне вредности

Изградња планираних садржаја у зони кућа за одмор представља потенцијални утицај на визуелни и амбијентални карактер културног предела. Утицаји се могу испољити кроз промену просторних визура и увођење нових грађевинских структура у претежно неурбанизован простор. Планским ограничењима у погледу габарита, спратности и архитектонског обликовања објеката, као и очувањем постојеће вегетације, ови утицаји се оцењују као умерени и контролисани.

Утицаји у виду буке и вибрација

Реализација планираних активности подразумева повећан ниво буке и вибрација у фази изградње, као и умерено повећање буке у фази експлоатације, пре свега услед саобраћаја посетилаца и коришћења планираних садржаја у зони кућа за одмор. Ови утицаји су локалног и временски ограниченог карактера. Уз примену мера заштите од буке, организацију радова и поштовање прописаних граничних вредности, не очекује се значајан негативан утицај на шире окружење.

Утицаји на квалитет ваздуха и климу

Утицаји на квалитет ваздуха односе се пре свега на привремено повећање емисија загађујућих материја током изградње и на индиректне утицаје у фази коришћења објеката. У смислу утицаја на климу, планиране активности могу допринети емисијама **гасова са ефектом стаклене баште**, али се ти утицаји оцењују као ограничени и локалног значаја. Применом мера енергетске ефикасности и очувањем зелених површина, утицаји се свде на прихватљив ниво.

Утицаји у вези са управљањем отпадом

Током изградње и коришћења планираних садржаја у зони кућа за одмор генерисаће се грађевински и комунални отпад. Уколико се отпадом не управља на адекватан начин, може доћи до негативних утицаја на земљиште и воде. Применом постојећег система управљања отпадом и забраном неуређеног одлагања, ови утицаји су контролисани и не оцењују се као значајни.

Кумулативни утицаји

С обзиром на ограничени обухват Измена и допуна Просторног плана и чињеницу да се планирана намена надовезује на постојећу дисперзну рекреативну изградњу, не очекују се значајни кумулативни негативни утицаји. Потенцијални кумулативни ефекти могу се јавити у случају неконтролисаног повећања изграђености, што се спречава доследном применом планских правила и мера заштите.

1.1. ОПИС, ВРЕДНОВАЊЕ И ПРОЦЕНА ЗНАЧАЈНИХ УТИЦАЈА СПРОВОЂЕЊА ИЗМЕНА И ДОПУНА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА НА ЧИНИОЦЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Процена значајних утицаја спровођења Измена и допуна Просторног плана извршена је у односу на кључне чиниоце животне средине, узимајући у обзир карактер и обим планираних активности, просторну ограниченост обухвата, као и фазе изградње и експлоатације планираних садржаја у зони кућа за одмор. Процена је спроведена на стратешком нивоу и обухвата опис утицаја, њихов опсег, трајање, степен обративости, осетљивост захваћених компоненти, могућност ублажавања и укупну оцену значаја.

Табела 9. Опис, вредновање и процена значајних утицаја

Чинилац животне средине	Опсег утицаја	Трајање утицаја	Степен обративости	Осетљивост захваћених компоненти	Могућност ублажавања	Оцена значаја утицаја
Земљиште	Локални	Средњерочан	Делимично обратив	Умерено осетљиво	Висока (рекултивација, контролисани радови)	Умерен
Површинске и подземне воде	Локални	Средњерочан	Делимично обратив	Осетљиво (водоток)	Висока (контролисано одвођење, заштитне мере)	Умерен
Биодиверзитет и еколошка мрежа	Локални	Средњерочан	Делимично обратив	Осетљиво	Средња до висока	Умерен
Пејзаж и амбијенталне вредности	Локални	Дугорочан	Делимично обратив	Високо осетљиво	Средња до висока (архитектонско уклапање)	Низак
Бука и вибрације	Локални	Краткорочан / средњерочан	Потпуно обратив	Умерено осетљиво	Висока (организација радова, техничке мере)	Умерен
Квалитет ваздуха	Локални	Краткорочан	Потпуно обратив	Слабо до умерено осетљиво	Висока	Мали
Клима (гасови са ефектом стаклене баште)	Регионални	Дугорочан	Делимично обратив	Слабо осетљиво	Средња (енергетска ефикасност)	Мали
Управљање отпадом	Локални	Средњерочан	Потпуно обратив	Умерено осетљиво	Висока	Мали до умерен
Саобраћај	Локални	Средњерочан	Потпуно обратив	Слабо осетљиво	Висока	Мали
Кумулативни утицаји	Локални	Дугорочан	Делимично обратив	Умерено осетљиво	Средња	Мали до умерен

1.2. ПРИКАЗ ВЕРОВАТНИХ ЗНАЧАЈНИХ УТИЦАЈА РАЗУМНИХ ВАРИЈАНТНИХ РЕШЕЊА КОЈА ЈЕ РАЗМАТРАО НАДЛЕЖНИ ОРГАН ЗА ПРИПРЕМУ ПЛАНА

У поступку припреме Измена и допуна Просторног плана, надлежни орган за припрему плана разматрао је питање потребе израде Стратешке процене утицаја на животну средину у складу са одредбама Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину и прилозима који дефинишу критеријуме за одлучивање о изради Стратешке процене.

Приликом доношења одлуке, надлежни орган је анализирао обим и карактер планираних измена, просторну ограниченост обухвата, као и чињеницу да се Измене и допуне Просторног плана односе на подручје културног предела од изузетних природних, историјских и пејзажних вредности. У том контексту, примењени су критеријуми из прилога Закона који се односе на осетљивост подручја, вредност простора и потенцијалне утицаје планских решења на животну средину.

Имајући у виду наведене критеријуме, надлежни орган је утврдио да, иако у поступку израде Измена и допуна Просторног плана **нису разматрана алтернативна просторна или функционална варијантна решења**, постоји могућност да планиране активности имају значајне утицаје на поједине чиниоце животне средине, пре свега на пејзажне вредности, биодиверзитет, водне ресурсе и кумулативне утицаје унутар културног предела.

Сходно томе, надлежни орган је дао препоруку да се за Измене и допуне Просторног плана изради Стратешка процена утицаја на животну средину, како би се на систематичан и транспарентан начин сагледали и оценили могући утицаји планских решења, иако сама варијантна решења у класичном смислу нису постојала.

У оквиру Стратешке процене, као разумне варијанте разматране су реализација планских решења и нереализација планских решења (нулта варијанта), при чему је утврђено да варијанта реализације, уз примену дефинисаних мера заштите, представља повољније решење са аспекта заштите животне средине у односу на нулту варијанту.

На овај начин обезбеђено је да се и у одсуству формалних варијантних решења испуне захтеви Закона о стратешкој процени утицаја, уз пуно уважавање вредности културног предела и потребе за очувањем животне средине у поступку планирања.

1.3. ПОРЕЂЕЊЕ РАЗУМНИХ ВАРИЈАНТНИХ РЕШЕЊА И ПРИКАЗ РАЗЛОГА ЗА ИЗБОР НАЈПОВОЉНИЈЕГ РЕШЕЊА

У оквиру Стратешке процене утицаја на животну средину за Измене и допуне Просторног плана извршено је поређење разумних варијантних решења у складу са Законом о стратешкој процени утицаја на животну средину. С обзиром на карактер и обим Измена и допуна Просторног плана, као и чињеницу да у поступку израде плана нису разматрана алтернативна просторна или функционална решења, као разумне варијанте разматране су варијанта реализације планских решења и нулта варијанта – нереализација планских решења.

Варијанта реализације планских решења подразумева изградњу планираних садржаја у зони кућа за одмор у просторној подцелини „Долина Ешиковачког потока“, са пратећим компатибилним садржајима, у складу са дефинисаним планским условима, ограничењима културног предела и мерама заштите животне средине. У овој варијанти, потенцијални негативни утицаји на поједине чиниоце животне средине јављају се пре свега у фазама изградње и експлоатације, али су просторно ограничени, временски контролисани и управљиви применом планских и заштитних мера.

Нулта варијанта подразумева одсуство усвајања Измена и допуна Просторног плана и наставак коришћења простора у постојећем режиму. У овом случају постоји повећан ризик од стихијског и неусклађеног развоја простора, неконтролисана изградње, деградације пејзажних вредности културног предела, угрожавања водотока и биодиверзитета, као и појаве кумулативних негативних утицаја услед изостанка јасних планских услова и мера заштите.

Поређењем разматраних варијанти утврђено је да варијанта реализације планских решења има повољније ефекте са аспекта заштите животне средине у односу на нулту варијанту, јер омогућава контролисани и планирани развој простора, унапређење управљања природним ресурсима и очување вредности културног предела кроз дефинисање јасних правила уређења и заштите.

Разлози за избор варијанте реализације планских решења као најповољнијег решења огледају се у чињеници да ова варијанта обезбеђује уравнотежен однос између развојних потреба и заштите животне средине, смањује ризик од неконтролисаних и кумулативних утицаја и омогућава примену превентивних и корективних мера заштите у свим фазама реализације плана.

Сходно наведеном, закључује се да је варијанта реализације планских решења, уз примену дефинисаних мера заштите и праћење утицаја кроз систем индикатора, најповољније решење са становишта заштите животне средине и одрживог развоја предметног простора.

1.4. НАЧИН НА КОЈИ СУ ЧИНИОЦИ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ УЗЕТИ У ОБЗИР

При изради Измена и допуна Просторног плана, сви релевантни чиниоци животне средине узети су у обзир на систематичан и свеобухватан начин. Анализирано је постојеће стање ваздуха, вода, земљишта, биодиверзитета, пејзажних и културних вредности, као и услови буке и коришћења простора.

За сваки чинилац животне средине разматрани су могући утицаји планираних активности, како у фази изградње, тако и у фази коришћења планираних садржаја у зони кућа за одмор. Посебна пажња посвећена је осетљивим компонентама простора и њиховој способности да прихвате планиране активности без значајног нарушавања природне равнотеже.

Чиниоци животне средине укључени су у планска решења кроз дефинисање услова и ограничења изградње, мера заштите и програма праћења стања животне средине. На тај начин обезбеђено је да заштита животне средине буде интегрални део Измена и допуна Просторног плана и да планирани развој буде усклађен са принципима одрживог развоја.

1.5. НАЧИН НА КОЈИ СУ ПРИ ПРОЦЕНИ УЗЕТЕ У ОБЗИР КАРАКТЕРИСТИКЕ УТИЦАЈА: ВЕРОВАТНОЋА, ИНТЕНЗИТЕТ, СЛОЖЕНОСТ / РЕВЕРЗИБИЛНОСТ, ВРЕМЕНСКА ДИМЕНЗИЈА (ТРАЈАЊЕ, УЧЕСТАЛОСТ, ПОНАВЉАЊЕ), ПРОСТОРНА ДИМЕНЗИЈА (ЛОКАЦИЈА, ГЕОГРАФСКА ОБЛАСТ, БРОЈ ИЗЛОЖЕНИХ СТАНОВНИКА, ПРЕКОГРАНИЧНА ПРИРОДА УТИЦАЈА), КАО И КУМУЛАТИВНА И ЗАЈЕДНИЧКА ПРИРОДА УТИЦАЈА

У поступку Стратешке процене утицаја на животну средину карактеристике утицаја планских решења сагледаване су систематично и у складу са критеријумима утврђеним Законом о стратешкој процени утицаја на животну средину. Процена је извршена на стратешком нивоу, уз уважавање специфичности предметног обухвата и природе планираних активности.

Вероватноћа утицаја процењивана је у односу на врсту и обим планираних активности, фазу реализације (изградња и експлоатација) и искуства из упоредивих планских решења. Утицаји за које постоји јасна веза са планираним активностима оцењени су као вероватни, док су индиректни утицаји разматрани као могући, али мање извесни.

Интензитет утицаја процењиван је у односу на очекивани степен промене квалитета појединих чинилаца животне средине. Утицаји су оцењивани као мали, умерени или потенцијално значајни, у зависности од величине захвата, осетљивости простора и могућности примене мера заштите.

Сложеност и реверзибилност утицаја сагледаване су кроз процену могућности повратка захваћених компоненти животне средине у претходно стање након престанка утицаја. Утицаји који су временски ограничени и који се могу у потпуности или делимично отклонити применом мера заштите оцењени су као реверзибилни, док су утицаји на пејзаж и просторну структуру оцењени као делимично реверзибилни.

Временска димензија утицаја разматрана је кроз трајање, учесталост и могућност понављања утицаја. Разликовани су краткорочни утицаји који се јављају у фази изградње, средњерочни утицаји током почетне фазе коришћења и дугорочни утицаји који произилазе из трајне промене намене и просторне структуре.

Просторна димензија утицаја обухватила је анализу локације и географског обухвата утицаја, броја и карактеристика потенцијално изложених корисника простора, као и могућност појаве прекограничних утицаја. Утврђено је да су утицаји планираних активности претежно локалног карактера и ограничени на обухват Измена и допуна Просторног плана и његово непосредно окружење, без очекиваних прекограничних ефеката.

Кумулативна и заједничка природа утицаја разматране су кроз сагледавање интеракције планираних активности са постојећим и планираним активностима у ширем простору. Посебна пажња посвећена је могућем сабирању утицаја на земљиште, воде, биодиверзитет, пејзаж и буку. Утврђено је да, уз поштовање планских ограничења и примену дефинисаних мера заштите, неће доћи до појаве значајних кумулативних негативних утицаја.

Овако дефинисан начин разматрања карактеристика утицаја омогућио је свеобухватну и транспарентну процену могућих ефеката спровођења Измена и допуна Просторног плана и представљао основу за вредновање њихове значајности са аспекта заштите животне средине.

Табела 10. Скала за процену вероватноће утицаја

Вероватноћа	Ознака	Опис
100%	И	Утицај извршан
Више од 50%	В	Утицај вероватан
Мање од 50%	М	Утицај могућ

Табела 11. Скала за процену интензитета утицаја

Величина утицаја	Ознака
Јак позитиван	ЈП
Позитиван	П
Мањи позитиван	МП
Мањи негативан	МН
Негативан	Н

Табела 12. Скала за процену реверзибилности

Реверзибилност/обратљивост	Ознака
Потпуно обратљив	ПО
Делимично обратљив	ДО
Необратљив утицај	НО

Табела 13. Критеријуми за оцењивање временских размера утицаја

Размере утицаја	Ознака
Краткорочан	Кр
Средњерочан	Ср
Дугорочан	Др

Табела 14. Критеријуми за оцењивање просторних размера утицаја

Размере утицаја	Ознака	Опис
Прекогранични	П	Могућ прекогранични утицај
Регионални	Р	Могућ утицај у оквиру простора регије
Локални	Л	Могућ утицај у некој зони или делу територије Просторног плана

Табела 15. Критеријуми за вредновање природе утицаја

Природа утицаја	Ознака
Кумулативан	К
Кумулативно-синергијски	КС
Синергијски	С
Појединачан - спорадичан	ПС

Приказана и анализирана планска решења подељена су на општа планска решења и посебна планска решења (Табела бр. 17). Опште дефинисана планска решења обухватају и посебна планска решења, а са аспекта заштите животне средине, односно циљева СПУ, нема суштинске разлике у вредновању посебних циљева у односу на посебне циљеве СПУ који се свакако свде на правила уређења и коришћења простора.

Табела 16. Планска решења обухваћена проценом утицаја

ПЛАНСКО РЕШЕЊЕ ПО ОБЛАСТИМА	
Становништво и здравље људи	
1.	Изградња планираних садржаја уз примену мера заштите природних ресурса у циљу минимизације негативних утицаја на становништво и здравље људи
Еколошка мрежа, еколошки значајна подручја и еколошки коридори и екосистеме	
2.	Поштовање мера заштите природе на простору еколошки значајног подручја „Фрушка гора и Ковиљски рит“ (бр. 14) еколошке мреже Републике Србије, и међународног значајног подручја за биљке - IPA Important Plant Area, под називом Фрушка гора и Ковиљско - петроварадински рит
3.	Заштита локалног еколошког коридора Стражиловачки (Ешиковачки) поток
4.	Спречавање фрагментације станишта, поремећај миграционих путева ситних и средњих животињских врста,
Земљиште, вода и ваздух	
5.	Заштита земљишта у фази изградње и експлоатације планираних садржаја
6.	Примена техничко-биолошких мера за спречавање ерозије
7.	Обезбеђивање заштите површинских и подземних вода
8.	Заштита ваздуха применом мера заштите природних ресурса
Културно наслеђе и пејзаж	
9.	Очување културног наслеђа и пејзажних карактеристика културног предела Сремски Карловци
Инфраструктурно опремање	
10.	Снабдевање свих корисника довољним количинама воде за пиће, и изградња канализационе мреже
11.	Реконструкција категорисане саобраћајне мреже (ДП, ОП).
12.	Изградња капацитета немоторног саобраћаја (пешачке и бициклистичке стазе), изградња и реконструкција некатегорисане путне мреже (атарски и други приступни путеви)
13.	Изградња недостајуће електроенергетске инфраструктуре која је потребна за напајање садржаја планског подручја
14.	Изградња недостајуће електроенске и комуникационе инфраструктуре која је потребна за обезбеђивање повезивања садржаја на широкопојасну мрежу .

У наредној анализи вреднована су, због поједностављености поступка посебна планска решења као област, а не свако појединачно.

Табела 17. Процена утицаја планских решења по областима животне средине

Област / чиница животне средине	Вероватноћа утицаја	Интензитет утицаја	Реверзибилност	Временска димензија	Просторна димензија	Природа утицаја
Земљиште	В	МН	ДО	Ср	Л	К
Површинске и подземне воде	В	МН	ДО	Ср	Л	К
Биодиверзитет и станишта	М	МН	ДО	Ср	Л	КС
Еколошка мрежа	М	МН	ДО	Др	Л	КС
Пејзажне и амбијенталне вредности	И	Н	ДО	Др	Л	К
Бука и вибрације	И	МН	ПО	Кр / Ср	Л	ПС
Квалитет ваздуха	М	МН	ПО	Кр	Л	ПС
Клима (гасови са ефектом стаклене баште)	М	МН	ДО	Др	Р	К
Управљање отпадом	В	МН	ПО	Ср	Л	К
Саобраћај	В	МН	ПО	Ср	Л	ПС
Кумулативни утицаји	М	Н	ДО	Др	Л	КС

Тумачење резултата процене

- **Вероватноћа утицаја** је у највећем броју случајева оцењена као *вероватна (В)* или *извесна (И)*, што је очекивано за активности које подразумевају изградњу и експлоатацију планираних садржаја у зони кућа за одмор
- **Интензитет утицаја** је претежно *мањи негативан (МН)*, без појаве јаким негативних утицаја.
- **Реверзибилност** је углавном *потпуна или делимична*, док необратљиви утицаји нису идентификовани.
- **Временска димензија** показује да су краткорочни утицаји везани за фазу изградње, а дугорочни за трајне просторне промене (пејзаж, еколошка структура).
- **Просторни обухват** утицаја је претежно *локалан (Л)*, док се утицај на климу разматра на *регионалном нивоу (Р)*.
- **Природа утицаја** указује да су најосетљивији кумулативни и кумулативно-синергијски утицаји, али без преласка прага значајности.

На основу примене дефинисаних скала (Табеле 10-15), може се закључити да су утицаји планских решења углавном **умереног интензитета, управљиви и прихватљиви**, уз примену мера заштите дефинисаних у Стратешкој процени.

1.6. ПРИКАЗ МЕТОДОЛОГИЈЕ И ТЕШКОЋА, ТЕХНИЧКИХ НЕМОГУЋНОСТИ ИЛИ НЕДОСТАТКА ОДРЕЂЕНИХ ЗНАЊА СА КОЈИМА СЕ ОРГАН НАДЛЕЖАН ЗА ПРИПРЕМУ ПЛАНА И ПРОГРАМА СУСРЕО КАКО БИ СПРОВЕО ПРОЦЕНУ РАЗУМНИХ ВАРИЈАНТНИХ РЕШЕЊА

Методологија примењена у поступку Стратешке процене утицаја на животну средину заснована је на одредбама Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину, као и на примени критеријума и скала за вредновање утицаја утврђених у прилозима Закона. Процена је спроведена на стратешком нивоу, уз коришћење доступних просторних, планских и стручних података, без улажења у детаљна техничка и пројектна решења.

Посебну специфичност у поступку процене представља чињеница да су Измене и допуне Просторног плана циљане и односе се на јасно дефинисан и просторно ограничен обухват, те да у поступку израде плана **нису разматрана алтернативна просторна, функционална или технолошка варијантна решења**. Из тог разлога, примена класичне упоредне анализе више варијанти није била могућа.

У складу са законским оквиром, као разумне варијанте разматране су варијанта реализације планских решења и нулта варијанта, односно нереализација Измена и допуна Просторног плана. Процена утицаја ових варијанти извршена је кроз квалитативно вредновање вероватноће, интензитета, трајања, просторног обухвата, реверзибилности и кумулативне природе утицаја, применом унапред дефинисаних скала и критеријума.

Одређене тешкоће у процесу процене произилазиле су из ограничене доступности детаљних података о будућем техничком решењу планираних садржаја у зони кућа за одмор, будући да се у фази просторног планирања не дефинишу конкретни капацитети, технологије и динамика изградње. Ово је условило да се поједини утицаји процењују на основу претпоставки заснованих на упоредивим примерима и стручном искуству, што је уобичајена пракса у стратешким проценама.

Додатна ограничења односе се на немогућност квантитативне процене појединих утицаја, посебно у погледу емисија гасова са ефектом стаклене баште, буке и кумулативних ефеката, који ће бити прецизније дефинисани у каснијим фазама кроз израду техничке и пројектне документације и поступке процене утицаја на нивоу пројекта, уколико за то постоји законска обавеза.

Упркос наведеним ограничењима, примењена методологија омогућила је да се на систематичан и транспарентан начин идентификују и процене потенцијално значајни утицаји спровођења Измена и допуна Просторног плана, као и да се дефинишу мере заштите и индикатори праћења којима се обезбеђује прихватљивост планских решења са становишта заштите животне средине.

2. ПРЕДЛОГ МЕРА ПРЕДВИЂЕНИХ ЗА СПРЕЧАВАЊЕ И/ИЛИ СМАЊЕЊЕ ПРОЦЕЊЕНИХ НЕГАТИВНИХ УТИЦАЈА НА ЖИВОТНУ

Ово поглавље обухвата мере и услове који имају за циљ спречавање, смањење или потпуно отклањање могућих негативних утицаја планираних садржаја у зони кућа за одмор. Посебан акценат ставља се на очување природних вредности, квалитета животне средине и специфичности подручја у обухвату Плана, у складу са начелима одрживог развоја, заштите природе и здравља људи.

У овом поглављу приказане су и мере и услови из основног текста о Просторног плана подручја посебне намене културног предела Сремски Карловци.

Поред тога, где је потребно, додате су неке од мера које се односе на комплекс специјалне намене који је предмет Измена и допуна Просторног плана.

На овај начин се обезбеђује јединствен систем мера који интегрише постојеће обавезе и нове захтеве заштите, чиме се постиже пуна усклађеност са просторним, еколошким и развојним документима вишег реда, као и континуитет у очувању природних и културних вредности планског подручја.

Стратешко опредељење просторног развоја подручја обухваћеног Просторним планом, усмерено је у контексту рационалног коришћења природних ресурса, реализације режима заштите природних добара и заштите и унапређења природних и културних вредности и животне средине. У контексту дефинисања планских решења, заштита животне средине представља полазну основу за рационални просторни развој подручја обухваћеног Просторним планом што подразумева планирање на базирано на основним принципима одрживог развоја.

У циљу развоја простора обухваћеног Просторним планом, у складу са принципима одрживог развоја, предвиђене су мере и активности за санацију, заштиту и унапређење квалитета природних ресурса и реализацију режима заштите културних и природних добара. Реализацијом мера и активности које су предвиђене просторним планом, зауставиће се даља деградација природних ресурса и животне средине и унапредиће се квалитет живота и здравља људи на простору обухваћеном Просторним планом.

Дефинисање мера заштите има за циљ обезбеђивање услова да се постојеће стање животне средине **очува**, у појединим сегментима и **побољша**, а пре свега, да се **спречи** потенцијално негативно деловање.

2.1. ОПШТЕ МЕРЕ ЗАШТИТЕ ПРИРОДНИХ РЕСУРСА И СТОРЕНИХ ВРЕДНОСТИ

Опште мере заштите природних ресурса и створених вредности односе се на:

- Вођење регистра извора загађивања животне средине од стране надлежних органа локалних самоуправа у оквиру интегралног националног регистра извора загађивања који води Агенција за заштиту животне средине;
- Успостављање континуалне контроле и систематско праћење квалитета параметара животне средине (ваздуха, воде, земљишта, буке и нејонизујућег зрачења) од стране овлашћених организација;
- Идентификација привредних субјеката-оператера на простору обухвата Просторног плана који су у обавези да поднесу Захтев за издавање интегрисане дозволе у складу са Законом о интегрисаном спречавању и контроли загађивања животне средине ("Службени гласник РС", бр. 135/04) и пратећим подзаконским актима;
- Идентификација СЕВЕКО постројења на основу Закона о заштити животне средине, Закона о вандредним ситуацијама и пратећих подзаконских аката;
- Формирање заштитних појасева зеленила у оквиру саобраћајне и водне инфраструктуре и пољопривредног земљишта, у циљу заштите од еолске ерозије-одношења површинског слоја земљишта и усева у фази семена.

2.2. ПОСЕБНЕ МЕРЕ ЗАШТИТЕ ПРИРОДНИХ РЕСУРСА

2.2.1. Мере заштите ваздуха

Заштита ваздуха ће се обезбедити кроз примену следећих мера:

- Поштовати Закон о заштити ваздуха и пратећа подзаконска акта;
- Спроводити одговарајуће мере заштите, односно инсталирати опрему и извести одговарајућа техничка и технолошка решења, којима се обезбеђује да емисија загађујућих материја у ваздух задовољава прописане граничне вредности;
- У случају прекорачења граничних вредности нивоа загађујућих материја у ваздуху, обавезно је предузимање техничко-технолошких мера или обустављање технолошког процеса, како би се концентрације загађујућих материја свеле на ниво прописаних вредности;
- Уколико дође до квара уређаја којим се обезбеђује спровођење прописаних мера заштите, или до поремећаја технолошког процеса, услед чега долази до прекорачења граничних вредности емисије, носилац пројекта је дужан да квар или поремећај отклони или прилагоди рад новонасталој ситуацији, односно обустави технолошки процес како би се емисија свела у дозвољене границе у најкраћем року;
- Код стационарног извора загађивања, у току чијег обављања делатности се могу емитовати непријатни мириси, обавезна је примена мера које ће довести до редукције мириса, иако је концентрација емитованих материја у отпадном гасу испод граничне вредности емисије;
- Субјект новоизграђеног или реконструисаног стационарног извора загађивања за који није прописана обавеза издавања интегрисане дозволе или израде студије о процени утицаја на животну средину дужан је да пре пуштања у рад прибави дозволу.
- Коришћење еколошких енергената (електрична енергија, соларна енергија, енергија ветра, биомаса, геотермална енергија) за грејање будућих туристичких капацитета и мањих производних погона. За све нове привредне објекте, као потенцијалне загађиваче, и постојеће загађиваче, уколико не поштују правило употребе еколошких енергената ради задовољавања нивоа квалитета ваздуха обавезна је уградња филтера у димњацима.
- Успостављање мониторинга квалитета ваздуха на основу утврђене мреже мерних станица и/или мерних места у државној и локалној мрежи мерних станица;
- Вршење континуалног и/или повремених мерења/узимања узорака на фиксним локацијама и повремених мерења на мерним местима која нису обухваћена мрежом мониторинга квалитета ваздуха;
- Реконструкција постојеће путне мреже и успостављање заштитних зона са заштитним зеленилом уз саобраћајнице за све категорије путева у складу са Законом, као мера заштите од буке и аерозагађења.
- Спровођење поступка процене утицаја на животну средину и израда студије у којој ће бити дефинисане и мере заштите животне средине.

2.2.2. Мере заштите вода

У циљу заштите вода (површинских и подземних) предвиђене су следеће активности:

- Забрањено је испуштање отпадних вода у површинске и подземне воде, које прелазе граничне вредности емисије – квалитет пречишћеног ефлуента мора задовољавати прописане критеријуме за упуштање у канализациони систем насеља односно крајњи реципијент;
- Забрањено је испуштање отпадних вода које су прекомерно термички загађене;
- Отпадне воде индустрије потребно је предtretманом довести до нивоа квалитета који задовољава санитарно-техничке услове за испуштање у јавну канализацију, односно за пречишћавање на ППОВ;
- Вршити прихват зауљених отпадних вода преко сепаратора уља и масти;
- Вршити биохемијско и механичко испитивање параметара квалитета отпадних вода.
- дефинисати зона изворишта и одређивање зона и мера санитарне заштите свих изворишта (регионалних и локалних) висококвалитетних површинских и подземних вода (шира зона заштите, ужа зона заштите и зона непосредне заштите):
 - уже зоне заштите изворишта: уређење терена, забрана грађења нових инвестиционих објеката који нису у функцији водоснабдевања, забрана употребе вештачких ђубрива и хемијских средстава у пољопривреди, забрана депоновања отпада и редовна контрола коришћења земљишта;
 - зона непосредне заштите изворишта налази се унутар уже зоне заштите;
 - шира зона заштите изворишта: успоставити режим санитарног надзора и заштите од загађивања: забрана изградње објеката и инсталација које могу загадити воду или

- земљиште, односно угрозити безбедност цевовода и водопривредних објеката; канализација и пречишћавање отпадних вода из привредних објеката у складу са стандардима прописаним законом; сакупљање чврстог отпада само на водонепропусним површинама; забрана интензивне употребе агрохемијских средстава на земљишту које се користи у пољопривредне сврхе и забрана транспорта и складиштења опасних материја;
- земљиште и водене површине у подручју заштите изворишта водоснабдевања морају бити заштићени од намерног или случајног загађивања и других утицаја који могу неповољно деловати на издашност извора и здравствену исправност воде, забраном активности које утичу на промену квалитета воде у водоносним слојевима или површинским токовима;
 - обавезно очување квалитета површинских и подземних вода у складу са захтеваном класом;
 - забрана неконтролисаног каптирања извора без обзира на издашност;
 - забрана неадекватног каптирања и експлоатације термоминералних вода – у циљу заштите формирати зоне санитарне заштите издани термоминералних вода (елиминација појединих активности по зонама);
 - контрола квалитета воде за пиће (физичко-хемијски и микробиолошки стандарди) од стране стручних служби на локалном нивоу;
 - поштовање услова и критеријума за унапређење и заштиту животне средине при уређењу водотока, а у зонама посебних природних вредности тежити остварењу "натуралне регулације";
 - код непосредне реализације пројекта изградње водопривредних и других објеката и захвата у коришћењу водних ресурса или коришћењу водних система обавезна је израда студије о процени утицаја на животну средину, а пре свега са становишта: процене ризика од свих врста и степена загађења вода и тла и процене и прогнозе "оводњености" као основног чиниоца опстанка живота у постојећим екосистемима, у зонама утицаја;
 - санација и ревитализација објеката и опреме водоводне инфраструктуре и изградња нових објеката у складу са санитарно-техничким условима изградње и уређења;
 - решавање снабдевања становништва водом у насељима упоредо са решавањем питања одвођења и третмана отпадних вода;
 - сакупљање и евакуација отпадних вода преко сепарационог канализационог система (раздвајање колектора за отпадне воде од колектора кишне канализације) за потенцијалне туристичке центре и веће центре заједница насеља;
 - обавезно пречишћавање свих отпадних вода (комуналних и индустријских) пре испуштања у водопримјемник сагласно стандардима прописаним законом;
 - отпадне воде из привредних (занатских) објеката мораће да испуне стандарде ефлуента, ниво квалитета, да како би се упуштале у колекторе за отпадне воде насеља. Зависно од врсте и типа загађене воде вршити претходно пречишћавање кроз предtretман, након чега се пречишћава са санитарним и атмосферским отпадним водама;
 - туристички локалитети и центри ће проблем одвођења отпадних вода решавати преко уређаја за биолошко пречишћавање;
 - забрана инсталирања прљавих технологија и замена застарелих технологија са ослоном на чистије (прелазити на технологије које захтевају мање специфичне количине воде и других сировина и материјала);
 - у снабдевању производних погона водом и других привредних објеката оријентисати се на што веће коришћење водотока, као комплексних система, у којима би се планским газдовањем, количина и квалитет вода одржали на жељеном нивоу;
 - рецикулација и поновно коришћење пречишћених отпадних вода;
 - строго контролисана примена хемијских средстава у пољопривреди у циљу заштите површинских и подземних вода од загађивања;
 - забрана трајног депоновања отпада на целом подручју обухвата Просторног плана, а поготово у долинама реке и у зонама изворишта висококвалитетних површинских и подземних вода;
 - примена адекватног хранива за рибе како би се спречило загађивање вода пореклом из рибњака;
 - спровођење поступка процене утицаја на животну средину и израда студије у којој ће бити дефинисане и мере у вези са заштитом вода (начин одвођења отпадних вода, третман, и др.) за алтернативну трасу инфраструктурног коридора;
 - извођење ободних канала, код реконструкције саобраћајне инфраструктуре, за одвођење атмосферских вода које садрже загађујуће материје са пута (нафта, мазива, уља и исталожене штетне материје из ваздуха) и за прихватање у тзв. акцидентним случајевима течних товара, чиме ће се спречити њихово неконтролисано отицање. Техничко решење ће бити дефинисано у склопу пројекта реконструкције саобраћајнице, односно у фази пројектовања нових саобраћајница када ће бити узете у обзир мере које се односе на заштиту животне средине. Изградња и реконструкција саобраћајне инфраструктуре, као и изградња пратећих садржаја (станице за снабдевање горивом) подлеже Закону о процени утицаја на животну средину;

- спровођење поступка процене утицаја на животну средину и израда студије у којој ће бити дефинисане мере и у вези са заштитом вода (начин одвођења отпадних вода, третман, и др.) за планиране туристичке капацитете, као и за постојеће који су саграђени без дозволе на целој територији обухвата Просторног плана (поготово објекти који се налазе у зони заштите изворишта) којих се инвеститор мора строго придржавати;
- побољшање систематског мерења и осматрања квалитета површинских вода, увођењем нових тзв. система засебних мерних станица (мерних места) са или без континуалне регистрације података и са резервним (допунским) местима за повремена или *ad hoc* мерења ради потпунијег увида у квалитет вода;
- развијање културе становништва о потреби чувања водних ресурса;
- спровођење рестриктивних мера у циљу очувања вода у изворишним подручјима где се штите воде намењене за пиће или у подручјима од посебног природног или амбијенталног значаја - забраном изградње нових погона у наведеним подручјима или гашењем, односно дислокацијом већ постојећих;
- заштита од поплава адекватним одржавањем изграђених објеката и система.

2.2.3. Мере заштите земљишта

Заштита земљишта најуже је повезана са заштитом ваздуха и воде, јер се многи од загађивача преко падавина, нагиба и пукотина у тлу и сл. преносе из вода у земљиште.

Посебни услови и мере које су у функцији заштите земљишта су:

- Применити биоразградиве материјале у зимском периоду за одржавање паркинга, улица и манипулативних платоа;
- Примењивати мере којима се спречава расипање и развејавање прашкастих материја и отпада по околини, приликом манипулисања или привременог чувања;
 - У случају изливања опасних материја (гориво, машинско уље и сл.), загађени слој земљишта мора се отклонити и исти ставити у амбалажу која се може празнити само на, за ту сврху, предвиђеној локацији. На месту акцидента нанети нови, незагађени слој земљишта;
 - заштита функције земљишта, заустављањем деградације земљишта и рекултивацијом деградираних површина;
 - применом концепта органске пољопривреде и заменом конвенционалне методе примене хемијских средстава заштите и агротехничких мера у пољопривреди;
 - рекултивацијом и ревитализацијом свих површина деградираних услед коришћења минералних сировина - обавеза је паралелно одвијање експлоатације са ремедијацијом деградираних површина у функцији заштите животне средине;
 - забраном неорганизованог одлагања отпада на територији обухвата Просторног плана и санацијом неуређених одлагалишта отпада-дивљих депонија, у циљу заштите земљишта;
 - преласком на систем регионалног депоновања отпада, формирањем вишеопштинских региона са једном регионалном депонијом на територији општине Инђија;
 - сакупљањем, прерадом или уништавањем анималног отпада у објектима намењеним за прераду, обраду или уништавање лешева животиња и других отпадака животињског порекла, у складу са Законом о ветеринарству;
 - спречавањем непланског претварања пољопривредног у грађевинско земљиште, чиме је иницирана нежељена промена намене простора;
 - спречавањем претварања ливада и пашњака у оранице;
 - применом биотехничких мера заштите на подручјима евидентираних клизишта и забраном градње објеката или спровођења било какве активности која би у случају трусног померања померања тла могла да изазове негативне утицаје;
 - применом биоразградивих материјала у зимском периоду за одржавање проходности свих јавних путева.

Заштиту земљишта од потенцијалне деградације обезбедити адекватним одвођењем отпадних вода, као и предузимањем превентивних мера при претакању или претовару материја које имају загађујући карактер.

Привредна друштва, друга правна лица и предузетници који у обављању делатности утичу или могу утицати на квалитет земљишта дужни су да обезбеде техничке мере за спречавање испуштања загађујућих, штетних и опасних материја у земљиште, прате утицај своје делатности на квалитет земљишта, обезбеде друге мере заштите у складу са Законом о заштити земљишта и другим законима.

Власник или корисник земљишта или постројења чија делатност, односно активност може да буде узрок загађења и деградације земљишта, дужан је да пре почетка обављања активности изврши испитивање квалитета земљишта.

Забрањено је испуштање и одлагање загађујућих, штетних и опасних материја и отпадних вода на површину земљишта и у земљиште. Особине земљишта могу да се мењају само у циљу побољшања квалитета у складу са његовом наменом.

Мере заштите у поступку регулisaња начина прикупљања **комуналног отпада** који се не рециклира имају за циљ заштиту здравља становништва и животне средине.

Прикупљање комуналног отпада вршиће се постављањем контејнера за сакупљање комуналног отпада.

Власници објеката који ће се градити су обавезни да простор за смештај контејнера обезбеде у оквиру парцеле на којој се објекат налази

Локација мора да омогући несметани приступ возила за одвоз смећа. Контејнери морају бити постављени у заштићеним нишама.

Евакуацију комуналног и индустријског отпада вршити у складу са важећим прописима.

Концепцију одлагања комуналног отпада треба усагласити са Програмом управљања отпадом у Републици Србији за период 2022-2031. године („Службени гласник РС”, број 12/22)

Општина Сремски Карловци је, потписала споразум о формирању Сремског региона, са регионалном депонијом на територији општине Инђија. За предметни регион израђен је и План управљања отпадом, којим су дефинисане све активности везане за регионално депоновање отпада са територије ових општина.

Иако до сада нису регистрована постројења која подлежу Закону о интегрисаном спречавању и контроли загађивања животне средине, за постројења и активности која могу имати негативне утицаје на здравље људи, животну средину или материјална добра, наведеним Законом су дефинисане врсте активности и постројења, надзор и друга питања од значаја за спречавање и контролу загађивања животне средине, као и услови и поступак издавања интегрисане дозволе.

Заштита земљишта, водних ресурса и ваздуха за подручје Измена и допуна Просторног плана:

- **Планирање заштите земљишта остварити спровођењем мера и активности за заштиту од загађења и деградације ради очувања његових природних особина и функција, сагласно одредбама члана 12. Закона о заштити земљишта („Службени гласник РС”, број 112/15).**
- **Дефинисати одговарајуће мере за очување водних ресурса у складу са члановима 97. и 98. Закона о водама („Службени гласник РС”, бр. 30/10, 93/12, 101/16, 95/18 и 95/18 - др. закон), поштовањем забране испуштања непречишћених и недовољно пречишћених отпадних вода у крајњи реципијент, при чему квалитет пречишћеног ефлуента мора задовољавати прописане реципијенте за упуштање у канализацију у складу са правилима одвођења и предtretмана отпадних вода, односно у крајњи реципијент, према захтевима Уредбе о граничним вредностима емисије загађујућих материја у воде и роковима за њихово достизање („Службени гласник РС”, бр. 67/11, 48/12 и 1/16).**
- **Предвидети одговарајуће мере за очување квалитета ваздуха у складу са одредбама члана 40. Закона о заштити ваздуха („Службени гласник РС”, број 51/25) који се односи на предузимање мера за спречавање и смањење загађивања ваздуха, као и сагласно другим одредбама овог Закона које се односе на стациониране и покретне изворе загађивања.”**

2.2.4. Мере заштите од буке

Мере и услове заштите од буке јединица локалне самоуправе утврђује у складу са Законом о заштити од буке у животној средини. Обавезе јединице локалне самоуправе односе се на акустичко зонирање на својој територији, одређивање мера забране и ограничења у складу са

Законом, доношење локалног акционог плана заштите од буке у животној средини, обезбеђење и финансирање мониторинга буке у животној средини на својој територији и вршење надзора и контроле примене мера заштите од буке у животној средини.

Уредбом о индикаторима буке, граничним вредностима, методама за оцењивање индикатора буке, узнемиравања и штетних ефеката буке у животној средини („Службени гласник РС“, број 75/10) прописани су индикатори буке у животној средини, граничне вредности, методе за оцењивање индикатора буке, узнемиравања и штетних ефеката буке на здравље људи.

Према потреби, надлежни орган може утврдити потребу мониторинга буке у складу са Правилником о методологији за одређивање акустичких зона, Законом и важећим подзаконским актима.

Посебни услови и мере заштите од буке за радне садржаје су:

- Пројектовати и извести одговарајућу звучну заштиту, којом се обезбеђује да бука, која се емитује при прописаним условима коришћења и одржавања уређаја и опреме, не прелази прописане граничне вредности;
- Након пуштања погона у рад или при пробном раду погона извршити контролно мерење нивоа буке на граници комплекса и извршити оцену ефикасности примењених мера заштите, при чему се узима као меродаван критеријум за ноћ, будући да емитована бука не зависи од доба дана, већ од режима рада погона (у случају да измерени нивои буке прелазе дозвољене вредности, побољшати звучну изолацију према осетљивим и угроженим објектима).

2.3. УСЛОВИ И МЕРЕ ЗАШТИТЕ И УРЕЂЕЊА ПРЕДЕЛА

Осим наведених општих услова и мера заштите културних и природних добара, наводе се и мере које се односе на структурирање предела и заштиту вредности предеоних елемената као основне идеје уређења подручја Просторног плана, а односе се на простор дефинисаних целина и подцелина Културног предела Сремски Карловци:

- забрањена је промена основне намене површина у оквиру подцелина дефинисаних овим Просторним планом;
- ограничава се ширење грађевинског подручја насеља;
- забрањена је изградња ветроелектрана и соларних електрана на пољопривредном, шумском и водном земљишту, као и малих хидроелектрана на водном земљишту;
- забрањена је изградња објеката који неповољно утичу на ваздух, воде, земљиште и шуме, изгледом, прекомерном буком или могућношћу да на други начин могу да наруше природне и остале вредности подручја, а посебно амбијенталне вредности насеља, непокретних културних добара, геоморфолошких формација и станишта биљака и животиња (напр. индустријски објекти, складишта/стоваришта, фарме и др. објеката);
- забрањена је промена морфолошких и хидролошких особина подручја од којих зависи функционалност система водотока и канала;
- обавезно се морају одржавати еколошки коридори (и унутар грађевинских подручја) успостављањем континуитета зелених површина чија структура и намена подржава функције коридора;
- забрањени су радови и интервенције који могу изазвати процес водне ерозије;
- неопходно је одржавање непосредног окружења културних добара, историјских споменика и јавних чесми, обрадивог пољопривредног и шумског земљишта, водотокова и канала и земљишта уз њих, површина за рекреацију, саобраћајне инфраструктуре, и др.
- неопходно је очување карактеристичне отворености овог типа предела и његових дугих визура;
- неопходно је очување влажних и забарених подручја и ритова.

2.4. УСЛОВИ И МЕРЕ ЗАШТИТЕ И УРЕЂЕЊА НЕПОКРЕТНИХ КУЛТУРНИХ ДОБАРА

Заштита и очување просторно културно-историјске целине „Градско језгро Сремских Карловаца“

Опште мере заштите

- 1) у просторно културно-историјској целини и њеној заштићеној околини примењују се одговарајући методи савремене конзерваторске праксе;

- 2) очување затечене историјске урбане матрице, блокова, улица, тргова и паркова;
- 3) очување постојећих регулационих и грађевинских линија на подручју просторно културно-историјске целине;
- 4) очување ивичне блоковске изградње на парцели, као наслеђеног типа грађења:
 - изградња у низу на регулационој линији, са објектима постављеним „на преко“;
 - изградња на регулационој линији, са објектима постављеним „дужом“;
 - наслеђена изградња која је повучена са регулационе линије;
 - наслеђена изградња слободностојећих објеката;
- 5) очување унутрашњих дворишта и аутентичних дворишних објеката;
- 6) очување и уређење свих постојећих лагума укопаних у терен;
- 7) очување вертикалне регулације, односно постојеће линије поткровних венаца и кота слемена кровова;
- 8) очување или рестаурација оригиналног изгледа, стилских карактеристика, декоративних елемената и аутентичног колорита објеката који имају архитектонску и културно-историјску вредност;
- 9) коришћење простора просторно културно-историјске целине за стамбене, пословне, стамбено-пословне или пословно-стамбене намене; од производних делатности приоритет имају делатности везане за производњу вина, а дозвољавају се само мале традиционалне занатске радионице без еманиције штетних супстанци;
- 10) очување пропорцијских односа на фасадама објеката, као и отвора на фасадама;
- 11) изградњу објеката инфраструктуре на подручју просторно културно-историјске целине вршити према условима надлежног Републичког завода за заштиту споменика културе;
- 12) партерно опремање и уређење простора вршити према условима надлежног Републичког завода за заштиту споменика културе;
- 13) за уређење јавних простора (улица, тргова, паркова) унутар просторно културно-историјске целине препоручује се спровођење урбанистичко-архитектонских конкурса;
- 14) постављање елемената урбаног мобилијара изводити према посебном пројекту „урбане опреме“ израђеном према условима надлежног Републичког завода за заштиту споменика културе, а у складу са стилским обележјима амбијента;
- 15) измештање или уклањање помоћних објеката који не одговарају функционалним потребама или нарушавају културно-историјске или естетске вредности просторно културно-историјске целине;
- 16) унутрашња дворишта решавати у зависности од намене објекта, као дворишта отвореног типа, функционално припојена улици и међусобно повезана, односно затвореног типа у функцији власника објекта; дворишта отвореног типа партерно решити; унутар њих уклонити неадекватне помоћне објекте;
- 17) реконструкција или замена постојећих дворишних објеката не сме знатније повећавати већ постигнути степен изграђености; висина дворишних објеката не сме прелазити висину дворишних крила главног објекта који се задржава и штити;
- 18) уклањање ваздушних водова електричне енергије и постављање подземних;
- 19) уклањање трафостаница које се налазе испред значајних објеката или на јавним површинама просторно културно-историјске целине;
- 20) постављање елемената разводне мреже гаса на дворишним зидовима објеката или њихово адекватно маскирање;
- 21) задржавање и обнова свих старих чесми које су биле у јавној употреби и њихово прикључивање на градску водоводну и канализациону мрежу;
- 22) приликом изградње нових објеката решити питање паркирања и гаражирања, према условима надлежног завода за заштиту споменика културе; приликом решавања подземних етажа, за сваку појединачну локацију извршити испитивање подземних вода и урадити елаборат заштите суседних објеката;
- 23) сви земљани радови на територији просторно културно историјске целине условљавају се претходним археолошким ископавањима, археолошким праћењем и документовањем;
- 24) изградња јавних паркинга, гаража и бензинских пумпи дозвољава се само ван просторно културно-историјске целине; локација нових паркинга могућа је изузетно у деловима блокова који подлежу делимичној урбаној реконструкцији;
- 25) израда студије саобраћаја којом ће се задовољити потребе грађана, али и спречити штетно дејство саобраћаја на градитељско наслеђе; за израду студије прибавити услове надлежног Републичког завода за заштиту споменика културе и надлежног Завода за заштиту природе Србије;
- 26) очување и допуна постојећег вредног зеленила на јавним површинама улица и тргова, унутрашњих дворишта, простора око јавних објеката, као и у портама сакралних објеката;
- 27) уклањање зеленила које је без вредности, а заклања фасаде или угрожава историјска

- здања;
- 28) декоративну расвету вредних објеката решавати према условима надлежног Републичког завода за заштиту споменика културе;
 - 29) извођење регулације површинских токова и решавање одвођења атмосферске и подземне воде тако да не угрожавају заштићене објекте;
 - 30) санирати сва клизишта тла геомеханичким и конструктивним захватима тако да се спречи угрожавање заштићених објеката;
 - 31) изградња градске канализационе мреже и прикључивање свих објеката на мрежу;
 - 32) изградња градске канализационе мреже за одвод атмосферске воде и омогућавање одвођење воде од заштићених објеката;
 - 33) изградња хидрантске мреже са приступима ватрогасној служби;
 - 34) задржавање старих гробаља у постојећим границама уз могућност проширивања, са јасним одвајањем старог од нових делова; гробна места знаменитих личности одржавати у оригиналном изгледу, а остала гробна места одржавати у складу са прописима о одржавању гробаља; зелене површине, стазе и урбани мобилијар решавати према условима надлежног Републичког завода за заштиту споменика културе;
 - 35) израда студије за омогућавање приступа лица са посебним потребама заштићеним објектима.

Посебне мере заштите за објекте и просторе:

За објекте од посебне вредности утврђују се следеће мере заштите:

- 1) очување аутентичног хоризонталног и вертикалног габарита, примењених материјала и конструктивног склопа;
- 2) очување или рестаурација изворног изгледа композиције, стилских карактеристика, декоративних елемената и аутентичног колорита објеката;
- 3) очување основних вредности функционалног склопа и ентеријера (декоративног молераја, пећи, гипсане пластике и сл.);
- 4) осавремењивање објеката, у циљу бољег коришћења, без надградње објеката, дозвољено је, што подразумева следеће интервенције:
 - увођење савремених инсталација, под условом да не наруше ентеријерске вредности објекта;
 - уређење поткровља, осим код сакралних објеката, могуће је искључиво у постојећем габариту крова, са приступом из постојећег степенишног простора или неке друге просторије највише етаже, ако се тиме не нарушава изворно функционално решење објекта; осветљење остварити путем кровних прозора оријентисаних према дворишном простору, а према уличном делу могуће је отварање кровних прозора у равни крова, и то само ако се тиме не нарушава естетика и склад изворног изгледа објекта; изузетно, могуће је кровне прозоре пројектовати и као вертикалне баце, али у ограниченом броју и уз услов да се не наруше архитектонске и стилске одлике објекта; приступ поткровљу је могућ само из унутрашњости последње етаже;
 - уређење подрума дозвољава се у случају да се тиме не нарушавају основне вредности објекта и његова стабилност; врше се претходна испитивања тла и носеће конструкције објекта у случају спуштања нивелете пода; обавезна израда елабората заштите суседних објеката; приступ подруму могуће је остварити из постојећег степенишног простора, из друге просторије или из дворишта, али само ако се тиме не нарушавају стабилност и вредности објекта;
 - дворишна крила главног објекта изузетно могу бити дограђена и то до висине уличног крила, уколико се тиме не нарушава архитектонски склоп, односно уколико је изворним решењем остављена могућност за дворишну изградњу; дворишне доградње јединствено решити за читаву парцелу како би се остварила јединствена естетска целина;
 - код слободностојећих објеката и историјских сакралних објеката не дозвољава се доградња дворишних делова;
- 5) отварање портала и излога могуће је на уличним фасадама објеката само у случају рестаурације изворног изгледа објекта;
- 6) портали и излози могу бити израђени искључиво од дрвета;
- 7) остали објекти на парцели не подлежу режиму главног објекта и решавају се у складу са њиховом валоризацијом, али тако да не угрозе главни објекат; накнадно дограђени неестетски делови објеката и неадекватни помоћни објекти са парцеле и из окружења који немају споменичка својства – уклањају се; дворишне објекте у свему ускладити са главним (уличним) објектом;
- 8) објекат на Тргу Бранка Радичевића број 9, катастарска парцела број 431, може се

надоградити за један спрат, тако да висина поткровног венца не буде виша од суседног објекта;

- 9) могућа је промена намене објеката, с тим да нове функције морају бити примерене архитектури, постојећем функционалном и конструктивном склопу објекта, а уз претходно прибављене услове и сагласност надлежног завода за заштиту споменика културе;
- 10) рекламе и табле са именима значајних личности које су живе у објектима, осветљење и др. на фасадама могу се поставити само према условима надлежног завода за заштиту споменика културе;
- 11) клима уређаји и други технички уређаји и инсталације не могу се постављати на уличне фасаде; на дворишне фасаде могу се постављати само уз прибављене услове и сагласност надлежног завода за заштиту споменика културе;
- 12) Трг Бранка Радичевића користити у функцији пешачке зоне;
- 13) за партерно уређење Трга Бранка Радичевића и Трга патријарха Бранковића обавезно је спровођење јавног архитектонско урбанистичког конкурса;
- 14) на катастарској парцели број 252/1 није дозвољена градња;
- 15) на катастарској парцели број 281 дозвољена је доградња дворишног крила Жупног двора и изградња новог приземног објекта на месту постојећег помоћног објекта;
- 16) на катастарској парцели број 438 дозвољено је уклањање постојећег помоћног објекта, изградња дворишног и доградња уличног крила исте спратности са уличним крилом;
- 17) на катастарској парцели број 256 дозвољена је тотална реконструкција зграде, у свему према аутентичном изгледу;
- 18) на катастарској парцели број 436 дозвољена је реконструкција некадашњег биоскопа у дворишту зграде на Тргу Бранка Радичевића бр. 5;
- 19) на катастарској парцели број 1495 могућа је изградња новог објекта према условима надлежног завода за заштиту споменика културе;
- 20) на катастарским парцелама број 406 и 407, могућа је изградња нових објеката, искључиво у функцији Цркве Ваведења Богородице (Горње цркве), а према условима надлежног завода за заштиту споменика културе;
- 21) простор Дворске баште, са свим објектима, третирати као урбани простор од посебне вредности уз примену свих мера заштите.

За објекте од вредности утврђују се следеће мере заштите:

- 1) очување оригиналног хоризонталног и вертикалног габарита, примењених материјала и конструктивног склопа;
- 2) очување или рестаурација изворног изгледа, стилских карактеристика, декоративних елемената и аутентичног колорита објеката;
- 3) очување основних вредности ентеријера (декоративног молераја, пећи, гипсане пластике и сл.);
- 4) дозвољено је осавремењивање објеката, у циљу бољег коришћења, без надградње објеката, што подразумева следеће интервенције:
 - увођење савремених инсталација, под условом да не наруше ентеријерске вредности објекта;
 - уређење поткровља, осим код сакралних објеката, могуће је искључиво у постојећем габариту крова, са приступом из постојећег степенишног простора или неке друге просторије највише етаже, ако се тиме не нарушава изворно функционално решење објекта; осветљење остварити путем кровних прозора оријентисаних према дворишном простору, а према уличном делу могуће је отварање кровних прозора у равни крова, и то ако се тиме не нарушава естетика и склад изворног изгледа објекта; кровне прозоре могуће је пројектовати и као вертикалне баце, с тим да се усклади изглед баца са архитектонским и стилским одликама објекта; приступ поткровљу је могућ само из унутрашњости последње етаже;
 - уређење подрума могуће је остварити ако се тиме не нарушавају основне вредности здања и његова стабилност; извршити претходна испитивања тла и носеће конструкције објекта у случају спуштања нивелете пода; обавезно урадити елаборат заштите суседних објеката; приступ подруму могуће је остварити из постојећег степенишног простора, из друге просторије или из дворишта, али само у случају да се тиме не нарушавају стабилност и вредности објекта;
 - дворишна крила главног објекта могу бити дограђена до висине уличног крила; дворишне доградње јединствено решити за читаву парцелу како би се остварила јединствена естетска целина;
 - код историјских сакралних објеката не дозвољава се доградња дворишних делова;

- 5) отварање портала и излога могуће је на уличним фасадама објеката који су били пословно стамбени у доба подизања и то јединственим третирањем читаве фасаде; изглед портала и излога дефинисати према условима надлежног завода за заштиту споменика културе;
- 6) портали и излози могу бити израђени искључиво од дрвета;
- 7) остали објекти на парцели не подлежу режиму главног објекта и решавају се у складу са њиховом валоризацијом, али тако да не угрозе главни објекат; накнадно дограђени неестетски делови грађевине и неадекватни помоћни објекти са парцеле и из окружења се уклањају; дворишне објекте у свему ускладити са главним (уличним) објектом;
- 8) у случају да се радови изводе на лагуму који припада парцели на којој су главни и помоћни објекти, потребно је прибавити услове од надлежног завода за заштиту споменика културе;
- 9) могућа је промена намене објеката, с тим да нове функције морају бити примерене архитектури, постојећем функционалном и конструктивном склопу објекта;
- 10) рекламе и табле са именима значајних личности које су живеле у објектима, осветљење и др. на фасадама, могу се поставити уз прибављене услове и сагласност надлежног завода за заштиту споменика културе;
- 11) клима уређаји и други технички уређаји и инсталације не могу се постављати на уличне фасаде; на дворишне фасаде се могу постављати само уз прибављене услове и сагласност надлежног завода за заштиту споменика културе;
- 12) за партерно уређење катастарске парцеле број 200 може се спровести јавни архитектонско урбанистички конкурс;
- 13) на катастарској парцели број 1085 могућа је тотална реконструкција главног објекта.

Објекти без вредности (остале парцеле у оквиру целине) могу бити адаптирани или замењени новим објектима према условима надлежног завода за заштиту споменика културе, с тим да морају испуњавати следеће услове:

- 1) у случају када се гради нови објекат:
 - усклађивање нових објеката са карактером амбијента и вредностима урбаног и архитектонског наслеђа у погледу димензија, диспозиције, пропорција, типа градње и обликовања;
 - положај објекта на парцели је ивични, оријентисан према улици, одређен постојећом регулационо-грађевинском линијом улице, односно припадајућег блока;
 - (3) висински габарит новог објекта који се интерполује између два објекта са културним и историјским вредностима одређен је висинским габаритом суседних објеката, висином венца, слемена крова и сл.;
 - габарит се по дубини решава слободно у складу са функцијом објекта; у случају да се нови објекат гради уз објекат који је предвиђен за чување, дворишним крилима новог објекта прекрити забатне и калканске зидове суседних објеката, а висине забата и калканских зидова не могу прелазити висине зидова суседних објеката;
 - по угледу на постојеће градитељско наслеђе у оквиру просторне културно историјске целине, за нови објекат формирати колски улаз због решавања паркирања и гаражирања, изношења смећа, из противпожарних разлога и сл.;
 - приликом изградње новог објекта решити паркирање и гаражирање унутар парцеле, као и хортикултурно уређење његовог окружења;
 - обликовање новопланираних објеката, као и целокупно архитектонско дело (конструкција, функција), треба да носи печат свога времена; са објектима у окружењу са културним и историјским вредностима треба да чине складну целину;
 - интерполовани објекти могу бити покривени једносливним или двосливним крововима; кровни надзидак не може бити виши од 1/3 висине спратне етаж, а положај слемена крова треба да буде приближно на половини ширине тракта, нагиб кровних равни не сме бити стрмији од суседних сачуваних објеката; у случају замене низа објеката, нагиб целог низа мора бити приближан преовлађујућим у оквиру просторно културно-историјске целине (33-45°);
 - за спољну обраду новог објекта дозвољена је употреба материјала који су примењени на постојећим објектима просторне културно-историјске целине, а који имају културно-историјску вредност;
 - намена нових објеката може бити: јавна, стамбена, пословна и мешовита; код мешовитих објеката пословање треба да је на нижим етажама, а становање на вишим; улични део приземља треба да има локале;
 - дворишта отвореног типа адекватно партерно уредити, поплочати, озеленити и осветлити;
- 2) до изградње новог објекта, на постојећем објекту су могуће све интервенције као и на објектима од вредности, као и: стале интервенције (отварање портала, излога, на уличној

фасади и др.) могуће су јединственим третирањем читавог објекта, тако да се на тај начин остваре квалитетни пропорцијски односи и естетска целина објекта;

- 3) у случају задржавања и адаптације постојећих објеката без вредности који не нарушавају амбијент, применити следеће мере заштите:
- очување оригиналног хоризонталног и вертикалног габарита, примењених материјала и конструктивног склопа;
 - постављање кровног покривача од бибер црепа;
 - дозвољава се осавремењивање објеката, у циљу бољег коришћења, увођењем савремених инсталација;
 - дозвољавају се доградње у дворишном делу али тако да не надвисују главни објекат;
 - пројектовање излога на уличној фасади дозвољава се уз јединствени третман читавог објекта, тако да се на тај начин остваре квалитетни пропорцијски односи и естетска целина објекта;
 - дозвољава се уређење поткровља са осветљењем путем кровних прозора у равни крова;
 - уколико је објекат повучен са регулације, оградни зидови на регулацији морају бити зидани, малтерисани и бојени, а капије израђене од дрвета према условима надлежног завода за заштиту споменика културе;
- 4) уколико парцели објекта без вредности припада лагум укопан у терен, за било какве радове у лагуму морају се прибавити мере заштите од надлежног завода за заштиту споменика културе.

Опште мере заштите заштићене околине просторно културно-историјске целине:

- 1) очување затечене урбане матрице;
- 2) очување регулационе линије;
- 3) очување вертикалне регулације;
- 4) очување начина живота и привређивања на породичним парцелама;
- 5) усклађивање нових објеката са карактером амбијента и вредностима урбаног наслеђа у погледу димензија, диспозиције, пропорција, типа градње и обликовања;
- 6) висински габарит новог објекта који се интерполује између два стара објекта, ускладити са висинским габаритом суседних објеката, висином венца, слемена крова и сл.;
- 7) габарит новог објекта се по дубини решава слободно у складу са функцијом објекта; у случају да се нови објекат гради уз објекат који је предвиђен за чување, висине забата и калканских зидова дворишних крила не могу прелазити висине зидова суседних објеката;
- 8) приликом изградње новог објекта решити паркирање и гаражирање унутар парцеле, као и хортикултурно уређење окружења;
- 9) обликовање новопланираних објеката, као и целокупно архитектонско дело (конструкција, функција), треба да носи печат свога времена;
- 10) интерполовани објекти могу бити покривени једносливним или двосливним крововима; у случају замене низа објеката, нагиб целог низа мора бити приближан преовлађујућим у оквиру просторно културно-историјске целине (33-45°);
- 11) за спољну обраду новог објекта дозвољена је употреба материјала који не одударају од изворних, примењених на постојећим објектима просторно културно-историјске целине који имају културно-историјску вредност (с тим што није дозвољена употреба беле силикатне опеке, ломљеног камена и видљивих бетонских површина);
- 12) намена нових објеката може бити: јавна, стамбена, пословна и мешовита;
- 13) на постојећим објектима могуће су интервенције (отварање портала, излога, на уличној фасади и др.) јединственим третирањем читавог објекта, тако да се на тај начин остваре квалитетни пропорцијски односи и естетска целина објекта;
- 14) обавезно је постављање кровног покривача од бибер црепа;
- 15) дозвољава се осавремењивање објеката, у циљу бољег коришћења, увођењем савремених инсталација;
- 16) могуће је уређење поткровља са осветљењем путем кровних прозора у равни крова;
- 17) уколико је објекат повучен са регулације оградни зидови на регулацији морају бити зидани, малтерисани и бојени, а капије израђене од дрвета;
- 18) градња на празним парцелама које се налазе у границама заштићене околине дозвољава се уз сагласност надлежног завода за заштиту споменика културе.

Посебне мере заштите заштићене околине просторно културно-историјске целине:

- 1) на катастарској парцели број 1716/1 налази се главни објекат од вредности и на њега се примењују све мере заштите утврђене за објекте од вредности;
- 2) на катастарској парцели број 251/3 уклонити постојеће објекте; могућа је изградња новог објекта према условима надлежног завода за заштиту споменика културе;

- 3) у границама заштићене околине налазе се две јавне чесме на јавним површинама, за које нема бројева парцела; јавне чесме чувају се и одржавају у аутентичном изгледу.

Заштита и очување споменика културе од значаја „СПЦ Вазнесења Господњег“:

- 1) потпуно очување историјског склопа и свих оригиналних делова комплекса;
- 2) очување изворног изгледа спољашње архитектуре и ентеријера, хоризонталног и вертикалног габарита, облика и нагиба крова, свих конструктивних и декоративних елемената, стилских карактеристика, оригиналних материјала и функционалних карактеристика;
- 3) ажурно праћење стања и одржавање конструктивно-статичког система, кровног покривача, свих фасада, ентеријера и исправности инсталација;
- 4) забрана радова који могу угрозити статичку стабилност заштићених објеката комплекса;
- 5) забрана постављања прикључних кутија, ормара и расхладних уређаја на фасадама;
- 6) забрана градње и постављања трајних или привремених објеката који својом наменом, волуменом габарита по висини и облику могу угрозити или деградирати споменичка својства комплекса и његову заштићену околину;
- 7) забрана постављања покретних тезги и других привремених објеката, осим у време верских празника;
- 8) забрана извођења радова којима се врши промена облика или намене терена;
- 9) Забрана постављања далековода, ваздушних електро и ТТ водова преко заштићених парцела, њихово вођење извршити подземним каналима, уз враћање терена у првобитно стање;
- 10) Урбанистичко и комунално уређење, хортикултурно опремање и редовно одржавање простора комплекса и његове заштићене околине;
- 11) За свако деловање на културном добру и његовој заштићеној околини, обавезно је утврђивање услова за предузимање мера техничке заштите надлежног Завода.

Заштита и очување споменика културе „Римокатоличка црква Марије Снежне на Текијам“

Заштита и очување споменика културе подразумева примену превентивно - заштитних мера уз очување сагледивости и карактеристичних визура на објекат цркве.

Заштићена околина споменика културе обухвата катастарске парцеле бр. 3480/2, 5039/1, 5039/2, 5041 и 5043, 5037, 5038, 5040 и 5042, и део катастарске парцеле број 6625 КО Петроварадин (део од северозападне границе парцеле број 3480/2, КО Петроварадин, до југоисточне границе парцеле број 5043, КО Петроварадин).

Мере заштите споменика културе:

- 12) очување изворног изгледа спољашње архитектуре и ентеријера, хоризонталног и вертикалног габарита, облика и нагиба крова, свих конструктивних и декоративних елемената, оригиналних материјала и функционалних карактеристика;
- 13) праћење стања и одржавање конструктивно-статичког система, кровног покривача, свих фасада, ентеријера и инсталација;
- 14) забрана радова који могу угрозити његову статичку безбедност;
- 15) постављање и одржавање адекватне расвете;
- 16) заштита од крађе.

Мере заштите заштићене околине споменика културе:

- 17) урбанистичко и комунално одржавање и коришћење простора око споменика културе као јавног простора.

За свако деловање на културном добру и његовој заштићеној околини, власници односно носиоци права коришћења морају прибавити посебне услове – мере техничке заштите од стране надлежног завода за заштиту споменика културе, као и да прибаве сагласност на пројектну документацију.

За простор насељеног места Буковац захтева се заштита и очување основних карактеристика урбане матрице, парцелације, профила улица, као и свих амбијенталних, обликованих и функционалних елемената који карактеришу предметни простор. У највећој могућој мери задржати и ревитализовати историјску матрицу коју чине традиционални правци старог језгра Буковаца - Карађорђеву и Пинкијеву улицу, Доњу и Горњу барању. Изградњу у неизграђеним деловима или на старим кућиштима унутар ових потеза реализирати интерполацијама на начелима типолошке реконструкције. Под типолошком реконструкцијом подразумева се изградња која је положајем, унутрашњом организацијом простора, комуникацијом с јавним површинама, габаритима и наменом усклађена с постојећим околним заштићеним објектима, не нарушавајући

силуету и визуре унутар историјске матрице. Измештање далековода из центра места, вођење инсталационих водова решити подземним путем.

Заштита добара под претходном заштитом

За добра која уживају претходну заштиту захтева се очување изворног изгледа спољашње архитектуре, хоризонталног и вертикалног габарита, облика и нагиба крова, свих конструктивних и декоративних елемената, оригиналних материјала. За исте објекте дозвољено је активно коришћење таванског и подрумског простора, с тим да се габарит објекта не мења. За ове објекте примењује се режим заштите у складу са условима за спровођење мера техничке заштите које утврђује надлежни Завод за заштиту споменика културе.

Реконструирани или нови објекти у непосредној околини добара под претходном заштитом морају поштовати постојећу просторну концепцију, задане постојеће регулационе и грађевинске линије, а габарити и волумени морају бити у складу са габаритима и висинама околних заштићених објеката и наслеђеним, дефинисаним профилом улице. Архитектуру нових објеката базирати на наслеђеним формама, вреднујући поднебље, традиционалне начине градње и примењене грађевинске материјале.

Обронке падина максимално штитити од нове стамбене и друге изградње. Култивиране аграрне површине, као и површине под шумом очувати од даљне изградње у највећој могућој мери, те усмеравати изградњу објеката интерполацијама унутар изграђене структуре насеља, односно новом изградњом у неизграђеним деловима грађевинских зона.

У зонама локалитета са археолошким садржајем пре било какве изградње и извођења радова који подразумевају земљани ископ обавезна су претходна заштитна археолошка истраживања, којима се утврђује степен угрожености локалитета и на основу чега се прописују даље мере заштите. Инвеститори изградње имају обавезу исходавања услова и мера заштите од надлежног Завода за заштиту споменика културе.

У случају да се приликом изградње открију до сада нерегистровани непокретни и покретни археолошки налази, инвеститор је у обавези да заустави радове и прибави мере заштите према посебним условима које ће издати Покрајински завод за заштиту споменика културе и омогући стручној служби да обави археолошка истраживања и документовање на површини са откривеним непокретним и покретним културним добрима.

За просторе ван обухвата до сада познатих локалитета с археолошким садржајем, приликом планирања земљаних радова већег обима на изградњи инфраструктуре, обавезно је да инвеститори изградње пријаве радове надлежном Заводу за заштиту споменика културе, како би се истовремено обезбедио археолошки надзор и контрола земљаних радова. Код утврђивања нових траса саобраћајних и инфраструктурних коридора, потребно је утврдити обавезу детаљног рекогносцирања терена дуж трасе.

На целокупном простору обухвата Плана, инвеститор, односно извођач радова је обавезан да, ако се у току извођења земљаних и других радова наиђе на археолошко налазиште или предмете, без одлагања прекине радове и обавести надлежни Завод за заштиту споменика културе и да предузме све мере да се налази не униште и не оштете и да се сачувају на месту и у положају у коме су откривени.

Забрањује се неовлашћено ископавање, одношење грађевинског материјала, као и прикупљање површинских археолошких налаза са локалитета.

2.5. УСЛОВИ И МЕРЕ ЗАШТИТЕ И УРЕЂЕЊА ПРИРОДНИХ ДОБАРА

2.5.1. Заштићена подручја

Заштићена подручја

Национални парк „Фрушка гора“

У НП „Фрушка гора“ и у његовој заштитној зони, спровести мере заштите према режимима заштите прописанс у Студији заштите НП „Фрушка гора“ - Предлог за успостављање заштите природних вредности, у поступку израде Закона о Националним парковима (Покрајински завод за заштиту природе, Нови Сад, 2015 године).

На основу одредби члана 35. Закона о заштити природе, успостављају се режими заштите првог, другог и трећег степена, и у оквиру њих одговарајуће забране и ограничења. По истом члану, у Националном парку се могу забранити и радови и активности који су иначе ограничени.

Режим заштите I (првог) степена обухвата највредније, пре свега шумске локалитете, равномерно и мозаично распоређене на Фрушкој гори.

Забрањено је:

1. коришћење природних ресурса и изградња објеката
2. сви радови и активности осим:
 - научних истраживања и праћења природних процеса,
 - контролисаних посета у образовне и општекултурне сврхе,
 - спровођења заштитних, санационих и других неопходних мера у случају пожара, елементарних непогода и удеса, појава биљних и животињских болести и пренамножавања штеточина,
 - посебних интервентних мера на заштити екосистема.

Режим заштите II (другог) степена обухвата већину шума на Фрушкој гори, са делимично измењеним екосистемима великог научног и практичног значаја, где су могуће управљачке интервенције у циљу рестаурације, ревитализације и укупног унапређења заштићеног подручја, без последица по примарне вредности његових природних станишта, популација и екосистема.

У режиму II степена заштите, поред мера за III степен забрањено је:

1. изградња нових јавних путева,
2. нарушавање и уништавање површина под травном вегетацијом, њихово преоравање и успостављање пољопривредне производње,
3. уклањање травног покривача са површинским слојем земљишта,
4. ноћење стада и постављање чобанских склоништа.

Ограничава се:

1. изградња објеката и инфраструктуре, на потребе управљања заштићеним подручјем и постављање подземних водова уз постојећу инфраструктуру,
2. асфалтирање путева на реконструкцију постојећих асфалтираних путева,
3. насипање шумских путева на употребу природних тврдых материјала,
4. насипање шумских путева на трасе и деонице усклађене са циљевима очувања природних вредности,
5. завршни сек на просторне целине не веће од 5 ha, са успостављањем заштитног појаса између сечина ширине најмање 30 m у периоду од 10 година, осим за потребе ревитализације,
6. обнова шумских састојина у појасу од најмање 30 метара око подручја са режимом заштите I степена, на групимичну обнову аутохтоних врста,
7. обављање радова и активности у околини подручја под режимом заштите I степена у периоду од 15. марта до 1. августа, на удаљеност већу од 150 m, или радове и активности плански усклађене са потребом очувања вредности локалитета,
8. пашарење, на просторно и временски ограничене активности, по посебном програму,
9. кошење, на просторно и временски ограничене активности, уз примену заштитних мера за флору и фауну,
10. паљење вегетације на потребу ревитализације станишта, по посебном пројекту и условима заштите природе,
11. лов у отвореним ловиштима, на просторно и временски ограничене активности на одржавању здравственог стања и бројности популација ловних врста,
12. риболов на рекреативни, санациони риболов у научно-истраживачке сврхе и изловљавање алохтоних врста,
13. туризам на просторно и временски ограничене активности, у складу са потребом очувања природних вредности,
14. осветљавање простора на неопходно и усмерено осветљавање објеката, приземних површина и површине земљишта, као и за потребе безбедности саобраћајница, туристичких садржаја и културно-историјских вредности,
15. употреба хемијских средстава на сузбијање пренамножених и инвазивних врста, болести и паразита у случајевима кад је немогуће применити алтернативно биолошко/механичко решење.

Режим заштите III (трећег) степена обухвата измењене екосистеме, постојеће објекте и инфраструктуру, туристичке и викенд зоне, као и просторе одрживог коришћења простора.

У режиму III степена заштите *забрањено је*:

1. изградња објеката за депоновање радиоактивног и другог опасног отпада и других објеката којима би се могао загадити ваздух, вода и земљиште и угрозити флора и фауна,
2. радови и активности који могу имати значајан неповољан утицај на геоморфолошке, хидролошке и педолошке карактеристике, живи свет, животну средину, еколошки интегритет и естетска обележја предела,
3. узнемиравање, непланско сакупљање и уништавање дивљих животиња,
4. уништавање и непланско уклањање и сакупљање дивљих биљака и гљива,
5. уношење алохтоних врста животиња у отвореном делу ловишта,
6. замена састојина аутохтоних врста дрвећа алохтоним,
7. вршити чисту сечу аутохтоних шумских састојина, осим за потребе ревитализације станишта,
8. сеча издвојених и репрезентативних јединки и група аутохтоних врста дрвећа,
9. пошумљавање и преоравање травних станишта, ливада и пашњака,
10. исушивати или затрпавати влажна станишта,
11. узимање геолошког и палеонтолошког материјала, осим за потребе научних истраживања,
12. експлоатација минералних сировина, осим подземних вода,
13. хемијско и физичко загађивање, депоновање чврстог и течног отпада,
14. испуштање непречишћених отпадних вода, као и вода испод квалитета који одговара II ф мезосапробној) класи,
15. коришћење локалних шумских путева за јавни саобраћај,
16. уништавање мобилијара уређених излетишта, информативних табли, излетничких стаза, туристичких пунктова и културно-историјских садржаја,
17. вожња возила на моторни погон, других возила и превозних средстава изван путева, стаза и простора који су за то намењени, осим за службене потребе,
18. напасање стоке у шумама и на шумским ливадама. осим по посебним активностима ревитализације,
19. обављање осталих активности којим би се могле нарушити природне вредности Националног парка.

Ограничава се:

1. изградња објеката и инфраструктуре на потребе одрживог коришћења и управљања заштићеним подручјем, одржавање постојећих објеката, постојећу викенд зону и постављање подземних водова уз постојећу инфраструктуру,
2. промена намене површина, на потребе ревитализације и унапређења природних станишта,
3. активности на коповима на техничку и биолошку рекултивацију усклађену са потребама очувања природних вредности,
4. уношење алохтоних врста биљака на привремено одржавање постојећих састојина и неинвазивних врста за спречавање ерозије, појаве клизишта и обнове шумског земљишта на деградованим стаништима,
5. насељавање алохтоних врста животиња, на неинвазивне врсте на простору ограђених ловишта,
6. обављање радова и активности у околини подручја под режимом заштите I степена у периоду од 15. марта до 1. августа, на удаљеност већу од 150 m или радове и активности плански усклађене са потребом очувања вредности локалитета,
7. обнова шумских састојина у појасу од 30 метара око подручја са режимом заштите I степена, на групичну обнову применом искључиво аутохтоних врста,
8. пашарење, на просторно и временски ограничене активности, по посебном програму,
9. кошење, на просторно и временски ограничене активности, уз примену заштитних мера за флору и фауну,
10. паљење вегетације на потребу ревитализације станишта, по посебном пројекту и условима заштите природе,
11. осветљавање простора на усмерено осветљавање објеката, приземних површина и површине земљишта, као и за потребе безбедности саобраћајница, туристичких садржаја и културно-историјских вредности,
12. употреба хемијских средстава на сузбијање пренамножених и инвазивних врста, болести и паразита у случајевима кад је немогуће применити алтернативно биолошко/механичко решење,
13. паркирање моторних возила и/или камп-приколица, постављање шатора, палење ватре и кретање паса на активности усклађене са циљевима очувања и управљања,

14. туристичке активности на одрживе облике туризма и рекреације на за то уређеним локалитетима, објектима и стазама,
15. риболов на спортеки, рекреативни, санациони, риболов у научно-истраживачке сврхе и изловљавање алохтоних врста, као и на порибљавање аутохтоним врстама за потребе реинтродукције.

Мере очувања и унапређења на подручју под режимом заштите II (другог) и III (трећег) степена:

1. очување репрезентативних геолошких, геоморфолошких и хидролошких појава и одлика, биогеографских обележја подручја, предеоног, екосистемског, специјског и генетског диверзитета,
2. мониторинг природних вредности,
3. очување мешовитог састава аутохтоних шумских екосистема,
4. ревитализација травних, шумо-степских, шумских и влажних станишта,
5. планско сузбијање и замена инвазивних врста аутохтоним,
6. успостављање семенских објеката аутохтоних врста дрвећа,
7. обнова храстових шума,
8. постепено обнављање изданаčkih шума оптималним продужетком опходње приликом извођења оплодних сеча,
9. остављање најмање пет стабала по хектару приликом извођења оплодних сеча,
10. постепено превођење постојећих изданаčkih шума у виши узгојни облик, са искључивом применом аутохтоних врста,
11. потенцирање природне обнове шумских састојина,
12. очување мешовитог састава шуме са значајним учешћем старих стабала,
13. потенцирање обнове букве, храста китњака, сладуна и медунца на њиховим потенцијалним стаништима,
14. потенцирање обнове грабића на реликтном станишту источног дела Фрушке горе,
15. очување и унапређење стања високих шума применом природне обнове и благовремено и планско извођење мера неге и обнове шума, којима се обезбеђује природна структура и састав ових шума,
16. кошење ливада по прописаној динамици за појединачна подручја,
17. пашарење на издвојеним локалитетима, поготово на степским пашњацима у подножју, уз очување и унапређење традиционалних облика сточарства,
18. реинтродукција врста несталих са Фрушке горе или појединих њених делова,
19. мере активне заштите фауне (хранилишта, вештачка гнезда и др.),
20. заштита и уређење изворишта,
21. очување амбијенталних целина водопада и других објеката гео наслеђа,
22. презентација и популаризација природних и створених вредности Националног парка,
23. унапређење туристичке понуде и система управљања посетиоцима,
24. проходност еколошких коридора,
25. очување, рестаурација и стављање у функцију објеката културно-историјског наслеђа и традиционалног градитељства,
26. уређење излетничких и других репрезентативних простора.

Режим заштитне зоне

Због великог утицаја урбаног и пољопривредног окружења Националног парка, као и у циљу повезивања заштићеног подручја преко локалних еколошких коридора са Дунавом као коридором од европског значаја, дефинишу се мере заштите за заштитну зону усклађене са Уредбом о еколошкој мрежи Републике Србије ("Службени гласник РС", број 102/10).

Ограничава се:

1. Изградња нових индустријских и прерађивачких погона, као и туристичких и других садржаја који су потенцијални извори повишеног нивоа буке, вибрација и/или узнемиравања живог света осветљавањем, на удаљеност већу од 500 m од границе Националног парка,
2. Лов у појасу од 300 m око Националног парка на плански у сарадњи са надзорном службом Националног парка,
3. Коришћење станишта националне еколошке мреже на активности које су у складу са потребама очувања станишних типова приоритетних за заштиту и проходности еколошких коридора,
4. Уношење алохтоних врста, на врсте које на основу стручне литературе нису инвазивне у Панонском региону,
5. Коришћење шума у приобалном појасу Дунава ширине 20 m, на гајење и обнову аутохтоних врста.

Услови за очување локалитета „Стражилово" са режимом заштите I степена

1. Забрањене су сви радови и активности на коришћењу и изградњи простора осим научно-истраживачког рада и ограничене едукације, у складу са законом,
2. Простор за спровођење активности на едукацији се ограничава на уређење и трасирање едукативне стазе непосредно уз само шумско одељење и опремање стазе постављањем обавештајних табли са прописаним правилима понашања и кретања, као и информативних табли о вредностима предметног простора са режимом заштите I степена,
3. Уређење стазе обавити првенствено ручно, са приручним и помоћним алаткама. У случају уградње материјала већих терета (камен), могуће је користити и лаку механизацију. Радове на изградњи и уређењу едукативне стазе изводити само из правца постојећих саобраћајница,
4. У појасу од едукативне стазе до границе локалитета са режимом заштите I степена;
 - Забрањено је постављање стубова за осветлење, оgrade и сл.,
 - Забрањена је сеча стабала у контакт зони са границом режима заштите I степена,
 - За потребе очувања стабала едукативну стазу пројектовати у складу са постојећим стањем и распоредом стабала у шумској састојини (режим заштите III степена),
 - У случају констатовање неопходне потребе сече стабала, инвеститор се мора обратити управљачу ЈП НП Фрушка гора, који је овлашћен за дознаку стабала,
 - Посећи сува стабла, кориговати и обликовати круне стабала кресањем грана за потребе безбедносног кретање посетилаца.

Услови заштите природе за уређење простора споменичког дела Бранку Радичевићу

1. У делу споменичког простора и приступних стаза, односно пута који уз Стражиловачки брег води до платоа споменичког простора на врху брега (нагиби преко 30°), спровести противерозивне мере које се односе на;
 - Регулисање одводњавање атмосферских и бујичних вода на платоу са спомеником и у падинама брега са приступном стазом, са могућим решењима: изградња одводних дренажних канала за стазе и усмеравање равномерног разливања воде у нагибима. Размотрити могућности одвођења вишка воде у Глибовачки поток и сл.,
 - Уредити стазу за безбедно кретање посетилаца: Садња одређених врста дрвећа и жбуња, као и природног биљног покривача, отпорног на ерозију (кострика *Ruscus aculeatus*, врсте трава и сл.), и/или обрадом земљишта омогућити њихово обнављање и ширење на огољеним површинама; изградња потпорних бедема комбиновањем природних материјала (плетери, дрвени стубови и сл.),
2. Поставити сигурносне оgrade у прелојима дуж стазе, као и на приступним деловима потпорних зидова, са обе стране (вегетација, стубови и препреке), за усмеравање кретања и безбедност посетилаца;
3. Уредити и одржавати делове шумске састојине испред Бранковог гроба: уклонити високо дрвеће и шибље, ради погледа на Сремске Карловце и Дунав, оформити и одржавати прегледан видиковац,
4. Обезбедити редовно одржавање оплеменеог полуприродног простора, негу и обнову шуме у околном простору око платоа и у прилазном делу споменика, у договору и у складу са надлежностима управљача и других корисника простора;
5. Уредити и оплеменили отворену травну површину испод споменика. За уређење користити декоративне природне врсте шибља, карактеристичне за подручје Фрушке горе (руј, орлови ношти, свиб и др.), а такође и оплеменили простор украсним зељастим и жбунастим врстама, које би се уклопале у амбијент, са циљем постојања колорита вегетације током целог вегетационог периода;
6. Уредити простор: Постављањем неопходног мобилијара (столови, клупе, надстрешнице, канте за смеће и др.). Обновити и уредити постојећи дотрајали амфитеатар са надстрешницом за одржавање манифестација, окупљања, предавања и сл. Установити и поставити информативне табле са представљањем културно-историјских и природних вредности, као и обавештајне табле и табле упозорења са правилима понашања и кретања на локалитету,
7. За потребе израде и информационог садржаја табли прибавити услове од надлежних институција заштите културних и природних добара.

Специјални резерват природе „Ковиљско-петроварадински рит"

Полазећи од потребе заштите и очувања влажних ритских станишта, као и присуства строго заштићених и заштићених врста, одређивање режима заштите унутар СРП „Ковиљско-петроварадински рит" је вршено на основу степена очуваности природних вредности, примене активних мера заштите и усмереног и ограниченог коришћења.

За подручје Резервата утврђена су правила уређења, грађења и коришћења према режимима заштите. За сва три режима заштите у Резервату, забрањена је промена намене површина и изградња индустријских, пољопривредних и сличних објеката (туристички комплекси, хотелски комплекси и др.). Дозвољена је изградња објеката за потребе заштите и управљања, истраживања и едукације на локалитетима утврђеним Просторним планом подручја посебне намене Специјалног резервата природе „Ковиљско-петроварадински рит“. Да би се штетне последице у коришћењу простора и природних ресурса свеле на најмању могућу меру, дефинисани су локалитети на којима су постојећи објекти и дати услови за њихову реконструкцију или пренамену, односно изградњу нових објеката ради обogaћивања садржаја локалитета.

Режим заштите I степена

На просторима са овим режимом заштите дозвољена су научна истраживања и праћење природних процеса, контролисана посета у образовне, рекреативне и опште културне сврхе, спровођење заштитних, санационих и других неопходних мера заштите у случају пожара, елементарних непогода и удеса, појава биљних и животињских болести и пренамножавања штеточина, као и интервентне мере на заштити екосистема по посебним условима заштите природе. На овим просторима забрањено је коришћење природних ресурса и изградња објеката.

Режим заштите II степена

На овим просторима забрањена је изградња објеката, осим изградње објеката за потребе очувања унапређења и приказивања природних вредности. Према Уредби о заштити СРП „Ковиљско петроварадински рит“ („Службени гласник РС“, број 44/11), могуће су управљачке интервенције у смислу ревитализације и укупног унапређења Резервата. У овом режиму заштите налази се „Радованова колиба“ (Алексина колиба), која је планирана да се реконструише у видиковац.

Режим заштите III степена

На просторима режима заштите III степена дозвољена је адаптација објеката и уређење површина на локалитетима дефинисаним пвим просторним планом, а уз сагласност надлежног завода за заштиту природе. Забрањено је грађење викенд објеката изван рибарског насеља Субић, изградња нових викенд насеља, непланска изградња молова, сплавова и било каквих других објеката.

У делу Резервата који је у обухвату Плана се од изграђених објеката налазе угоститељски објекат – „Радованова колиба“ - Алексина колиба на обали Дунава, сојенице на локалитету „Карловачка плажа“, као и викенд населзе „Субић“.

„Радованова колиба/Алексина колиба“, се налази на левој обали Дунава, на катастарској парцели бр. 4933 КО Ковиљ, задржава се у постојећем габариту и не може мењати намену, Колиба се може адаптирати за потребе побољшања услова коришћења. Поред рибарске колибе планирано је постављање привезишта за чамце, од монтажних елемената (дрвени понтон).

На локалитету "Карловачка плажа" на левој обали Дунава налазе се сојенице изграђене углавном од дрвета, које су веома неугледне и које је потребно реконструисати. Подизање нових сојеница није дозвољено, а за реконструкцију постојећих сојеница потребно је прибавити сагласност и услове Покрајинског завода за заштиту природе.

Катастарска парцела бр. 4933 КО Ковиљ. Унутар катастарске парцеле бр 4933 КО Ковиљ је могуће планирати камп са мокрим чвором и надстрешницом у делу који је у режиму заштите III степена, и то искључиво на локацији где се налази Радованова колиба /Алексина колиба, због тога што је ту планиран развој еколошких едукативних садржаја за децу и омладину.

Споменици природе

На подручјима која обухватају споменике природе, мере заштите спровести на основу аката о заштити.

СП „Дворска башта“

На подручју „Дворске баште“ установљава се режим заштите II степена на површини од 4ha 49a 79 m² и режим заштите III степена на површини од 2ha 79a 12m².

На целом подручју „Дворске баште“ забрањено је:

1. оштећење дендрофлоре и цветних површина,
2. оштећење, угрожавање и уништавање парковског мобилијара, вртно - архитектонских елемената и грађевинских елемената партера као што су: фонтана, бисте, скулптуре, ограда, темељи и други структурни делови ограде, капије, клупе, корпе, стубови расвете и др.,
3. промена стила парка,
4. промена намене површина осим за потребе уређења парка (изградња салетли, надстрешнице, платоа, вртних базена и сл. искључиво према пројекту) и осим изградње нових објеката за развој одрживог туризма према условима заштите природе,
5. уклањање, уређење и садња дендрофлоре осим на основу плана управљања, пројекта хортикултурног уређења и услова завода,
6. уклањање и премештање вртно-архитектонских елемената, изузев привременог премештања за потребе конзерваторских или рестаураторских радова,
7. извођење земљаних и грађевинских радова осим у функцији заштите и спровођења пројеката са циљем обнове и унапређења стања парка,
8. изградња спортских терена ван постојећег спортског комплекса,
9. постављање рекламних билборда на простору парка, као и ободно,
10. планирање и изградња ваздушних електро, телефонских и других водова на заштићеном подручју,
11. изградња радио и ТВ антена и антена мобилне телефоније,
12. кретање, заустављање и паркирање моторних возила (изузев возила за потребе службе одржавања парка и возила власника и управљача парка),
13. пуштање гаса,
14. бацање и депоновање смећа и свих врста отпадних материја,
15. паљење ватре,
16. испуштање отпадних вода, опасних и других загађујућих материја и бацање чврстог отпада у поток,
17. угрожавање и озлеђивање птица и веверица.

У режиму заштите II степена поред забрана из става 1. овога члана забрањено је и:

1. камповање;
2. одржавање маратона, бициклистичких трка и других спортских активности;
3. изградња трим стаза;
4. постављање спортских справа и реквизита.

На подручју „Дворске баште“ радови и активности ограничавају се на:

1. Обнову парка која подразумева:
 - идејно решење обнове свих структуралних елемената парка које треба да буде засновано на просторно-историјској анализи,
 - пројектно-техничку документацију (односно појединачне стручне пројекте) којима ће се решити питање инфраструктуре, посебно заливног система, потока, постојећих грађевинских објеката, партерног уређења, вртно-архитектонских елемената, мобилијара и зеленила (хортикултурно уређење),
 - извођење пројеката,
 - Пројекат хортикултурног уређења треба да садржи:
 - Геодетски снимак постојећег стања дендрофлоре и цветних елемената,
 - биоekoлошку основу (измерене вредности висине стабала, прсног пречника, ширине крошње, оцењено присуство отворене трулежи дебла, отворене трулежи дебљих грана, суховрхост, присуство сувих и сломљених грана, затим виталност и декоративност и мере за сваки примерак понаособ) са детаљном анализом услова средине, посебно лабораторијском анализом земљишта,
 - пројектовано стање.
2. Редовно одржавање парка спровођењем мера неге и заштите: орезивање жбуња и дрвећа, одржавање травњака, очување вртно-архитектонских елемената, проредна сеча, санитарна сеча, замена девитализованих стабала примерцима исте врсте према посебим условима завода, вађење пањева, дендрохирургија, уклањање самониклог подраста и корова, детерминација ентомолашких и фитопатолошких узрочника болести и заштита дендрофлоре, цвећа и травњака парка од болести и штеточина, анализа земљишта, насипање земљишта у циљу обезбеђивања услова за правилан раст и развој стабала, попуњавање микродепресија квалитетним супстратом, прихрана биљака и др.
3. Одржавање, санација и реконструкција постојећих објеката, вртно-архитектонских елемената и инфраструктуре.

4. Изградњу објеката у функцији уређења парка као што су вртна сенила (салетле), надстрешнице, платои, вртни базени и сл., искључиво према пројекту и изградња објеката за развој одрживог туризма према условима заштите природе.
5. Задржавање и обнова постојећих објеката архитектонског наслеђа, стакленика, фонтане и других.
6. Задржавање спортско-рекреативног комплекса, дечијег игралишта и трим стазе на постојећим местима.
7. Рекреација и спортске активности у оквиру спортско-рекреативног комплекса и на постојећој трим стази.
8. Планирање и изградња подземних електро, телефонских и других инфраструктурних водова унутар заштићеног подручја.
9. Одржавање и изградњу потпорних зидова.
10. Коришћење парка за шетњу и одмор.
11. Коришћење парка у едукативне оврхе, одржавање културних манифестација.
12. Коришћење објеката за потребе власника и за културне, едукативне, туристичке и спортске садржаје.
13. Обављање научних истраживања која не нарушавају основне вредности парка.
14. Спровођење пројеката на истраживању биодиверзитета.
15. У режиму заштите I степена заштите могу се вршити управљачке интервенције у циљу рестаурације, ревитализације и укупног унапређења заштићеног подручја, без последица по примарне вредности, обављати традиционалне делатности и ограничено користити природни ресурси на одржив и строго контролисан начин.

Остали споменици природе

За остале споменике природе, који представљају појединачна стабла, важећим актима су прописане мере заштите у циљу њиховог очувања и заштите, као и мере заштите које су прописане за установљену заштитну зону.

Станишта заштићених и строго заштићених врста

Станишта заштићених и строго заштићених врста која се налазе ван грађевинских подручја

Забрањено је мењати намену и културу површина, осим у циљу еколошке ревитализације станишта, преоравати површине под природном вегетацијом, градити рибњаке, уклањати травни покривач са површинским слојем земљишта, подизати соларне и ветрогенераторе, отварати површинске копове, мењати морфологију терена, привремено или трајно одлагати отпад и опасне материје, уносити инвазивне врсте биљака и животиња.

Неопходно је ускладити постојећи режим вода са циљевима заштите станишта, обезбедити одрживо коришћење травних површина станишта за кошење и испашу у складу са капацитетом станишта (очување старих раса и сорти, обнова екстензивног сточарства и сл.), обнављати шумарке аутохтоних врста на одговарајућим ливадским стаништима до 20% покривности по парцели, односно до максималне величине појединачних површина до 0,05 ha, ускладити планске документе у газдовању шумама са очувањем заштићених врста путем сарадње корисника шума и Покрајинског завода за заштиту природе.

Обавеза је прибавити посебне услове заштите природе за следеће активности: изградња и реконструкција инфраструктуре и објеката, планирање рекреативних активности; уређење вода, радови на одржавању каналске мреже укључујући и уклањање вегетације и остали мелиорациони радови; геолошка и друга истраживања; подизање ваншумског зеленила; сеча дрвореда, група стабала и шумица, крчење жбуња; паљење вегетације ливада, пашњака и трстика, као и ревитализацију станишта, формирање појилишта (копање јаме, бушење новог или обнављање запушеног бунара), као и за подизање привремених објеката (надстрешнице и сл.).

Природна станишта заштићених и строго заштићених врста која су обухваћена грађевинским подручјима

Забрањено је мењати морфолошке и хидролошке особине станишта, састав и структуру вегетације; одредити намену другачију од заштитног зеленила; обављати све радове и активности, осим еколошке едукације и одржавања станишта, у складу са карактеристикама и капацитетом простора; одлагати отпад и опасне материје, уносити инвазивне врсте биљака и животиња.

Обавеза је прибавити посебне услове заштите природе за све активности на овим подручјима, укључујући и активности одржавања и/или уређења просторне целине.

Подручја планирана за заштиту

Садржаје и активности подручја планираног за заштиту, Фрушкогорски лесни плато, планирати у складу са мерама заштите станишта заштићених и строго заштићених врста од националног значаја.

Мере заштите еколошких коридора и заштитне зоне еколошких коридора станишта

Опште мере заштите:

- За израду планова, пројеката и реализацију активности у оквиру еколошког коридора, потребно је прибавити услове заштите природе у складу са Законом о заштити природе;
- Промена намена површина и култура под вегетацијом у природном и блископриродном стању (ливаде, пашњаци, трстици) није дозвољена, као и чиста сеча шумских појасева или других врста зеленила са улогом еколошких коридора, осим уз посебне услове заштите природе у складу са Законом о заштити природе;
- Поплочавање и изградњу обала водотока/канала са функцијом еколошких коридора:
 - о свести на минимум, уз примену еколошки повољних техничких решења;
 - о поплочани или бетонирани делови обале, изузев пристана, морају садржати појас нагиба до 45°, а структура овог појаса треба да омогућује кретање животиња малих и средњих димензија, првенствено током малих и средњих водостаја;
 - о током реконструкције/одржавања постојећих обалоутврда, поплочане или бетониране делове комбиновати са мањим просторима који ублажавају негативне особине измењене обалне структуре (грубо храпава површина обалоутврде, нагиб мањи од 45%, површина са вегетацијом) и на тај начин омогућити кретање врста кроз измењене деонице реке;
 - о поплочане или изграђене деонице на сваких 200-300 m (оптимално на 100 m) прекидати мањим зеленим површинама које су саставни део заштитног зеленила. Обезбедити надовезивање зелених површина између вештачких деоница обале, односно зелених површина формираних код еколошких типова обалоутврде на мрежу зеленила на копну. Ова зелена острва (дужине неколико десетина метара уз обалу), такође је неопходно повезати са зеленим коридором уз насип;
- Обезбедити отвореност канала/водотока са улогом еколошких коридора на целој дужини (одстранити постојеће цевоводе, извршити ревитализацију коридора на код зацељених деоница), односно и обезбедити проходност уређењем зеленила у зони црпних станица;
- Прибавити посебне услове заштите природе за примену одговарајућих техничких решења којима се обезбеђује кретање животиња уз еколошки коридор приликом израде техничке документације приликом:
 - регулације водотока (пресецање меандара, изградња насипа и обалоутврда, продубљивање корита), поплочавања и изградње обала;
 - изградње и/или обнављања саобраћајница које се укрштају са еколошким коридорима;
 - изградње нових и обнављања старих мостова;
- Избегавати директно осветљење обале и применити одговарајућа техничка решења заштите природних и блиско природних делова коридора од утицаја светлости, применом одговарајућих планских и техничких решења (смањена висина светлосних тела, усмереност светлосних снопова према саобраћајницама и објектима, примена посебног светлосног спектра на осетљивим локацијама, ограничавање трајања осветљења на прву половину ноћи и сл.). Применити засторе којима се спречава расипање светлости према небу, односно према осетљивим подручјима еколошке мреже.
- На грађевинском земљишту, наменити што већи део приобаља деонице еколошког коридора за зеленило посебне намене са улогом очувања и заштите биолошке разноврсности:
 - о очувати појас приобалне вегетације (врбака и мочварне вегетације) на што већој дужини обале водотока/канала;
 - о проценат високог зеленила на просторима за спорт и рекреацију унутар плавног подручја еколошког коридора Дунава је најмање 50%, а на другим површинама најмање 40%;
 - о обезбедити континуирани зелени коридор ширине минимални 20 m унутар плавног подручја Дунава. Континуитет коридора травне и шумске вегетације обезбедити формирањем дрвореда и уређених зелених површина са жбунастим врстама уз отворене и/или изграђене делове простора (манифестациони простори, купалишта, спортски терени) као и унапређењем стања вегетације насипа.;

- о на деоницама где се грађевинско земљиште пружа у већој дужини од 500 m, поред предвиђеног континуалног зеленог појаса од минимално 20 m ширине, планским документима обезбедити и блокове заштитног зеленила на сваких 200-500 m дужине обале. Минимална површина ових блокова заштитног зеленила је 0,1 ha, а минимална ширина блока је 20 m;
- Приобално земљиште канала/водотока треба да има травну вегетацију у ширини од најмање 4 m, а оптимално 8 m код локалних коридора, (у случају ужег појаса приобалног земљишта од наведених вредности, обезбедити травни појас до границе водног земљишта). Забрањено је узурпирати приобално земљиште коридора преоравањем, изградњом објеката и сл.;
- Уз обалу Дунава чији је део планиран за спортско-рекреативне активности, могу бити смештени објекти везани за активности на води (нпр. привез за чамце или монтажномонтажни молови) на тај начин да не прекидају континуитет коридора, а у појасу вишеспратног зеленила планирати објекте који не захтевају вештачку подлогу и осветљење (нпр. трим стаза, дечије игралиште, уређена зелена површина).

Посебне мере очувања функционалности и проходности коридора:

- Током изградње и функционисања објеката чија намена је директно везана за воду и/или обалу спречити ширење последица евентуалног акцидентног изливања горива и уља у еколошки коридор, постављањем пливајућих завеса на одговарајућим локацијама. Гориво и уље просуто на површину воде, као и друге загађујуће материје, морају се покупити у најкраћем могућем року (нпр. употребом sabsorb-a). За заштиту околних екосистема од последица евентуалне дисперзије горива воденом површином предвидети одговарајуће хемијско-физичке мере (нпр. употреба средства BioVersal за поспешивање разградње нафтних деривата) и биолошке мере санације (према посебним условима);
- Није дозвољено складиштење опасних материја (резервоари горива и сл.) у небрањеном делу плавног подручја водотокова. На простору еколошког коридора управљање отпадом вршиће се у складу са Законом о управљању отпадом и другим важећим прописима.
- Далеководне објекте и инфраструктуру изоловати и обележити тако да се на минимум сведе могућност електрокуције (страдања услед удара струје) и колизије (механичког удара у жице) летећих органа. Носаче изолатора изоловати пластичним навлакама, изолаторе поставити на носаче у положају на доле, а жице обележити на упадљив начин;
- У зонама водопроведних објеката применити техничка решења којима се обезбеђује континуитет травне вегетације приобалног појаса и проходност терена за слабо покретљиве ситне животиње.
- Планско подизање зелених појасева уз постојеће и планиране државне саобраћајнице I и II реда у обухвату Плана, треба да се одвија у складу са предеоним карактеристикама подручја. Није дозвољено стварање шумљеног коридора уз сам појас саобраћајнице који би привлачио животињске врсте и довео до повећања морталитета њихових популација;
- Уређењем окућница и простора око нестамбених објеката, дефинисањем правила озелењавања и удаљености објеката од обале, као и дефинисањем типова ограда уз обалу (забрана изградње ограда непроходних за ситне животиње, уз примену еколошки прихватљивих елемената са отворима већим од 10 cm), обезбедити проходност обале канала и водотокова за ситне животиње. Приликом легализације захтевати прилагођавање постојећих ограда функцији еколошког коридора (померање ограда или измене делова ограда код међних тачака суседних парцела према речној обали);
- Због еколошког значаја простора, план озелењавања треба да буде саставни део планске и пројектне документације, а озелењавање треба да се остварује паралелно са изградњом објеката:
 - о забрањено је сађење инвазивних врста у простору еколошког коридора, а током уређења зелених површина, odstraniti присутне самоникле јединке инвазивних врста;
 - о обезбедити што већи проценат (најмање 50%) аутохтоних врста плавног подручја (тополе, врбе, панонски јасен, брест, храст лужњак итд.) који је неопходно обогатити жбунастим врстама плавног подручја;
 - о обезбедити редовно одржавање зелених површина.

Услови за очување еколошких коридора Стражиловачког и Глибовачког потока у границама Националног парка

1. Сачувати засенченост и влажна станишта коридора Стражиловачког потока, очувањем постојеће жбунасте вегетације и појединачних стабала;
2. На деловима где је траса пута у непосредном контакту, или се приближава обали потока, очувати исту у блиско природном стању, без вертикалних усецања у нагибима обале потока;

3. Пропусте за воду испод пута димензионирати на тај начин да одговарају захтевима пролаза за ситне животиње;
4. За осветљавање пута применити одговарајућа техничка решења (тип и усмереност светлосних извора, минимално осветљење у складу са потребама јавних површина), ради смањења дистурбације коридора Старажиловачког потока;
5. При планирању, уређењу простора и извођењу радова и активности применити таква решења којима ће се избећи, односно максимално умањити могући негативни утицаји, односно којима ће се обезбедити услови за очување земљишта, површинских и подземних вода;
6. Приликом уређења и извођења радова и активности, не сме се непотребно вршити битнија промена морфологије терена.

Мере заштите за заштитну зону еколошких коридора и станишта

Заштитне зоне се односе на све еколошке коридоре и идентификована природна станишта унутар граница Плана. За израду планова, пројеката и реализацију активности у оквиру заштитне зоне еколошког коридора, потребно је: поштовати предложене мере и прибавити услове заштите природе у складу са Законом о заштити природе.

Табела 18. Мере заштите за заштитне зоне

п од еколошког коридора/станишта:	- забрањује се изградња ветропаркова и појединачних ветрогенератора (турбина); - забрањују се планска решења којима се нарушавају карактеристике хидролошког режима од којих зависи функционалност коридора и опстанак врста и станишних типова.
појасу од 200 m од еколошког коридора/станишта:	- услов за изградњу укопаних складишта је да се њихово дно налази изнад коте максималног нивоа подземне воде, уз примену грађевинско-техничких решења којим се обезбеђује спречавање емисије загађујућих материја у околни простор; Планским решењима мора се обезбедити: • примена мера заштите коридора/станишта од утицаја светлости, буке и загађења; • дефинисање посебних правила озелењавања уз забрану коришћења инвазивних врста (списак најучесталијих инвазивних врста Панонског биогеографског региона је у образложењу Решења Покрајинског завода за заштиту природе).
У појасу од 200 m од еколошког коридора/станишта, изузев у грађевинском подручју насеља:	- забрањује се изградња нових салаша; - на постојећим салашима дозвољена је реконструкција, доградња и надоградња постојећих објеката, без промене постојеће намене објекта, у циљу побољшања санитарно-хигијенских услова живота и рада на салашу; - на постојећим салашима дозвољена је: • доградња постојећих објеката до 50%; • надоградња постојећих објеката до макс. П+1; - изградња надземних објеката се ограничава: • на воћарско-виноградарске кућице и оставе за смештај воћа у воћњацима и виноградима; • на пољопривредне и водопривредне објекте неопходне за одрживо коришћење коридора или датог станишта (објекти сточарства на пашњацима, рибарства код рибњака и сл.), који су лоцирани и изграђени у складу са условима заштите природе.
	изградња инфраструктуре, уз примену следећих услова: • трасе саобраћајница планирати најкраћим путем преко еколошких коридора или комплекса станишта од већег броја субјединица; • применити посебна техничко-технолошка решења која спречавају колизију и електрокуцију птица код електричних водова ниског и средњег напона.
У појасу од 200 m од еколошког коридора /станишта на Грађевинском земљишту (грађевинско подручје насеља и грађевинско земљиште ван грађевинског подручја насеља):	- услов за изградњу објеката је да њихове граничне вредности индикатора буке на граници идентификованих (означених) природних станишта заштићених врста са другим наменама простора не прелази 50dB(A) за дан и вече, односно 40dB(A) за ноћ, а њихово осветљавање не делује на станиште или коридор.
У појасу од 50 m од еколошког коридора или станишта:	забрањује се: - примена техничких решења којима се формирају рефлектујуће површине (нпр. стакло, метал) усмерене према коридору или значајном станишту; - уситњавање парцела за потребе формирања грађевинског земљишта,

	изузев за инфраструктурне објекте; примењују се следеће мере: - очувати проходност еколошког коридора површинских вода: забраном ограђивања појаса уз обалу или применом типова оgrade које омогућују кретање ситних животиња; - обезбедити континуитет зеленог тампон појаса између простора људских активности и коридора/станишта у ширини од 10 m код постојећих објеката, а 20 m код планираних објеката и то у складу са типом вегетације коридора/станишта. Овај појас графички приказати у планској и пројектној документацији; - објекте који захтевају поплочавање и/или осветљење лоцирати на мин. 20 m удаљености од границе коридора/станишта.
У појасу од 50 m од еколошког коридора или станишта, (пољопривредно, шумско и водно земљиште):	Забрањена је изградња објеката, осим: - надземне инфраструктуре, чија траса најкраћим путем прелази преко еколошких коридора, станишта или комплекса станишта од већег броја субјединица; - водопривредних објеката и њихове пратеће Инфраструктуре.
У појасу од 50 m од еколошког коридора или станишта на грађевинском земљишту (насеље, радне зоне, викенд зоне, туристичко - рекреативне и сл.):	Услов за изградњу: - вештачких површина (паркинг, спортски терени и сл.) је да се на парцели формира уређена зелена површина са функцијом одржавања континуитета зеленог појаса коридора или тампон зоне станишта; - саобраћајница са тврдим застором за моторна возила (у насељима, као и приступних саобраћајница водопривредним објектима ван насеља) је примена техничких мера којима се обезбеђује безбедан прелаз за ситне животиње и смањују утицаји осветљења, буке и загађења коридора/станишта.

Мере заштите за подручје Измена и допуна Просторног плана

У подручју Измена и допуна Просторног плана се не налазе заштићена подручја.

Посматрано подручје се југозападним делом налази у близини Националног парка „Фрушка гора“, а са његове западне стране се граничи са стаништем строго заштићених и заштићених дивљих врста од националног значаја (у складу са Правилником о проглашењу и заштити строго заштићених и заштићених дивљих врста биљака, животиња и гљива, „Службени гласник РС, бр. 5/10, 47/11, 32/16, 98/16 и чл. 74, став 2. тачка 3. Закона) са ознаком: СКА02ф назива: „Загуљанац“. Кроз подручје обухвата Измена и допуна Просторног плана протиче локални еколошки коридор под називом Стражиловачки поток, утврђен Просторним планом подручја посебне намене „Фрушка гора“ („Службени лист АПВ“, број 8/19).

Подручје Измена и допуна Просторног плана се налази у:

- заштитној зони Националног парка утврђеној Законом о националним парковима („Службени гласник РС“, бр. 84/15 и 95/18 - др. закон);
- просторном обухвату еколошки значајног подручја „Фрушка гора и Ковиљски рит“ (бр. 14) еколошке мреже Републике Србије, и
- преклапа се и са међународно значајним подручјем за биљке - IPA Important Plant Area, под називом Фрушка гора и Ковиљско - петроварадински рит (Уредба о еколошкој мрежи, „Службени гласник РС“, број 102/10).

Обавезно је очување постојеће вегетације у максимално могућем обиму. Препорука за оптимално учешће зеленила је око 50% у викенд насељу.

Применити мере очувања и унапређења природних и полуприродних елемената еколошког коридора:

Опште мере заштите еколошког коридора:

- Није дозвољена промена намена површина под вегетацијом у природном и блиско-природном стању, као и чиста сеча шумских појасева или других врста зеленила са улогом еколошких коридора.
- Обезбедити повезивање шумских станишта заштићених врста очувањем и обнављањем појасева високог зеленила коридора.
- Поплочавање и изградњу обала потока са функцијом еколошког коридора:
 - 1) свести на минимум, уз примену еколошки повољних техничких решења;
 - 2) поплочани или бетонирани делови обале морају садржати појас нагиба до

45°, а структура овог појаса треба да омогући кретање животиња малих и средњих димензија, првенствено током малих и средњих водостаја;

3) поплочане или изграђене деонице на сваких 200-300 m (оптимално на 100 m) прекидати мањим зеленим површинама које су саставни део заштитног зеленила.

- Обезбедити отвореност потока са улогом еколошког коридора на целој дужини (извршити ревитализацију коридора код зацењених деоница) и обезбедити проходност обала.
- Обезбедити очување и редовно одржавање травне вегетације уз обалу, као дела еколошког коридора који омогућује миграцију ситним врстама сувих травних станишта.
- Прибавити посебне услове заштите природе за примену одговарајућих техничких решења којима се обезбеђује безбедно кретање животиња уз еколошки коридор за израду техничке документације приликом:
 - 1) регулације водотока, попличавања и изградње обала;
 - 2) изградње и/или обнављања саобраћајница које се укрштају са еколошким коридорима;
 - 3) изградње нових и обнављања постојећих мостова.
- Избегавати директно осветљење воде и обале. Применити одговарајућа техничка решења заштите природних и блиско природних делова коридора од утицаја светлости, применом одговарајућих планских и техничких решења (смањена висина светлосних тела, усмереност светлосних снопова према саобраћајницама и објектима, примена посебног светлосног спектра на осетљивим локацијама, ограничавање трајања осветљења на прву половину ноћи и сл.). Применити засторе којима се спречава расипање светлости према небу, односно према потоку.
- Наменити што већи део простора уз еколошки коридор за зеленило ради очувања и заштите биолошке разноврсности. Очувати појас приобалне вегетације на што већој дужини обале водотока.
- Очувати травну вегетацију уз обале водотока у ширини од најмање 4 m, а оптимално 8 m (у случају ужег појаса приобалног земљишта од наведених вредности, обезбедити травни појас до границе водног земљишта). Забрањено је узурпирати приобално земљиште коридора преоравањем, изградњом објеката и сл.

Посебне мере очувања функционалности и проходности коридора:

- У зонама водопривредних објеката применити техничка решења којима се обезбеђује континуитет вегетације приобалног појаса и проходност терена за слабо покретљиве ситне животиње.
- Електроенергетску инфраструктуру изоловати и обележити тако да се на минимум сведе могућност електрокуције (страдања услед удара струје) и колизије (механичког удара у жице) летећих организама: носаче изолатора изоловати пластичним навлакама, изолаторе поставити на носаче у положају на доле, а жице обележити на упадљив начин.
- Због еколошког значаја простора, план озелењавања треба да буде саставни део планске и пројектне документације. Озелењавање треба да се остварује паралелно са изградњом објеката:
 - 1) Забрањено је сађење инвазивних врста, од којих су на простору Војводине најзначајнији: јасенолисни јавор (*Acer negundo*), кисело дрво (*Ailanthus altissima*), багремац (*Amorpha fruticosa*), копривић (*Celtis* spp.), дафина (*Elaeagnus angustifolia*), пенсилванијски јасен (*Fraxinus pennsylvanica*), трновац (*Gleditsia triacanthos*), жива ограда (*Lycium barbarum*), петолисни бршљан (*Parthenocissus quinquefolia*), касна спремза (*Prunus serotina*), златни штап (*Solidago gigantea* agg.), звездан (*Symphoricarpon* spp.), фалопа (*Fallopia* sp.), багрем (*Robinia pseudoacacia*) и сибирски брест (*Ulmus pumila*) у простору еколошког коридора, а током уређења зелених површина, одстранити присутне самоникле јединке инвазивних врста.
 - 2) Обезбедити што већи проценат (најмање 50%) аутохтоних врста подручја.
- Уређењем окућница и простора око нестамбених објеката, дефинисањем правила озелењавања и удаљености објеката од обале, као и дефинисањем типова ограда уз обалу (забрана изградње ограда непроходних за ситне животиње уз примену еколошки прихватљивих елемената са отворима већим од 10 cm), обезбедити проходност обале за ситне животиње.

Мере заштите за заштитне зоне еколошког коридора и станишта СКА02Ф:

- У појасу до 500 m од еколошког коридора/станишта забрањују се планска решења којима се нарушавају карактеристике хидролошког режима од којих зависи функционалност коридора и опстанак врста и станишних типова.
- У појасу до 200 m од еколошког коридора/станишта:
 - 1) Услов за изградњу укопаних складишта је да се њихово дно налази изнад коте максималног нивоа подземне воде, уз примену грађевинско-техничких решења којим се обезбеђује спречавање емисије загађујућих материја у околни простор. Планским решењима мора се обезбедити:
 - а) примена мера заштите коридора/станишта од утицаја, буке, загађења и вештачког осветљења;
 - б) дефинисање посебних правила озелењавања уз забрану коришћења инвазивних врста.
 - 2) Трасе саобраћајница планирати најкраћим путем преко еколошких коридора или комплекса станишта од већег броја субјединица.
 - 3) Услов за изградњу објеката је да њихове граничне вредности индикатора буке на граници природних станишта заштићених врста са другим наменама простора не прелази 50dB(A) за дан и вече, односно 40dB(A) за ноћ, а њихово осветљавање не делује на станиште или коридор.
- У појасу до 50 m од еколошког коридора/станишта:
 - 1) Забрањује се примена техничких решења којима се формирају рефлектујуће површине (нпр. стакло, метал) усмерене према коридору или станишту.
 - 2) Примењују се следеће мере:
 - а) Очувати проходност еколошког коридора забраном ограда појаса уз обалу или применом типова ограда које омогућују кретање ситних животиња.
 - б) Обезбедити континуитет зеленог тампон појаса између простора људских активности и коридора/станишта у ширини од 10m код постојећих објеката, а 20m код планираних објеката и то у складу са типом вегетације коридора станишта. Овај појас графички приказати у планској и пројектној документацији.
 - в) Објекте који захтевају поплочавање и/или вештачког осветљења лоцирати на мин. 20 m удаљености од границе коридора/станишта.
 - 3) Услов за изградњу вештачких површина (паркинг, спортски терени и сл.) је да се на парцели формира уређена зелена површина са функцијом одржавања континуитета зеленог појаса коридора или тампон зоне станишта.

Концепт озелењавања унутар посматраног подручја:

- Предвидети да избор биљних таксона буде у складу са педолошким, климатским, хидролошким и другим условима локалитета и одређеним планском наменом како ће се остварио максималан ефекат озелењавања.
- Предвидети комбиновање дрвећа и жбуња различитих висина (високо, средње високо и ниско), у циљу санирања негативних утицаја на животу средину, ради очувања и унапређења еколошких функција локалитета.
- Обезбедити предност у коришћењу аутохтоних биљака, уз употребу мањег процента егзотичних и других адекватних алохтоних врста, а које по могућности, не спадају у категорију инвазивних (агресивних алохтоних) врста.
- Са циљем побољшања еоклиме предметног простора, правила озелењавања треба да садрже и следеће мере:
 - 1) За озелењавање користити претежно лишћаре, а примену четинарских врста (максимум 20%) ограничити само на интензивно одржаваним зеленим површинама са наглашеном естетском наменом.
 - 2) Крошњама високих лишћара засенчити што већи проценат вештачких површина (нпр. паркинг простори, стазе)."

Опште мере заштите биодиверзитета

Приликом подизања пољозаштитног зеленила са улогом вишефункционалног пуфер појаса, потребно је:

- постојеће и планиране површине ваншумског зеленила повезати у целовит систем зеленила и фокусирати планирање заштитног зеленила на промену намене обрадивих површина слабијег квалитета;

- учешће аутохтоних дрвенастих врста треба да буде најмање 50% ради очувања биодиверзитета аграрног и урбаног предела уз одговарајућу разноврсност врста и физиономије, тј. спратности дрвенасте вегетације заштитних појасева, будући да монокултуре еуроамеричких топола не испуњавају функције заштитног зеленила;
- избегавати коришћење инвазивних врста.

Заштита биодиверзитета урбаних подручја

Концептом озелењавања унутар граница Плана:

- формирати систем јавног зеленила, повећати проценат зелених површина, број и разноврсност постојећих категорија јавног зеленила и одржавати га у блиско природном стању;
- учешће аутохтоних дрвенастих врста треба да буде минимално 20% и оптимално 50%, а примену четинарских врста (максимум 20%) ограничити само на интензивно одржаваним зеленим површинама са наглашеном естетском наменом;
- очувати зелене површине унутар стамбених блокова, у зони породичног (индивидуалног) и вишепородичног становања и блокова са становањем као преовлађујућом наменом и повезати их у целину;
- приликом озелењавања комплекса, блокова и локација намењених за производњу, пословање и услуге, формирати више спратова зеленила са што већим процентом аутохтоних врста и користити примерке егзота за које је потврђено да се добро адаптирају датим условима средине и не спадају у категорију инвазивних, како би се обезбедила заштита околног простора од ширења последица загађивања;
- дуж фреквентних саобраћајница, формирати и одржавати густ зелени појас од врста отпорних на аерозагађење, са израженом санитарном функцијом, средњег и високог ефекта редукције буке, у комбинацији са жбуњем, а паркинг просторе равномерно покрити високим лишћарима;
- избегавати примену инвазивних врста током уређења зелених површина и подизања заштитног зеленила.

Заштита геолошког и палеонтолошког наслеђа

Пронађена геолошка и палеонтолошка документа (фосили, минерали, кристали и др.) која би могла представљати заштићену природну вредност, налазач је дужан да пријави надлежном Министарству у року од осам дана од дана проналаска, и да предузме мере заштите од уништења, оштећивања или крађе.

За објекте геонаслеђа који се налазе у заштитној зони Националног парка, спровести мере заштите према Студији заштите НП „Фрушка гора“ - Предлог за успостављање заштите природних вредности, у поступку израде Закона о Националним парковима (Покрајински завод за заштиту природе, Нови Сад, 2015. године). За ове објекте је потребна израда студије, којом би се дефинисале границе, режими и мере заштите са циљем очувања и могућности њиховог одрживог коришћења.

2.6. УСЛОВИ И МЕРЕ ЗАШТИТЕ ЕЛЕМЕНТАРНИХ НЕПОГОДА ОД АКЦИДЕНАТА

Законом о ванредним ситуацијама установљене су обавезе, мере и начини деловања, проглашавања и управљања у ванредним ситуацијама. Општи принципи управљања ризиком од елементарних непогода и технолошких удеса односе се на: планирање и имплементацију превентивних мера заштите; приправност и правовремено реаговање и санирање последица.

Хидротехничке мере за одбрану од **поплава** подразумевају оптималан однос пасивних и активних мера заштите. Пасивним мерама угрожена приобална подручја бране се од поплава таласа линијским системима - насипима и регулацијама река. Активне мере подразумевају ублажавање таласа коришћењем акумулација и ретензија, као и каналским системима са управљачким уставима, којима се активно утиче на снижење поплава таласа. Посебан значај даје се неинвестиционим мерама, односно мерама планске политике коришћења простора којима се спречава градња објеката у угроженим зонама, чиме се зауставља даљи пораст потенцијалних штета од поплава.

С обзиром на велику угроженост насеља **атмосферским водама**, одбрану од поплава треба реализовати у садејству са решавањем унутрашњих вода насеља.

Основне мере **заштите од ветра** су дендролошке мере које су планиране као ветрозаштитни појасеви уз саобраћајнице и канале.

Најефикаснија мера **заштите од суше** је примена наводњавања, која елиминише неповољне услове снабдевања биљака водом, регулише водни биланс земљишта чиме се стварају повољни услови за високу и стабилну биљну производњу.

Заштита од града се обезбеђује лансирним (противградним) станицама. Према подацима РХМЗ у обухвату Плана изграђене су 3 лансирне станице, са којих се током сезоне одбране од града испаљују противградне ракете. Изградња нових објеката на одстојању мањем од 500 m од лансирних станица система одбране од града могућа је само по обезбеђењу посебне сагласности и мишљења ове институције. У непосредној близини подручја Измена и допуна Просторног плана налази се лансирна (противградна) станица 143-Стражилово са које се током сезоне одбране од града испаљују противградне ракете које спадају у 1. категорију експлозивних материја. Законом о одбрани од града уведена је заштитна зона око лансирне станице у полупречнику од 500 m, у којој је ограничена изградња нових и реконструкција постојећих објеката и извођење радова који могу нарушити испаливање противградних ракета. Заштитна зона лансирне станице 143-Стражилово се преклапа са подручјем Измена и допуна Просторног плана. Изградња нових објеката на одстојању мањем од 500 m од лансирних станица Центра за одбрану од града је могућа само по обезбеђењу посебне сагласности и мишљења Републичког хидрометеоролошког завода.

Предвиђени радови за заштиту од **ерозије и уређење бујичних токова** имају за задатак санацију, под чиме се подразумева изградња заштитних објеката, укључујући и биолошке радове (подизање и одржавање заштитне вегетације). Под мерама за заштиту од ерозије и бујица сматрају се и разне забране или ограничења права коришћења земљишта. У циљу санације *клизишта* потребно је, између осталог, урадити одговарајућу пројектну документацију (за оне делове за које није урађена) и у складу са истом извести адекватне грађевинске радове.

Мере заштите од **пожара** обухватају урбанистичке и грађевинско-техничке мере заштите. Урбанистичке мере заштите се односе на планирање простора у насељу кроз урбанистичке показатеље (намена површина, индекс заузетости парцеле) и правила изградње (регулациона линија, грађевинска линија, висина објекта, удаљеност објекта од суседних, ширина саобраћајница, паркиралишта и др.). Грађевинско-техничке мере заштите се односе на стриктну примену прописа о изградњи објеката, електроенергетских и гасних постројења, саобраћајне инфраструктуре, мреже противпожарних хидраната и др. Заштита пољопривредног земљишта од пожара врши се применом мера заштите које прописују општине, у складу са Законом о пољопривредном земљишту.

Заштита шума на подручју НП „Фрушка гора“ и СРП „Ковиљско петроварадински рит“ обухвата спровођење мера за њихово уређење и очување, као и за спречавање појаве пожара као што су: обнова шума уношењем аутохтоних врста дрвећа (лишћара), санација и ревитализација угрожених и деградираних делова, израда карте шума по степену угрожености од пожара, планирање мера за борбу против потенцијалних изазивача пожара, планирање мера биолошко-техничке заштите шума, изградња шумских путева и заштитних просека у складу са програмом предузећа која газдују овим природним добрима, одређивање локација на природним водотоцима за уређење сталних црпилишта воде за потребе гашења пожара (дефинише се у Плановима заштите од пожара које израђују предузећа која газдују овим природним добрима).

Мере заштите од **земљотреса** су правилан избор локације за градњу објеката, примена одговарајућег грађевинског материјала, начин изградње, спратност објеката и др., као и строго поштовање и примена важећих грађевинско техничких прописа за изградњу објеката на сеизмичком подручју (за земљотрес јачине VII-VIII степени). Мере заштите од земљотреса обезбедиће се и поштовањем регулационих и грађевинских линија, односно прописане минималне ширине саобраћајних коридора и минималне међусобне удаљености објеката, како би се обезбедили слободни пролази у случају зарушавања.

Заштиту од земљотреса представља и примена принципа асеизмичког пројектовања објеката односно примена сигурносних стандарда и техничких прописа о градњи на сеизмичким подручјима. Тако се обезбеђује одговарајући степен заштите људи, минимална оштећења грађевинских конструкција и континуитет у раду објеката од виталног значаја у периоду након земљотреса.

Према подацима надлежног Министарства, у посебној намени простора постоји два постројења, која су истовремено и севесо постројења, постројење нижег реда- Дунав Оил терм ДОО, са повредивом зоном од 1000м и постројење вишег реда оператера Промист ДОО вишег реда, са повредивом зоном 2667 m.

За постројења у којима се обављају активности у којима је присутна, или може бити присутна опасна материја у једнаким или већим количинама од прописаних (СЕВЕСО постројење), важе мере које су прописане Законом о заштити животне средине и другим подзаконским актима.

Локална самоуправа је у обавези да, на основу Планова заштите од удеса оператера који се налазе на територији те локалне самоуправе, изради План заштите од удеса локалне самоуправе (екстерни План заштите од удеса), чији је садржај и методологија израде уређена Законом о ванредним ситуацијама.

2.7. УСЛОВИ ЗА УРЕЂЕЊЕ ПРОСТОРА ОД ИНТЕРЕСА ЗА ОДБРАНУ ЗЕМЉЕ

На основу услова, добијених од Министарства одбране, за војне комплексе „Буковац“ и „Ешиковачки поток“, који се налазе у статусу „Мастер план“, Просторним планом је одређена друга намена. Објекти ће се привести планираној намени након сагласности и мишљења Министарства одбране и регулисаних имовинско-правних односа између Војске Србије и будућих корисника објеката.

2.8. УСЛОВИ КОЈИМА СЕ ПОВРШИНЕ И ОБЈЕКТИ ЈАВНЕ НАМЕНЕ ЧИНЕ ПРИСТУПАЧНИМ ОСОБАМА СА ИНВАЛИДИТЕТОМ

Просторним планом се дају услови за уређење и изградњу површина јавне намене (јавних површина и објеката јавне намене за које се утврђује јавни интерес) и објеката за јавно коришћење, којима се обезбеђује несметано кретање у складу са стандардима приступачности.

Објекти за јавно коришћење јесу: објекти државне и локалне управе, социјалне и здравствене установе и објекти, објекти васпитања и образовања, објекти културе, спортски и рекреативни објекти, банке, поште, пословни објекти, саобраћајни терминали и други објекти намењени јавном коришћењу.

Приступачност обезбедити применом техничких стандарда у планирању, пројектовању, и грађењу јавних површина и јавних објеката, помоћу којих се свим људима, без обзира на њихове физичке, сензорне и интелектуалне карактеристике или године старости осигурава несметан приступ, кретање, коришћење услуга, боравак и рад.

При планирању, пројектовању и грађењу јавних простора - саобраћајних и пешачких површина, прилаза до објеката, као и пројектовање објеката јавне намене и других објеката за јавно коришћење, обезбедити обавезне елементе приступачности за све будуће кориснике у складу са Правилником о техничким стандардима планирања, пројектовања и изградње објеката, којима се осигурава несметано кретање и приступ особама са инвалидитетом, деци и старим особама („Службени гласник РС“, број 22/15).

Обавезни елементи приступачности су:

- елементи приступачности за савладавање висинских разлика;
- елементи приступачности кретања и боравак у простору - стамбене зграде и објекти за јавно коришћење;
- елементи приступачности јавног саобраћаја.

2.9. МЕРЕ ЕНЕРГЕТСКЕ ЕФИКАСНОСТИ ИЗГРАДЊЕ

Енергетска ефикасност изградње за крајњи циљ има смањење потрошње свих врста енергије, уз обезбеђење истих или бољих услова коришћења и функционисања објекта. Смањење потрошње необновљивих извора енергије (фосилних горива) и коришћење обновљивих извора енергије доприноси заштити животне средине и климатских услова.

Основне мере за унапређење енергетске ефикасности односе се на смањење енергетских губитака, ефикасно коришћење и производњу енергије.

Неопходно је радити на развоју и коришћењу нових и обновљивих облика енергије, и на подстицању градитеља и власника објеката да примене енергетски ефикасна решења и технологије у својим зградама, ради смањења текућих трошкова. Енергетски ефикасна градња подразумева изградњу објеката тако да се обезбеди удобан и конфоран боравак у објекту у свим временским условима, са што мање утрошене енергије.

Повећање енергетске ефикасности у насељима и ван њих обезбедити са:

- изградњом пешачких и бициклистичких стаза, за потребе обезбеђења унутарнасељског комуницирања и смањења коришћења моторних возила;
- подизањем уличног зеленила и зеленила уз ваннасељске путне коридоре (смањује се загревања тла и ствара се природни амбијент за шетњу и вожњу бицикла);
- пројектовањем и позиционирањем зграда према климатским аспектима, изложености сунцу и утицају суседних објеката, подизањем зелених кровова, као компензација окупираном земљишту;
- изградњом малих система за производњу енергије на бази алтернативних и обновљивих извора енергије који су одговарајући за предметни простор (сунце, геотермалне воде) и изградњом даљинских или централизованих система грејања и хлађења.

Ради повећања енергетске ефикасности, при пројектовању, изградњи и касније експлоатацији објеката, као и при опремању енергетском инфраструктуром, применити следеће мере:

- максимално користити нова техничка и технолошка решења у циљу енергетски ефикасније градње и употребе објеката;
- користити потенцијал обновљивих извора енергије локације - енергију сунца, подземних вода, ветра и сл., применом стаклених башти, фотонапонских панела, соларних колектора, топлотних пумпи и сл. (топлотне пумпе код ових система могу радити у режиму грејања зими, а у режиму хлађења у току лета тако да се постиже угодна и равномерна клима током читаве године);
- оријентацијом и функционалним концептом објекта максимално искористити сунчеву енергију за загревање објекта (оријентација према јужној, односно источној страни света), груписати просторије сличних функција и сличних унутрашњих температура (нпр. помоћне просторије оријентисати према северу) и сл;
- пројектовати облик објекта којим се може обезбедити што је могуће енергетски ефикаснији однос површине и запремине омотача објекта у односу на климатске факторе и намену зграде;
- обезбедити максимално коришћење природног осветљења, као и коришћење пасивних добитака топлотне енергије зими, односно заштите од прегревања у току лета адекватним засенчењем;
- оптимизовати величину прозора како би се смањили губици енергије, а просторије добиле довољно светлости;
- зеленилом и другим мерама заштитити делове објекта који су лети изложени јаком сунчевом зрачењу (на јужној и западној страни садити листопадно дрвеће, а на северној зимзелено);
- размотрити могућност постављања тзв. зелених кровова и фасада, као и коришћење атмосферских и отпадних вода;
- користити систем природне вентилације (вентилациони канали, прозори, врата и други грађевински отвори) тако да губици топлоте у зимском периоду и топлотно оптерећење у летњем периоду буду што мањи;
- при пројектовању термотехничких система предвидети елементе система грејања, климатизације и вентилације са високим степеном корисности;
- системе централног грејања пројектовати и изводити тако да се омогући централна и локална регулација и мерење потрошње енергије за грејање;
- употребљавати енергетски ефикасна расветна тела.

Објекти високоградње морају бити пројектовани, изграђени, коришћени и одржавани на начин којим се обезбеђују прописана енергетска својства.

Ова својства се утврђују издавањем сертификата о енергетским својствима, који чини саставни део техничке документације која се прилаже уз захтев за издавање употребне дозволе.

Мере за постизање енергетске ефикасности постојећих објеката су следеће:

- при реконструкцији објекта, чији је циљ постизање енергетске ефикасности, дозвољено је накнадно извођење спољне топлотне изолације зидова уколико се врши у складу са законом, при чему треба водити рачуна о очувању функционалне и обликовне целовитости зграде и у складу је са мерама заштите надлежног органа за објекте који су у режиму заштите;

- уколико се зид који се санира налази на регулационој линији, односно граници са суседном парцелом, дозвољава се реконструкција за потребе постизања енергетске ефикасности објекта уз сагласност власника суседне јавне/приватне парцеле;
- дозвољено је накнадно формирање стакленика (уколико за то постоје техничке могућности и ако се елаборатом докаже побољшање енергетске ефикасности зграде), елиминисање „хладних мостова“ и смањење енергетских губитака постављањем топлотне изолације на зидове, кровове и подове, замена столарије новом која има добре термоизолационе карактеристике, а све у циљу спречавања неповратних губитака дела топлотне енергије;
- примењивати мере за постизање енергетске ефикасности прописане за планиране објекте у максималној мери у којој услови постојећег објекта то дозвољавају;
- систем грејања и припреме санитарне топле воде (замена и модернизација котлова и горионика, уградња нових енергетских система, прелазак са прљавих горива на природни гас или даљинско грејање, замена и модернизација топлотних подстаница, регулација температуре, уградња термостатских вентила, делитеља и мерача топлоте и друге мере).

Сви објекти подлежу и обавези спровођења енергетског прегледа. Сви јавни објекти су дужни да спроводе програм енергетске ефикасности који доноси јединица локалне самоуправе, а који нарочито садржи планирани циљ уштеда енергије, преглед и процену годишњих енергетских потреба, план енергетске санације и одржавања јавних објеката, као и планове унапређења система комуналних услуга (даљинско грејање и хлађење, водовод, јавна расвета, управљање отпадом, јавни транспорт и др.).

Инвеститори објекта у изградње, односно објекта који се реконструише су дужни да грејну инсталацију сваког објекта предвиђеног за прикључење на неки од система снабдевања топлотном енергијом опреме уређајима за регулацију и/или мерење предате топлотне енергије. Нова и ревитализована постројења за производњу електричне и/или топлотне енергије, системи за пренос електричне енергије, дистрибуцију електричне и топлотне енергије и транспорт и дистрибуцију природног гаса морају да испуњавају минималне захтеве у погледу њихове енергетске ефикасности, а у зависности од врсте и снаге тих постројења, односно величине система.

Неки објекти, као што су историјски споменици, верски објекти, пољопривредне зграде, могу бити изузете из примене мера за постизање енергетске ефикасности.

Мере за даље побољшавање енергетских карактеристика објекта не смеју да буду у супротности са другим суштинским захтевима, као што су приступачност, рационалност и намеравање коришћење простора.

2.10. МЕРЕ ЗА УВЕЋАЊЕ ПОЗИТИВНИХ ЕФЕКТА У ОКВИРУ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА И ИЗМЕНА И ДОПУНА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

Поред мера за спречавање, смањење и ублажавање негативних утицаја на животну средину, Изменама и допунама Просторног плана предвиђене су и мере усмерене на увећање позитивних ефеката планских решења. Ове мере имају за циљ да, поред заштите животне средине, допринесу унапређењу квалитета простора, очувању вредности културног предела и јачању одрживог туристичког развоја.

Унапређење природних и еколошких вредности

Планирањем и уређењем зелених површина у оквиру планираних садржаја у зони кућа за одмор, уз очување постојеће аутохтоне вегетације и допунску садњу аутохтоних врста, доприноси се побољшању биодиверзитета и јачању функције еколошког коридора. Посебан позитиван ефекат постиже се формирањем заштитних зелених појасева дуж водотока и око објеката, чиме се истовремено унапређује микроклима и смањује визуелни и звучни утицај изградње.

Побољшање квалитета земљишта и вода

Применом мера контролисаног одвођења атмосферских вода, коришћењем природних система инфилтрације и спречавањем директног испуштања загађујућих материја, обезбеђује се очување и унапређење квалитета површинских и подземних вода. Рекултивација и озелењавање површина након завршетка грађевинских радова доприносе стабилизацији земљишта и смањењу ризика од ерозије.

Енергетска ефикасност и климатски позитивни ефекти

Примена принципа енергетски ефикасне градње, коришћење обновљивих извора енергије и рационално управљање потрошњом енергије доприносе смањењу емисија гасова са ефектом стаклене баште и унапређењу енергетске одрживости планираних садржаја у зони кућа за одмор. Ове мере имају дугорочан позитиван ефекат на климатску отпорност простора.

Унапређење пејзажних и амбијенталних вредности

Архитектонско обликовање објеката у складу са карактером културног предела, коришћење природних материјала и прилагођавање габарита и висина објеката постојећем амбијенту доприносе очувању визуелног идентитета простора. На овај начин планирани садржаји у зони кућа за одмор могу постати елемент који доприноси препознатљивости и квалитету предела, уместо да га нарушава.

Одржива туристичка и друштвена димензија

Развој планираних садржаја у зони кућа за одмор у складу са принципима одрживог туризма доприноси економском и друштвеном развоју локалне заједнице, кроз отварање нових радних места, промоцију локалних производа и очување традиционалних активности. Интеграцијом едукативних и интерпретативних садржаја о природним и културним вредностима подручја, додатно се подиже свест посетилаца о значају заштите животне средине.

Унапређење управљања простором

Применом јасно дефинисаних планских правила и континуираним праћењем стања животне средине кроз систем индикатора, обезбеђује се дугорочно унапређење управљања простором и спречавање стихијског развоја. Оваквим приступом, Измене и допуне Просторног плана имају изражен позитиван ефекат на очување и унапређење вредности предметног подручја

2.11. НАЧИН СПРОВОЂЕЊА МЕРА ЗА УВЕЋАЊЕ ПОЗИТИВНИХ ЕФЕКТА У ОКВИРУ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА И ИЗМЕНА И ДОПУНА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

Спровођење мера за увећање позитивних ефеката предвиђених Просторним планом и Изменама и допунама Просторног плана обезбеђује се кроз интеграцију ових мера у све фазе планирања, пројектовања, изградње и коришћења планираних садржаја у зони кућа за одмор. Оваквим приступом обезбеђује се да позитивни ефекти планских решења буду дугорочни, одрживи и усклађени са капацитетом простора и вредностима културног предела.

Мере за увећање позитивних ефеката уграђују се у планска правила и услове уређења простора, који представљају обавезујући основ за израду урбанистичке и техничке документације. На овај начин се обезбеђује да **принципи очувања природних и пејзажних вредности, енергетске ефикасности и одрживог управљања ресурсима буду примењени већ у фази пројектовања.**

У фази израде пројектно-техничке документације, спровођење мера обезбеђује се кроз примену важећих техничких прописа, стандарда и смерница из области заштите животне средине, енергетске ефикасности и заштите културног предела. Посебна пажња посвећује се избору материјала, начину обликовања објеката, решењима зелених површина и систему управљања водама и отпадом.

Током фазе изградње, спровођење мера за увећање позитивних ефеката обезбеђује се кроз контролу извођења радова, примену добрих пракси у грађевинарству и поштовање мера заштите дефинисаних у планској документацији и Стратешкој процени. Рекултивација и уређење терена након завршетка радова представљају обавезан корак у циљу постизања позитивних еколошких и пејзажних ефеката.

У фази експлоатације планираних садржаја у зони кућа за одмор, мере се спроводе кроз организовано управљање објектима и простором, примену система енергетског менаџмента, редовно одржавање зелених и водних површина и континуирано праћење индикатора стања животне средине. Оваквим приступом обезбеђује се трајно унапређење квалитета простора и смањење негативних утицаја у дугорочном периоду.

Надзор над спровођењем мера за увећање позитивних ефеката обезбеђује се кроз рад надлежних институција, у оквиру својих законских овлашћења, као и кроз систем праћења стања животне средине дефинисан Стратешком проценом. Резултати праћења представљају основу за евентуално прилагођавање и унапређење мера, у складу са стварним стањем и потребама простора.

Овако дефинисан начин спровођења мера обезбеђује да Измене и допуне Просторног плана, поред унапређења развојних потенцијала подручја, остваре и трајне позитивне ефекте на очување и унапређење животне средине и културног предела.

2.12. ПРОЦЕНА ЕФИКАСНОСТИ МЕРА ЗА УВЕЋАЊЕ ПОЗИТИВНИХ ЕФЕКТА У ОКВИРУ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА И ИЗМЕНА И ДОПУНА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

Процена ефикасности мера за увећање позитивних ефеката спроведена је у оквиру Стратешке процене утицаја на животну средину с циљем да се утврди у којој мери предложене мере доприносе унапређењу стања животне средине, очувању вредности културног предела и одрживом развоју предметног простора.

Ефикасност мера процењивана је на стратешком нивоу, у односу на дефинисане посебне циљеве Стратешке процене и одабране индикаторе, уз разматрање свих фаза спровођења планских решења – од планирања и пројектовања, преко изградње, до експлоатације планираних садржаја у зони кућа за одмор.

Мере усмерене на очување и унапређење природних и еколошких вредности оцењују се као ефикасне, с обзиром на то да њихова примена директно доприноси очувању постојеће вегетације, унапређењу биодиверзитета и јачању функције еколошког коридора. Ефекти ових мера могу се пратити кроз индикаторе који се односе на очуваност станишта, континуитет зелених површина и квалитет локалне биолошке разноврсности.

Мере за побољшање квалитета земљишта и вода показују висок степен ефикасности, јер омогућавају спречавање деградације терена, смањење ризика од ерозије и заштиту водотока од загађења. Њихова ефикасност зависи од доследне примене техничких и организационих решења, а резултати се могу пратити кроз индикаторе квалитета вода и стања земљишта.

Мере енергетске ефикасности и смањења емисија гасова са ефектом стаклене баште оцењују се као дугорочно ефикасне, с обзиром на то да доприносе смањењу укупног енергетског оптерећења простора и повећању климатске отпорности. Иако су ефекти ових мера постепени и мање изражени на локалном нивоу, њихов значај је изражен у контексту регионалних и глобалних климатских циљева.

Мере за очување пејзажних и амбијенталних вредности показују средњи до висок степен ефикасности, јер њихов успех у великој мери зависи од квалитета архитектонских решења и контроле њихове примене у пракси. Уз поштовање планских услова, очекује се да ће позитивни ефекти ових мера бити трајни.

Ефикасност мера усмерених на унапређење одрживог туризма и друштвено-економских ефеката огледа се у јачању везе између планираних садржаја у зони кућа за одмор и локалне заједнице, подстицању локалне економије и промоцији културних и природних вредности подручја. Ови ефекти имају индиректан, али дугорочно значајан позитиван утицај.

Укупна процена показује да су мере за увећање позитивних ефеката адекватно дефинисане и да, уз доследно спровођење и редовно праћење стања животне средине, могу остварити планиране резултате. Систем индикатора и програма праћења представља основ за континуирано вредновање ефикасности мера и њихово прилагођавање у складу са стварним условима на тере

2.13. РАНА ИДЕНТИФИКАЦИЈА И ПОСТУПАЊЕ У СЛУЧАЈУ НЕОЧЕКИВАНИХ НЕГАТИВНИХ УТИЦАЈА У ОКВИРУ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА И ИЗМЕНА И ДОПУНА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

Рана идентификација и благовремено поступање у случају појаве неочекиваних негативних утицаја представљају важан елемент Стратешке процене утицаја и обезбеђују флексибилност и прилагодљивост у спровођењу Просторног плана и Измена и допуна Просторног плана. Овај приступ омогућава да се потенцијални проблеми уоче у раној фази и да се спречи њихово даље ширење и продубљивање.

Рана идентификација неочекиваних негативних утицаја обезбеђује се кроз систем праћења стања животне средине заснован на одабраним индикаторима, који омогућавају континуирано праћење кључних чинилаца животне средине током фаза изградње и експлоатације планираних садржаја у зони кућа за одмор. Посебна пажња посвећује се индикаторима који се односе на земљиште, воде, биодиверзитет, пејзажне вредности, буку и управљање отпадом, као и индиректним утицајима у смислу емисија гасова са ефектом стаклене баште.

Уколико се током праћења утврди одступање од очекиваних вредности индикатора или појава утицаја који нису били предвиђени Стратешком проценом, надлежни органи и носиоци реализације планских решења дужни су да без одлагања анализирају узроке таквих појава. Анализа обухвата процену обима, интензитета и могућих последица уоченог утицаја, као и утврђивање да ли се ради о привременој или трајној појави.

Поступање у случају неочекиваних негативних утицаја подразумева примену корективних мера, које могу укључивати измену начина извођења радова, појачање постојећих мера заштите, увођење додатних техничких или организационих решења, као и привремено обустављање појединих активности уколико је то неопходно ради заштите животне средине. У случајевима када уочени утицаји превазилазе оквири Стратешке процене, могу се покренути и додатни поступци процене утицаја на нивоу пројекта, у складу са важећим прописима.

Резултати праћења и спроведених корективних мера документују се и користе као основ за даље унапређење управљања простором и прилагођавање планских решења, уколико се за то укаже потреба. На овај начин обезбеђује се динамичан и адаптиван приступ спровођењу Просторног плана и Измена и допуна Просторног плана, у складу са принципима превенције и предострожности.

Овако дефинисан систем ране идентификације и поступања у случају неочекиваних негативних утицаја доприноси смањењу ризика по животну средину, јачању контроле над реализацијом планских решења и обезбеђује да развој предметног подручја остане у границама прихватљивости са становишта заштите животне средине.

3. СМЕРНИЦЕ ЗА НИЖЕ ХИЈЕРАРХИЈСКЕ НИВОЕ

3.1. СМЕРНИЦЕ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ИЗМЕНА И ДОПУНА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

Имплементација Просторног плана и предметних Измена и допуна просторног плана, представља процес примене и спровођења циљева и решења утврђених Просторним планом и планираним Изменама и допунама. Реализација овог процеса захтева дефинисање начина управљања просторним развојем (у оквиру актуелног законодавства и институционалног амбијента), утврђивање потребних активности, мера и инструмената за имплементацију, утврђивање приоритета у имплементацији, као и утврђивање учесника у процесу имплементације и њихових обавеза, овлашћења и одговорности.

Управљање просторним развојем се заснива на постојећем систему управљања у Републици Србији и подразумева координиране активности различитих нивоа органа државне управе у процесу коришћења, уређења, развоја и заштите планског подручја:

- државни ниво – ресорна министарства Владе Републике Србије;
- покрајински ниво – ресорни покрајински секретаријати и Покрајинска влада и
- ниво локалне самоуправе – ресорна одељења и службе општине Сремски Карловци.

Управљање просторним развојем представља процес доношења одлука, заснованих на реализацији циљева и решења утврђених Просторним планом, при чему приоритет имају функције и садржаји од заједничког, јавног значаја. Примарну одговорност за реализацију ових садржаја имају наведени органи државне управе.

Посебно је значајно спроводити заштиту природних и културних вредности, као и усклађивање свих активности у оквиру посебне намене простора са мерама прописаним овим Просторним планом.

Имајући у виду захтеве заштите и одрживог развоја, а сходно националном законодавству, секторским стратешким документима и поштовању конвенција, предложен је оквир примене Измена и допуна Просторног плана као подручја на ком су успостављене мере заштите вредности карактера предела, културних и природних добара.

Државни органи, у складу са својим нивоом, овлашћењима, обавезама и одговорностима, морају бити координатори планираних активности и актера у процесу имплементације. Активности свих нивоа управљања морају бити међусобно усклађене.

Доношењем Измена и допуна Просторног плана подручја посебне намене културног предела Сремски Карловци, престају да важе одредбе Просторног плана подручја посебне намене културног предела Сремски Карловци („Службени лист општине АПВ“, број 57/17) у делу који се односи на обухват Измена и допуна Просторног плана, односно у обухвату датом у тачки „**2. ОПИС ГРАНИЦЕ ОБУХВАТА ИЗМЕНА И ДОПУНА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА**“.

3.2. СМЕРНИЦЕ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ПЛАНОВА НА НИЖИМ ХИЈЕРАРХИЈСКИМ НИВОИМА

Чланом 1. Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину („Службени гласник РС“, бр. 94/2024) дефинисано је да се поступак стратешке процене води за:

- Стратегије, програме и планове развоја који се доносе у складу са системом планирања,
- Просторне и урбанистичке планове дефинисане законом о планирању,
- као и друге планове и основе који се доносе по другим прописима или законима.

Извештај о стратешкој процени даје јасне смернице за израду и примену планских докумената на нижим хијерархијским нивоима.

Смернице се односе на идентификацију ситуација у којима ће бити потребно спровођење нових стратешких процена или процена утицаја појединачних пројеката који проистичу из Измена и допуна Просторног плана.

Посебно су разрађени аспекти заштите животне средине који морају бити узети у обзир.

Предметни Извештај о стратешкој процени за Измене и допуне Просторног плана препознаје потребу да се у будућем планирању на нижим нивоима инсистира на поштовању принципа превенције, примене мера ублажавања негативних утицаја и успостављању механизма праћења стања животне средине, у овом случају посебно на нивоу разраде техничких решења и израде пројектно техничке документације за планиране садржаје у зони кућа за одмор у обухвату Измена и допуна Просторног плана.

3.3. ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА ПРОЈЕКТА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

Чланом 1. Закона о процени утицаја на животну средину уређује се поступак процене утицаја за пројекте који могу да имају значајне утицаје на животну средину, садржај студије о процени утицаја на животну средину, учешће заинтересованих органа и организација и јавности, прекограничне консултације за пројекте који могу да имају значајне утицаје на животну средину друге државе, надзор и друга питања од значаја за процену утицаја на животну средину.

Одредбе овог закона не примењују се на пројекте чија је искључива сврха сузбијање и спречавање непосредне опасности по живот и здравље људи или имовину, спашавање људи и имовине и то само док трају наведене околности које се утврђују посебним актом надлежног органа, као и на пројекте или делове пројеката чија је сврха одбрана земље.

Чланом 4. Закона о процени утицаја на животну средину дефинисано је који су све пројекти предмет процене утицаја, и између осталог, ту се налазе и „пројекти који сами или заједно са другим пројектима, радовима или активностима, могу да имају значајан утицај на очување и целовитост подручја еколошке мреже у складу са овим законом и прописима којима се уређује заштита природе”.

У складу са наведеним Законом и одредбама Уредбе о утврђивању Листе пројеката, за које је обавезна процена утицаја и Листе пројеката, за које се може захтевати процена утицаја на животну средину („Службени гласник РС”, број 114/08) инвеститори су дужни да се обрате, пре подношења захтева за издавање одобрења за изградњу објеката са Листе II, надлежном органу.

Надлежни орган ће одлучити о потреби израде студије о Процени утицаја на животну средину, односно донети Решење о потреби изради или ослобађању од израде студије.

Поступак процене утицаја спроводи се по фазама у поступку процене утицаја, како је то прописано поменутиим Законом. Начелни садржај студије о Процени утицаја на животну средину прописан је чланом 22. поменутог Закона, а егзактан обим и садржај студије се одређује одговарајућим решењем од стране надлежног органа.

4. ПРОГРАМ ПРАЋЕЊА СТАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ ЗА ИЗМЕНЕ И ДОПУНЕ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

Програм праћења стања животне средине дефинисан је са циљем да се обезбеди континуирано и систематично праћење утицаја спровођења Измена и допуна Просторног плана на животну средину, као и благовремено уочавање евентуалних одступања од планираних и очекиваних ефеката. Програм представља основ за рану идентификацију негативних утицаја, процену ефикасности примењених мера и, по потреби, прилагођавање начина реализације планских решења.

Праћење је засновано на одабраним индикаторима из Националне листе индикатора заштите животне средине и прилагођено је карактеру и обиму циљаних Измена и допуна Просторног плана, као и чињеници да се планиране активности односе на изградњу и коришћење планираних садржаја у зони кућа за одмор у оквиру културног предела.

Основни принципи програма праћења

Програм праћења заснива се на следећим принципима:

- усмереност на кључне чиниоце животне средине који могу бити погођени планским решењима;
- пропорционалност обиму и интензитету очекиваних утицаја;
- коришћење постојећих система мониторинга и доступних података, где год је то могуће;
- јасно дефинисање надлежности и учесталости праћења;
- повезаност резултата праћења са системом корективних мера.

4.1. ОПИС ЦИЉЕВА ПЛАНА

Циљеви израде Измена и допуна Просторног плана су:

- стварање услова за реализацију планираних садржаја у зони кућа за одмор пренаменом мањег дела виноградарско-воћарске зоне у зону кућа за одмор и њој компатибилне намене у просторној подцелини „Долина Ешиковачког потока”, дуж туристичког коридора – пут за Стражилово и
- очување постојећих потенцијала подручја уз оптимално коришћење, уређење и заштиту самог подручја обухваћеног Изменама и допунама Просторног плана.

4.2. ИНДИКАТОРИ ЗА ПРАЋЕЊЕ СТАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Индикатори представљају један од инструмената за систематско идентификовање, оцењивање и праћење стања, развоја и услова средине и сагледавање последица. Они су средство за праћење извесне променљиве вредности у прошлости и садашњости, а неопходни су као улазни подаци за свако планирање активности у простору.

На основу дефинисаних циљева, врши се избор одговарајућих индикатора Стратешке процене. Сврха њихове примене је у усмеравању реализације планских решења ка циљевима који се постављају.

Приликом дефинисања индикатора обрађивачи стратешке процене утицаја су се ослонили на индикаторе УН за одрживи развој, индикаторе дефинисане Правилником о националној листи индикатора заштите животне средине и на елементарне еколошке индикаторе који се могу узети у обзир у односу на постојеће стање животне средине и карактер Просторног плана и планираних активности.

У наредној табели дат је упоредни приказ односа општих и посебних циљева и избор индикатора.

Табела 19. Преглед посебних циљева и индикатора стратешке процене утицаја Измена и допуна Просторног плана на животну средину

Посебни циљ (СПУ)	Одговарајући индикатор(и) из Националне листе индикатора
Ц1 – очување и унапређење квалитета земљишта, спречавање ерозије и деградације	4.27 Промена начина коришћења земљишта 4.28 Ерозија земљишта 9.56 Површине деградираног земљишта
Ц2 – заштита површинских и подземних вода, посебно Ешиковачког потока, контролисано одвођење атмосферских и отпадних вода	2.12 Квалитет површинских вода – SWQI 2.20 Испуштање отпадних вода 2.22 Емисије загађујућих материја из тачкастих извора у водна тела
Ц3 – очување биодиверзитета и функционалности еколошке мреже, спречавање фрагментације станишта	3.23 Угрожене и заштићене врсте 3.24 Заштићена подручја
Ц4 – очување пејзажних и амбијенталних вредности културног предела кроз контролисану изградњу и архитектонско уклапање	4.27 Промена начина коришћења земљишта (као индиректни просторни показатељ притиска/„land take“ у културном пределу)
Ц5 – контрола и ублажавање утицаја буке и вибрација у фазама изградње и експлоатације	6.40 Укупни индикатор буке (Lden) 6.41 Индикатор ноћне буке (Lnight)
Ц6 – очување квалитета ваздуха и смањење утицаја у смислу емисија гасова са ефектом стаклене баште применом мера енергетске ефикасности	1.8 Емисија гасова са ефектом стаклене баште
Ц7 – адекватно управљање отпадом током изградње и коришћења планираних садржаја у зони кућа за одмор	5.32 Производња отпада (комунални, индустријски, опасан); 5.38 Количина издвојено прикупљеног, поново искоришћеног и одложеног отпада
Ц8 – спречавање кумулативних негативних утицаја и очување дугорочне одрживости простора	Комбиновано праћење кроз 4.27 Промена начина коришћења земљишта, 1.8 Емисија гасова са ефектом стаклене баште, 2.12 SWQI, 6.40/6.41 индикатори буке 10.74 Интензитет туризма

4.3. МОНИТОРИНГ КВАЛИТЕТА ВАЗДУХА

Законом о заштити ваздуха утврђен је законски оквир за проучавање и праћење квалитета ваздуха, чији је циљ контрола и утврђивање степена загађености ваздуха, као и праћење трендова загађења, ради правовременог предузимања мера за смањење концентрација штетних супстанци до нивоа који неће битно утицати на квалитет животне средине и здравље становништва.

У складу са чланом 8. Закона о заштити ваздуха, оцењивање квалитета ваздуха врши се за следеће полутанте: сумпор-диоксид, азот-диоксид и оксиде азота, суспендоване честице, олово, бензен, угљен-моноксид, приземни озон, арсен, кадмијум, никл и бензо(а)пирен.

Захтеви квалитета ваздуха за полутанте који имају потврђен штетан утицај на здравље популације (граничне вредности, толерантне вредности, границе оцењивања, циљне вредности и дугорочни циљеви) ближе су дефинисани Уредбом о условима за мониторинг и захтевима квалитета ваздуха.

Поред тога, истом уредбом прописани су и критични нивои и циљне вредности за поједине полутанте ради заштите вегетације, пре свега за сумпор-диоксид, азотне оксиде и приземни озон, као и прагови обавештавања и прагови упозорења у случају повишених концентрација загађујућих материја у ваздуху.

За наменска мерења појединих полутаната у зонама и агломерацијама у којима постоје различити извори емисија који могу утицати на ниво загађености ваздуха, прописане су максимално дозвољене концентрације за гасовите неорганске, органске и канцерогене материје, као и за укупне суспендоване честице, укупне таложне материје и чађ.

Оцењивање квалитета ваздуха врши се на основу измерених концентрација загађујућих материја, применом критеријума утврђених наведеном уредбом, док се мониторинг спроводи и на основним руралним локацијама ван непосредног утицаја значајних извора загађења, ради утврђивања позадинских концентрација.

С обзиром на карактер и обим Измена и допуна Просторног плана, одсуство значајних стационарних извора емисија и локални карактер планираних активности, у обухвату Измена и допуна Просторног плана није неопходно успостављање посебног мониторинга квалитета ваздуха, већ је довољно ослањање на постојећи систем мониторинга и индикативно праћење стања.

4.4. МОНИТОРИНГ КВАЛИТЕТА ВОДЕ

Законом о заштити животне средине утврђене су основне смернице заштите вода, при чему је чланом 23. овог закона дефинисано да се заштита и коришћење вода остварују интегралним управљањем водама, као и предузимањем мера за њихово очување и заштиту у складу са посебним прописима.

У циљу ограничавања даљег загађивања и, где је могуће, побољшања квалитета вода, од посебног значаја је стално и систематско праћење параметара квалитета површинских и подземних вода. За природна површинска водна тела, као што су реке и језера, утврђује се еколошки статус, док се за вештачка и знатно измењена водна тела одређује еколошки потенцијал.

Физичко-хемијска и бактериолошка анализа воде за пиће врши се у складу са Законом о водама и Правилником о хигијенској исправности воде за пиће, као и анализа квалитета подземних вода које се користе или могу користити за потребе водоснабдевања.

Лица, правна или физичка, која испуштају приоритетне и приоритетне хазардне супстанце у површинске воде, дужна су да своје емисије ускладе са стандардима квалитета животне средине за површинске воде које нису под утицајем прекограничног загађења, у складу са Уредбом о граничним вредностима приоритетних и приоритетних хазардних супстанци које загађују површинске воде и роковима за њихово достизање.

Предузећа и друге овлашћене организације које врше испитивање квалитета подземних и отпадних вода обавезне су да резултате испитивања достављају Републичком хидрометеоролошком заводу и надлежном јавном водопривредном предузећу у месечним интервалима, а у случају хаваријског загађења воде – без одлагања, односно у току истог дана.

Посебна испитивања квалитета вода спровode се у случајевима хаваријског загађења, ради утврђивања обима и могућих последица загађења, као и ради провере и дефинисања одговарајућих техничких и организационих мера заштите, у складу са посебно утврђеним програмима.

С обзиром на карактер и обим Измена и допуна Просторног плана, одсуство директних испуста у површинске воде и планирано контролисано одвођење отпадних и атмосферских вода, у обухвату Измена и допуна Просторног плана није неопходно успостављање посебног мониторинга квалитета вода, већ је довољно ослањање на постојеће системе мониторинга и индикативно праћење стања, уз обавезу реаговања у случају ванредних ситуација.

4.5. МОНИТОРИНГ КВАЛИТЕТА ЗЕМЉИШТА

Контрола и праћење квалитета земљишта спровode се у складу са Законом о заштити животне средине, Законом о заштити земљишта, Уредбом о систематском праћењу стања и квалитета земљишта и Правилником о дозвољеним количинама опасних и штетних материја у земљишту и води за наводњавање, као и методама њиховог испитивања.

Заштита земљишта остварује се спровођењем мера и активности у поступцима планирања, управљања, коришћења и мониторинга, као и применом мера заштите од загађења и деградације, са циљем очувања природних особина, продуктивности и еколошких функција земљишта.

Република, аутономна покрајина и јединице локалне самоуправе, у оквиру својих законом утврђених надлежности, обезбеђују систематско праћење стања и квалитета земљишта и одржавање базе података о земљишту, у складу са програмима мониторинга земљишта. У ту сврху успоставља се државна и локална мрежа мониторинга земљишта.

Мониторинг земљишта на нивоу локалне мреже спроводи се ради праћења квалитета земљишта на територији аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе, при чему обухвата мерна места која нису укључена у програм државног мониторинга. Избор локалитета за мониторинг условљен је специфичним карактеристикама простора и присуством доминантних притисака који могу довести до деградације земљишта, као што су ерозија, загађење, сабијеност, нарушавање физичких својстава, губитак органског угљеника и биодиверзитета, салинизација, алкализација, ацидификација, клизишта, поплаве и прекривање земљишта.

Власник или корисник земљишта, односно постројења чија делатност може бити или јесте узрок загађења или деградације земљишта, дужан је да, у складу са Законом о заштити земљишта, обезбеди спровођење мониторинга и предузме мере заштите и санације у случају утврђених негативних утицаја.

С обзиром на ограничен обухват Измена и допуна Просторног плана, одсуство планираних активности високог ризика по земљиште и чињеницу да се у зони већ налазе изграђени објекти и измењено коришћење земљишта, у оквиру Измена и допуна Просторног плана није неопходно успостављање посебног мониторинга квалитета земљишта, већ је довољно ослањање на постојећи систем мониторинга и индикативно праћење стања, уз примену мера заштите у фази изградње и коришћења.

5. ПРАВА И ОБАВЕЗЕ НАДЛЕЖНИХ ОРГАНА

Када су питању права и обавезе надлежних органа у вези праћења стања животне средине иста произилазе из Закона о заштити животне средине.

Обезбеђење мониторинга

Република Србија, аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе у оквиру своје надлежности утврђене законом обезбеђују континуалну контролу и праћење стања животне средине (у даљем тексту: мониторинг), у складу са овим и посебним законима.

Мониторинг је саставни део јединственог информационог система животне средине. Влада доноси програме мониторинга на основу посебних закона.

Аутономна покрајина, односно јединица локалне самоуправе доноси програм мониторинга на својој територији који мора бити у складу са програмима вишег реда.

Садржина и начин вршења мониторинга

Мониторинг се врши систематским праћењем вредности индикатора, односно праћењем негативних утицаја на животну средину, стања животне средине, мера и активности које се предузимају у циљу смањења негативних утицаја и подизања нивоа квалитета животне средине.

Влада утврђује критеријуме за одређивање броја и распореда мерних места, мрежу мерних места, обим и учесталост мерења, класификацију појава које се прате, методологију рада и индикаторе загађења животне средине и њиховог праћења, рокове и начин достављања података, на основу посебних закона.

Овлашћена организација

Мониторинг може да обавља и овлашћена организација, ако испуњава услове у погледу кадрова, опреме, простора, акредитације за мерење датог параметра и СРПС стандарда у области узорковања, мерења, анализа и поузданости података, у складу са Законом.

Обавезе загађивача

У контексту мониторинга загађивача, Законом су прописане обавезе оператера постројења, односно комплекса који представља извор емисије и загађивања животне средине, да преко надлежног органа, овлашћене организације или самостално, уколико испуњава услове прописане законом, обавља мониторинг, односно да:

- 1) прати индикаторе емисија, односно индикаторе утицаја својих активности на животну средину, индикаторе ефикасности примењених мера превенције настанка или смањења нивоа загађења;
- 2) обезбеђује метеоролошка мерења за велике индустријске комплексе или објекте од посебног интереса за Републику Србију, аутономну покрајину или јединицу локалне самоуправе.

Загађивач планира и обезбеђује финансијска средства за обављање мониторинга, као и за друга мерења и праћење утицаја своје активности на животну средину.

Влада утврђује врсте активности и друге појаве које су предмет мониторинга, методологију рада, индикаторе, начин евидентирања, рокове достављања и чувања података, на основу посебних закона.

Достављање података

Државни органи, односно организације, органи аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе, овлашћене организације и загађивачи дужни су да податке добијене мониторингом достављају Агенцији за заштиту животне средине на прописан начин.

Санација и ремедијација

Правно и физичко лице које деградира животну средину дужно је да изврши ремедијацију или на други начин санира деградирану животну средину, у складу са пројектима санације и ремедијације, на које сагласност даје надлежно министарство.

Законски оквир

Законски оквир за мониторинг квалитета параметара животне средине су следећи правни акти:

- Закон о заштити животне средине („Службени гласник РС”, бр. 135/04, 36/09, и 36/09-др. закон, 72/09 - др. закон, 43/11-УС, 14/16, 76/18, 95/18-др. закон и 94/24-др. закон);
- Закон о заштити ваздуха („Службени гласник РС”, број 51/25);
- Закон о заштити земљишта („Службени гласник РС”, број 112/15);
- Закон о заштити од буке у животној средини („Службени гласник РС”, број 96/21);
- Закон о водама („Службени гласник РС”, бр. 30/10, 93/12, 101/16, 95/18 и 95/18-др. закон);
- Уредба о одређивању зона и агломерација („Службени гласник РС”, бр. 58/11 и 98/12);
- Уредба о утврђивању програма контроле квалитета ваздуха у државној мрежи („Службени гласник РС”, број 58/11);
- Уредба о условима за мониторинг и захтевима квалитета ваздуха („Службени гласник РС”, бр. 11/10, 75/10 и 63/13);
- Уредба о граничним вредностима емисија загађујућих материја у ваздух из постројења за сагоревање („Службени гласник РС”, број 6/16 и 67/21);
- Уредба о класификацији вода („Службени гласник РС”, број 5/68);
- Уредба о граничним вредностима приоритетних и приоритетних хазардних супстанци које загађују површинске воде и роковима за њихово достизање („Службени гласник РС”, број 24/14);
- Уредба о граничним вредностима загађујућих материја у површинским и подземним водама и седименту и роковима за њихово достизање („Службени гласник РС”, број 50/12);
- Уредба о граничним вредностима емисија загађујућих материја у воде и роковима за њихово достизање („Службени гласник РС”, бр. 67/11 и 48/12, 1/16);
- Уредба о индикаторима буке, граничним вредностима, методама за оцењивање индикатора буке, узнемиравања и штетних ефеката буке у животној средини („Службени гласник РС”, број 75/10);
- Уредба о систематском праћењу стања и квалитета земљишта („Службени гласник РС”, број 88/20);
- Уредба о граничним вредностима загађујућих, штетних и опасних материја у земљишту („Службени гласник РС”, број 30/18 и 64/19);
- Правилник о хигијенској исправности воде за пиће („Службени лист СРЈ”, бр. 42/98 и 44/99, „Службени гласник РС”, број 28/19);
- Правилник о опасним материјама у водама („Службени гласник РС”, број 31/82);

- Правилник о методама мерења буке, садржини и обиму извештаја о мерењу буке („Службени гласник РС“, број 139/22);
- Правилник о утврђивању водних тела површинских и подземних вода („Службени гласник РС“, број 72/23);
- Правилник о референтним условима за типове површинских вода („Службени гласник РС“, број 67/11);
- Правилник о параметрима еколошког и хемијског статуса површинских вода и параметрима хемијског и квантитативног статуса подземних вода („Службени гласник РС“, број 74/11);
- Правилник о начину размене информација о мерним местима у државној и локалној мрежи, техникама мерења, као и о начину размене података добијених праћењем квалитета ваздуха у државној и локалним мрежама („Службени гласник РС“, број 84/10);
- Правилник о дозвољеним количинама опасних и штетних материја у земљишту и води за наводњавање и методама њиховог испитивања („Службени гласник РС“, број 23/94) и др.

5.1. МЕРЕ РАНЕ ИДЕНТИФИКАЦИЈЕ И ПОСТУПАЊА У СЛУЧАЈУ ПОЈАВЕ НЕОЧЕКИВАНИХ НЕГАТИВНИХ УТИЦАЈА СПРОВОЂЕЊА ИЗМЕНА И ДОПУНА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА У ЦИЉУ ОТКЛАЊАЊА ТАКВИХ УТИЦАЈА

Мере ране идентификације и поступања у случају појаве неочекиваних негативних утицаја представљају саставни део система управљања утицајима на животну средину током спровођења Измена и допуна Просторног плана. Њихов циљ је благовремено уочавање одступања од очекиваних утицаја, спречавање њиховог даљег ширења и отклањање или умањење последица по животну средину и културни предео.

Рана идентификација неочекиваних негативних утицаја обезбеђује се кроз систематично праћење стања животне средине, засновано на дефинисаном програму мониторинга и одабраним индикаторима. Посебна пажња посвећује се чиниоцима животне средине који су, с обзиром на карактер планиране туристичке намене, најосетљивији на промене, као што су земљиште, површинске и подземне воде, биодиверзитет, пејзажне вредности, ниво буке и управљање отпадом.

Уколико се у току праћења утврди појава утицаја који нису били предвиђени Стратешком проценом, или ако се уоче утицаји већег интензитета од очекиваних, надлежни органи и носиоци реализације планских решења дужни су да без одлагања приступе анализи узрока таквих појава. Анализа обухвата процену просторног обухвата, трајања, интензитета и могућих кумулативних ефеката уочених утицаја.

Поступање у случају појаве неочекиваних негативних утицаја подразумева примену корективних мера, које могу обухватити:

- измену или прилагођавање начина извођења радова и организације градилишта;
- појачање или допуну постојећих мера заштите животне средине;
- увођење додатних техничких, технолошких или организационих решења;
- привремено ограничавање или обустављање појединих активности уколико је то неопходно ради спречавања даљег погоршања стања животне средине.

У случајевима када се утврди да неочекивани утицаји могу имати значајне последице или да превазилазе оквиру разматране у Стратешкој процени, може се захтевати спровођење додатних анализа или покретање поступака процене утицаја на животну средину на нивоу пројекта, у складу са важећим прописима.

Све активности у вези са идентификацијом и поступањем у случају неочекиваних негативних утицаја документују се и користе као основ за унапређење система управљања простором и даље прилагођавање спровођења Измена и допуна Просторног плана. На овај начин обезбеђује се примена принципа превенције и предострожности и очување прихватљивог нивоа утицаја на животну средину у дугорочном периоду.

6. МЕТОДОЛОГИЈА ИЗРАДЕ ИЗВЕШТАЈА О СТРАТЕШКОЈ ПРОЦЕНИ УТИЦАЈА ИЗМЕНА И ДОПУНА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА И ТЕХНИЧКЕ ТЕШКОЋЕ

Законом о стратешкој процени утицаја на животну средину дефинисани су основни методолошки приступ, услови и садржај Извештаја о стратешкој процени.

Стратешка процена представља процес који се спроводи над планским документом, уз свеобухватну анализу расположивих података – статистичких извора, резултата претходних истраживања, као и података прикупљених у оквиру израде Измена и допуна Просторног плана, и саме Стратешке процене. Процес је употпуњен валоризацијом стања на терену, ради обезбеђивања реалне слике о природним, друштвеним и просторним условима.

У оквиру предметне Стратешке процене анализирана су сва планска решења и мере заштите, као и њихови потенцијални утицаји и међусобне интеракције са факторима из окружења – на природне ресурсе, живи свет и целокупну животну средину. На основу валидних и расположивих параметара извршена је синтеза резултата и дат је предлог адекватних превентивних, корективних и санационих мера заштите, у контексту примене принципа одрживог развоја на предметном подручју.

Примењени метод рада заснива се на усаглашавању процеса планирања са процесом идентификације проблема и дефинисања мера заштите, односно на повезивању фаза анализе, планирања и вредновања. Оваквим приступом омогућено је благовремено препознавање могућих негативних утицаја, као и предвиђање мера за њихово спречавање, ублажавање или елиминацију.

Методолошки приступ заснован је на поштовању одредаба Закона о заштити животне средине и Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину, који утврђују услове, начин и поступак процењивања утицаја појединих садржаја Измена и допуна Просторног плана на животну средину.

6.1. КОРИШЋЕНЕ МЕТОДЕ У ПРОЦЕСУ ВРШЕЊА СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ ИЗМЕНА И ДОПУНА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

Методолошки поступак израде Стратешке процене утицаја на животну средину спроведен је кроз више међусобно повезаних фаза, у складу са законским оквиром и принципима одрживог развоја.

Прва фаза обухватила је утврђивање полазних основа Стратешке процене, које је подразумевало дефинисање предмета и просторног обухвата Стратешке процене, утврђивање циљева и примењене методологије, као и анализу релевантног правног, планског и документационог оквира.

У другој фази извршена је анализа постојећег стања и квалитета чинилаца животне средине, кроз разматрање природних услова подручја и вредновање стања квалитета ваздуха, земљишта и вода, као и нивоа изложености буци и другим облицима загађења, у мери у којој су за то постојали расположиви подаци.

Трећа фаза обухватила је процену могућих утицаја спровођења Измена и допуна Просторног плана на животну средину. Процена је заснована на доступним квантификованим подацима, релевантним научним и стручним сазнањима, резултатима претходних студија и анализа, као и на искуствима из упоредне праксе. При томе су разматрани директни, индиректни, краткорочни, средњорочни и дугорочни, као и кумулативни утицаји.

У наредној фази дефинисане су мере заштите и унапређења стања животне средине, које обухватају мере за спречавање, смањење и ублажавање потенцијално негативних утицаја током реализације Измена и допуна Просторног плана, као и мере за праћење стања животне средине, уз избор одговарајућих индикатора и, по потреби, успостављање нових мерних тачака.

Ограничења у примени наведених метода, посебно у фази анализе постојећег стања, односе се на недостатак квантификованих података за поједине параметре животне средине у оквиру обухвата Измена и допуна Просторног плана. Ова ограничења су превазиђена применом квалитативних процена и стручних процена заснованих на упоредивим примерима и доступним подацима ширег подручја.

Стратешка процена утицаја интегрисана је у све фазе израде планског документа, што је омогућило правовремено укључивање циљева и принципа одрживог развоја – од дефинисања почетних опредељења, преко формулисања стратешких циљева, до израде конкретних планских

решења. На тај начин настојало се да се спрече или ограниче потенцијално негативни утицаји на животну средину, здравље људи, биодиверзитет, природне вредности, као и на заштићена природна и културна добра.

Полазни критеријуми за идентификацију и вредновање могућих утицаја били су постојеће стање и карактеристике подручја обухваћеног Изменама и допунама Просторног плана, као и потенцијални утицаји на квалитет ваздуха, вода, земљишта, живи свет, биодиверзитет и друге природне и створене вредности.

На основу анализе постојећег стања и природних услова подручја, издвојени су најзначајнији утицаји који могу имати неповољно дејство на непосредно окружење, као и мере којима се такви утицаји могу спречити или свести у оквире прихватљивости.

Методолошки основ за израду Стратешке процене у ужем смислу чине методе научног и стручног истраживања, односно примењене методе за праћење стања појава и процеса у простору – од идентификације извора притисака и потенцијалних загађења, преко процене стања чинилаца животне средине, до дефинисања одговора у виду планских решења и мера заштите.

У овом Извештају анализирани су све активности предвиђене Изменама и допунама Просторног плана, извршена је синтетизована процена њихових утицаја на природне ресурсе и створене вредности, као и дефинисан предлог превентивних и санационих мера, у складу са принципима одрживог развоја предметног подручја.

6.2. ОГРАНИЧЕЊА И НЕДОСТАТАК ПОДАТАКА У ТОКИ ИЗРАДЕ ИЗМЕНА И ДОПУНА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

У поступку израде Измена и допуна Просторног плана и пратеће Стратешке процене утицаја на животну средину уочена су одређена ограничења и недостатак појединих података, који су условљени карактером планског документа, нивоом разраде планских решења и доступношћу релевантних информација у тренутку израде плана.

Основно ограничење односи се на чињеницу да се Измене и допуне Просторног плана односе на циљани и просторно ограничен обухват, без детаљно разрађених техничких и технолошких решења, што је карактеристично за просторнопланску документацију. Због тога нису били доступни прецизни подаци о будућим капацитетима објеката, конкретним технологијама, динамици изградње и начину коришћења простора, што је ограничило могућност квантитативне процене појединих утицаја.

Недостатак квантификованих података уочен је и у погледу појединих параметара постојећег стања животне средине унутар обухвата Измена и допуна Просторног плана, посебно када је реч о локалним мерењима квалитета ваздуха, буке, вибрација и стања земљишта. У тим случајевима процена је заснована на доступним подацима ширег подручја, резултатима постојећих мониторинга и стручним проценама.

Ограничења су постојала и у погледу процене кумулативних и дугорочних утицаја, будући да развој простора зависи од будућих инвестиционих одлука, темпа реализације и начина коришћења планираних садржаја, који у фази израде плана нису у потпуности дефинисани.

Упркос наведеним ограничењима, примењена методологија Стратешке процене утицаја омогућила је идентификацију и квалитативну процену потенцијално значајних утицаја на животну средину, као и дефинисање мера заштите, мера за увећање позитивних ефеката и програма праћења стања животне средине, који представљају основу за управљање утицајима у наредним фазама планирања и реализације.

Ова ограничења не умањују валидност Стратешке процене, већ указују на потребу да се у каснијим фазама – кроз израду урбанистичке и пројектно-техничке документације, као и кроз евентуалне поступке процене утицаја на нивоу пројекта – обезбеди детаљнија анализа и прецизније дефинисање мера заштите, у складу са важећим прописима.

7. НЕТЕХНИЧКИ РЕЗИМЕ ИЗМЕНА И ДОПУНА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

Основне информације о Изменама и допунама Просторног плана

Проблеми, питања и циљеви заштите животне средине разматрани су и интегрисани у Измене и допуне Просторног плана од самог почетка његове израде. Приликом дефинисања планских решења посебна пажња посвећена је очувању природних, еколошких и пејзажних вредности културног предела Сремски Карловци, као и спречавању деградације земљишта, вода и биодиверзитета.

Циљеви заштите животне средине уграђени су у план кроз јасно дефинисане услове коришћења простора, ограничења у погледу обима и интензитета изградње, као и кроз мере које обезбеђују контролисано управљање природним ресурсима. Планска решења усмерена су ка усклађивању развоја туристичких садржаја са капацитетом простора и постојећим вредностима културног предела.

Питања заштите животне средине додатно су обрађена кроз Стратешку процену утицаја, којом су идентификовани могући негативни утицаји и дефинисане мере за њихово спречавање, смањење или ублажавање. На тај начин обезбеђено је да заштита животне средине не представља накнадну корекцију плана, већ интегрални део планских решења.

Оваквим приступом омогућено је да Измене и допуне Просторног плана допринесу одрживом развоју предметног подручја, уз истовремено очување животне средине, здравља људи и вредности културног предела.

Интеграција заштите животне средине у планска решења

Питања и циљеви заштите животне средине интегрисани су у Измене и допуне Просторног плана од самог почетка израде. Планска решења дефинисана су тако да се очувају природне, пејзажне и еколошке вредности подручја, да се спречи деградација земљишта и вода, сачува биодиверзитет и обезбеди одрживо коришћење простора. Посебна пажња посвећена је уклапању планиране изградње у карактер културног предела и ограничењу негативних утицаја на животну средину.

Утврђени значајни утицаји спровођења плана

Стратешком проценом утицаја утврђено је да спровођење Измена и допуна Просторног плана може изазвати одређене негативне утицаје, пре свега у фазама изградње, као што су привремено повећање буке, оптерећење земљишта и повећана активност у простору. У фази експлоатације могући су утицаји умереног интензитета повезани са коришћењем планираних садржаја у зони кућа за одмор.

Међутим, ниједан од идентификованих утицаја није оцењен као значајан у мери која би онемогућила реализацију плана, уз примену одговарајућих мера заштите.

Предложене мере и начин њиховог спровођења

За спречавање и ублажавање негативних утицаја предложене су мере које се односе на контролисану изградњу, заштиту земљишта и вода, управљање отпадом, смањење буке, очување зелених и природних површина, као и примену енергетски ефикасних решења. Мере ће се спроводити кроз планске услове, израду пројектне документације, контролу током изградње и кроз начин управљања планираним садржаја у зони кућа за одмор у фази коришћења.

Разматране разумне варијанте и разлози избора

С обзиром на то да су Измене и допуне Просторног плана циљане и односе се на јасно дефинисан простор, нису разматране класичне просторне или функционалне варијанте. Као разумне варијанте анализирани су варијанта реализације планских решења и варијанта нереализације плана. Процењено је да реализација плана, уз примену мера заштите, има повољније укупне ефекте у односу на нереализацију, која би довела до наставка неконтролисаног и непланираног коришћења простора.

Мере предвиђене програмом праћења стања животне средине

Програмом праћења стања животне средине предвиђено је индикативно и систематично праћење кључних чинилаца животне средине, као што су воде, земљиште, бука, биодиверзитет и управљање отпадом. Праћење ће се у највећој мери ослањати на постојеће системе мониторинга, уз могућност увођења додатних мера у случају уочавања неочекиваних негативних утицаја.

Начин на који су мишљења и примедбе органа надлежног за заштиту животне средине, заштиту здравља и других заинтересованих органа и организација узете у обзир

Током поступка израде Измена и допуна Просторног плана и Стратешке процене, прибављена су мишљења имаоца јавних овлашћења. Датеи услови су размотрени и уграђени у измене и допуне Просторног плана.

Начин на који су мишљења и примедбе јавности узете у обзир

Јавност ће имати могућност да се упозна са садржајем Измена и допуна Просторног плана и Стратешке процене у складу са законском процедуром током јавног увида. Примедбе и сугестије јавности биће размотрене су током израде коначне верзије документа, при чему су оне које су биле основане и у складу са планским циљевима узете у обзир.

Начин на који су мишљења и примедбе прикупљене у оквиру прекограничних консултација узете у обзир у Изменама и допунама Просторног плана

С обзиром на просторни обухват Измена и допуна Просторног плана и карактер планираних активности, није утврђена потреба за спровођењем прекограничних консултација, јер се не очекују значајни утицаји на животну средину ван територије Републике Србије.

Б) ГРАФИЧКИ ДЕО

